

แนวโน้ม สถานการณ์ เรือนจำโลก ปี 2566

(GLOBAL PRISON TRENDS 2023)

แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก ปี 2566 (Global Prison Trends 2023)

รายงานชุด แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก ฉบับนี้ขององค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล ซึ่งจัดทำร่วมและได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย โดยเป็นรายงานฉบับที่เก้าในเอกสารชุดแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลกขององค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล

องค์การปฏิรูปการลงโทษสากลขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานดังต่อไปนี้ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานฉบับนี้: Chiara Sangiorgio (Amnesty International), ศาสตราจารย์ Dirk Van Zyl Smit and Zinat Jimada (University of Nottingham), Edith Riegler (Ludwig Boltzmann Institute of Fundamental and Human Rights), Filipa Alves da Costa (World Health Organization Regional Office for Europe), Jennifer Smith (The International Legal Foundation), Liz Ayre (Children of Prisoners Europe), Louise Edwards (African Policing Civilian Oversight Forum), Luciano Cadoni (Church World Service), Marie Brasholt (Dignity - Danish Institute Against Torture), Marie Nougier (International Drug Policy Consortium), ดร. Mary Turner (University of Huddersfield), Nancy Loucks (Families Outside), เพื่อนร่วมงานจาก Correctional Service of Canada, และสมาชิกคณะกรรมการบริหารของ PRI ได้แก่ ดร. Catherine Appleton และ David Fathi

เนื้อหาของรายงานฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบขององค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากลทั้งหมด

การศึกษา คัดย่อ คำซ้ำ และแปลรายงานฉบับนี้ ไม่ทั่วถึงหมดหรือบางส่วนสามารถทำได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ต้องไม่เป็นการทำเพื่อจำหน่าย หรือเพื่อใช้โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์ การเปลี่ยนแปลงข้อความใด ๆ ในรายงานฉบับนี้ ต้องได้รับการอนุมัติจากองค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล และต้องมีการอ้างอิงถึงองค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และรายงานฉบับนี้อย่างเหมาะสม

หากมีข้อสงสัยประการใด สอนถามได้ที่ publications@penalreform.org

องค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International)
www.penalreform.org

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice)
www.tijthailand.org

ตีพิมพ์ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566

ข้อมูลหรือสถิติใด ๆ ที่ไม่ได้มีการระบุข้อมูลอ้างอิงไว้ในรายงานนี้ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลหลักหรืองานวิจัยที่จัดทำโดยองค์กรการปฏิรูปการลงโทษสากล

© Penal Reform International 2023

คำแปลภาษาไทยโดย
สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
ตีพิมพ์ฉบับภาษาไทยครั้งแรก เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566

ภาพปก: ผู้ต้องขังชายต่อแถวรอรับอาหารที่เรือนจำ Najayo ในเมืองซานคริสโตเบล สาธารณรัฐโดมินิกัน
ออกแบบกราฟิกโดย อเล็กซ์ วาลี (Alex Vally)

สารบัญ

บทนำ	5
ข้อมูลและสถิติที่สำคัญ	6
สาระสำคัญ	8
ส่วนที่หนึ่ง: อาชญากรรมและการจำคุก	10
การจำคุกและปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ	10
ทางเลือกแทนการจำคุก	11
ประเด็นสำคัญตามของ: ความช่วยเหลือทางกฎหมาย	14
โทษประหารชีวิต	15
โทษจำคุกตลอดชีวิต	17
นโยบายยาเสพติด	18
ส่วนที่สอง: ประชากรผู้ต้องขัง	20
ผู้หญิงและเด็กผู้หญิง	20
ผู้สูงอายุ	21
เด็ก	21
ชาวต่างชาติ	22
กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ	22
เชื้อชาติและชาติพันธุ์	23
ส่วนที่สาม: ประเด็นสุขภาพในเรือนจำ	24
การดูแลสุขภาพ	24
สุขภาพจิต	27
การดูแลสุขภาพแบบประคับประคองและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต	28
ส่วนที่สี่: การจัดการเรือนจำ	30
ระบบการบริหารจัดการเรือนจำ	30
เจ้าหน้าที่เรือนจำ	31
ประเด็นสำคัญตามของ: ความช่วยเหลือทางกฎหมาย	32
ความมั่นคงและความรุนแรง	34
ประเด็นสำคัญตามของ: วัฒนธรรมย่อยในเรือนจำ	35
การเสียชีวิตในเรือนจำ	36
ประเด็นสำคัญตามของ: ผลกระทบของการคุมขังต่อครอบครัว	37
การนำคดีฟื้นฟูผู้ต้องขังและการกลับคืนสู่สังคม	40
การติดตามและการตรวจสอบอย่างอิสระ	42
ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสภาพอากาศสุดขั้ว	43
เรือนจำในสถานการณ์ประปรายและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง	45

การเปลี่ยนไปใช้มาตรการอื่น ๆ

นอกจากการใช้การคุมขังเป็นบทลงโทษ “พื้นฐาน”

หรือการพยายามปรับปรุงวิธีการกำหนดโทษ

ให้ได้สัดส่วนกับความผิดมีความก้าวหน้าอย่างมาก

นักโทษหญิงกำลังปักผ้า
ที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

บทนำ

รายงานชุด แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก ฉบับปี พ.ศ. 2566 โดยองค์การปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International; PRI) ร่วมกับสถาบันเพื่อการศึกษายุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice; TIJ) ตีพิมพ์เผยแพร่ในขณะที่วิกฤตการณ์ทางการเงินและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังคงเกิดขึ้นเป็นระลอกและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อกลุ่มเปราะบางทั่วโลก

ผู้กระทำผิด ตลอดจนครอบครัวของคนเหล่านี้ต่างได้รับผลกระทบจากคำครองชีพที่สูงขึ้นและมาตรการลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐเช่นเดียวกับระบบเรือนจำ รายงานฉบับนี้ประเมินผลกระทบของวิกฤตทางเศรษฐกิจต่อเรือนจำและผู้ต้องขัง ตลอดจนผู้ที่ทำงานในเรือนจำ ซึ่งรวมถึงในมิติความมั่นคงทางอาหารด้วยเช่นกัน โดยรายงานฉบับนี้เน้นย้ำถึงผลกระทบของการคุมขังต่อครอบครัวของผู้ต้องขัง ซึ่งบ่อยครั้งผู้ต้องขังต้องพึ่งพาครอบครัวในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตน

ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาเรื่องร้องต่าง ๆ อาทิ การขาดแคลนทรัพยากรในระบบการบริหารจัดการเรือนจำและการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอสำหรับครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ ทำให้สถานการณ์นี้เลวร้ายลงกว่าเดิม การที่ระบบเรือนจำมีทรัพยากรและศักยภาพที่เพียงพอจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของทุกคนที่ได้รับผลกระทบจากการคุมขัง

รายงานแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลกฉบับนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาผู้ต้องขังต้นเรือนจำเป็นสำคัญ ตั้งแต่โครงการเพื่อดูแลสุขภาพและโภชนาการ ไปจนถึงการบำบัดฟื้นฟูและการต่อต้านความรุนแรงและวัฒนธรรมย่อยที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรม โครงการต่างๆ จะบรรลุผลและมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น ต่อเมื่อมีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำน้อยลง อย่างไรก็ตาม กว่า 120 ประเทศรายงานว่า มีจำนวนประชากรผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจกับประเด็นนี้อย่างเร่งด่วนเพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังที่กำลังเพิ่มขึ้น

แม้การรับรองปฏิญญาเกียวโตว่าด้วยการส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรม ความยุติธรรมทางอาญา และหลักนิติธรรม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2575 (*Kyoto Declaration on Advancing Crime Prevention, Criminal Justice and the Rule of Law: Towards the Achievement of the 2030 Agenda for Sustainable Development*) และการแสดงท่าทีร่วมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการจำคุก (UN System Common Position on Incarceration) จะเกิดขึ้นมากกว่าสองปีแล้ว ทว่าการเปลี่ยนไปใช้มาตรการอื่น ๆ นอกจากการใช้การคุมขังเป็นบทลงโทษ "พื้นฐาน" หรือการพยายามปรับปรุงวิธีการกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนกับความผิดมากขึ้นกลับมีความก้าวหน้าน้อยมาก ในทางกลับกัน การปฏิรูปการลงโทษ

โดยมากได้นำไปสู่การใช้โทษจำคุกมากขึ้นและยาวนานกว่าเดิมตามที่ให้รายละเอียดไว้ในรายงานฉบับนี้

การขาดความโปร่งใส ความจำกัดของข้อมูลที่สามารถชนเข้าถึงได้ และการปิดกั้นภาคประชาสังคมในหลายพื้นที่บนโลกนำมาซึ่งความท้าทายต่อการรับรองว่าเรือนจำ ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยรวมจะยึดถือแนวทางสิทธิมนุษยชนและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีการตีพิมพ์เผยแพร่รายงานชุดแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก เป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนผู้วางนโยบาย ผู้ปฏิบัติงาน นักกฎหมาย และภาคประชาสังคมผ่านข้อมูลที่ทันสมัย ต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และการวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ของเรือนจำทั่วโลก คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมนโยบายและวิธีปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นไปทั่วโลก

Olivia Rope
ผู้อำนวยการ
องค์การปฏิรูปการลงโทษสากล
(Penal Reform International)

พิศมัย สยามเย็น
ผู้อำนวยการ
สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
(Thailand Institute of Justice)

ข้อมูลและสถิติสำคัญ

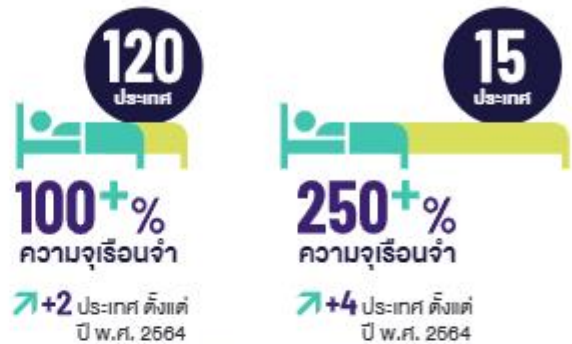
ประชากรเรือนจำ

ประชากรผู้ต้องขังโลก
สูงเป็นประวัติการณ์

เรือนจำแออัดมากขึ้น

แนวโน้มตรงจากความแออัด
จะเป็นที่ประจักษ์ก็ตาม

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

- 01 ตัวเลือกน้อย จำเป็นต้องมีการลงโทษในการเพิ่มจำนวน ข้อเท็จจริงและการนำไปใช้ของทางเลือกอื่น
- 02 โทษที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงโทษตลอดชีวิต และโทษจำคุกที่มีระยะเวลาสั้น
- 03 นโยบายยาเสพติดที่เน้นการลงโทษ มีผู้ต้องขังประมาณ 2.2 ล้านคนที่ต้องโทษในคดียาเสพติด
- 04 กฎหมายที่เลือกปฏิบัติ การถูกคุมขังมักเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

วิกฤตค่าครองชีพสูง

วิกฤตค่าครองชีพสูง
ส่งผลกระทบต่อเรือนจำ

- ความไม่เพียงพอด้านงบประมาณยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น
- ครอบครัวของผู้ต้องขังประสบความยากลำบากในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขัง

ข้อมูลและสถิติสำคัญ

มีการใช้เทคโนโลยีในเรือนจำ

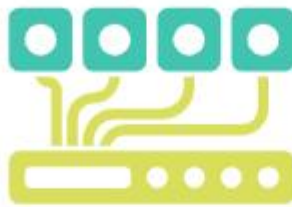
มีการใช้เทคโนโลยีในเรือนจำอย่างกว้างขวาง

การพิจารณาคดีทางไกล

ถือเป็นแนวทางปฏิบัติใหม่ที่ใช้ในหลายประเทศหลังมีการใช้อย่างแพร่หลายในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

→ มีข้อกังวลเรื่องกระบวนการศาลที่เป็นธรรมและผลที่ไม่เท่าเทียม

ความมั่นคงและการแก้ไขฟื้นฟู

หลายระบบเรือนจำกำลังพัฒนาแนวทางดิจิทัลเพื่อตอบสนองภัยคุกคาม

→ รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) และโลกเสมือนจริง (VR)

→ ในบางกรณีใช้ทดแทนเจ้าหน้าที่

แต่

มีช่องว่างของพัฒนาการด้านดิจิทัลในแต่ละระบบเรือนจำทั่วโลก

ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันพัฒนาการด้านดิจิทัล

01 แนวทางที่เน้นตอบสนองความต้องการ

02 ยุทธศาสตร์และความร่วมมือระหว่างองค์กร

03 การทดสอบและประเมินผลลัพธ์

ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

มีช่องว่างขนาดใหญ่ในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในหลายพื้นที่ทั่วโลก

มีความต้องการความช่วยเหลือแต่การเข้าถึงความช่วยเหลือต่ำ

ความกังวลในด้านคุณภาพ

ภาคประชาสังคมมักเข้ามาเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว

มีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ

อัตราการเสียชีวิตสูงแต่ความโปร่งใสต่ำ

มักไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ การเสียชีวิต หรือ ข้อมูลที่มาจาก ความน่าเชื่อถือ

ข้อมูลที่มี มักเป็น ยอดรวม

จากการสำรวจพบว่า มีเพียง

11 ใน 25

ประเทศที่มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเป็นทางการ

→ ไม่มีข้อมูลก็เพียงพอเพื่อออกแบบมาตรการป้องกันการเสียชีวิตในเรือนจำ

ระบบสาธารณสุขในเรือนจำ

ระบบสาธารณสุขในเรือนจำ

กำลังประสบปัญหา

โรคติดต่อ

อัตราการระบาดในเรือนจำสูงกว่าในชุมชน

เช่น โรคเอดส์

x5 เท่า

วิกฤตปัญหาสุขภาพจิต

ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต

ผู้ต้องขังฆ่าตัวเพิ่มมากขึ้น

ขาดการดูแลด้านสุขภาพที่เหมาะสม

วัฒนธรรมย่อยในเรือนจำ

วัฒนธรรมย่อยที่มีความรุนแรงหรืออาชญากรรมเป็นอุปสรรคสำคัญในระบบเรือนจำส่วนมาก

เกี่ยวเนื่องกับ

ความรุนแรง การทุจริต อาชญากรรมองค์กร

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมย่อย

ความแออัด การขาดแคลนการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐาน บุคลากรไม่เพียงพอ การขาดธรรมาภิบาล

สาระสำคัญ

- 01 **มีผู้ต้องขังทั่วโลกมากกว่า 11.5 ล้านราย และส่วนใหญ่เป็นเพศชาย**
- 02 **ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรผู้ต้องขังถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ยังคงถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี**
- 03 **มีผู้หญิงและเด็กหญิงมากกว่า 740,000 คน อยู่ในเรือนจำทั่วโลก และยังเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ในเกือบทุกภูมิภาค**
- 04 **เด็กเกือบ 23 ล้านคนทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการคุมขังไม่ว่าจะถูกคุมขังเองหรือมีผู้ปกครองถูกคุมขัง**
- 05 **ค่าครองชีพที่สูงขึ้นและการลดค่าใช้จ่ายภาครัฐส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังและครอบครัวอย่างรุนแรง**
- 06 **ศักยภาพด้านดิจิทัลของเรือนจำทั่วโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีช่องว่างในระดับความพร้อมด้านดิจิทัลที่กว้างขึ้นเรื่อย ๆ ก็ตาม**
- 07 **การพิจารณาคดีผ่านระบบออนไลน์และการประชุมทางไกลผ่านจอภาพกำลังแพร่หลายขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาค**
- 08 **ยังคงขาดแคลนความช่วยเหลือทางกฎหมายที่รัฐให้ทุนสนับสนุนสำหรับผู้ต้องขังในหลายประเทศ**

ประมาณ 120 ประเทศระบุว่า มีจำนวนผู้ต้องขังมากกว่าอัตราความจุที่ระบบเรือนจำรองรับได้

ในกว่า 50 ประเทศทั่วโลก มีจำนวนผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีสูงกว่าจำนวนผู้ต้องโทษจำคุก ความพยายามเพื่อแก้ไขการใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นมาตรการลงโทษพื้นฐานนั้น ยังรวมถึงการจำกัดระยะเวลาควบคุมตัวและการยกเลิกการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีแบบบังคับสำหรับความผิดบางประเภท

ถึงแม้ว่าผู้ต้องขังที่เป็นผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเป็นประชากรเรือนจำส่วนน้อย คิดเป็นเพียงร้อยละ 7 ของประชากรผู้ต้องขังทั่วโลกเท่านั้น แต่จำนวนผู้ต้องขังกลุ่มนี้กลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าผู้ต้องขังชาย โดยเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 80 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา เมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นร้อยละ 22 ในกลุ่มผู้ต้องขังชาย ก็มีความยากจนเป็นต้นตอของการคุมขังผู้หญิง และการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังหญิงในหลายพื้นที่ของลาตินอเมริกาและเอเชียมีนัยสำคัญมาจากนโยบายยาเสพติดที่มุ่งเน้นการลงโทษ ซึ่งส่งผลต่อผู้หญิงมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น ๆ

มีเด็กจำนวนประมาณ 261,200 คนที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปี พ.ศ. 2563 ยิ่งไปกว่านั้น จากการประเมินนี้เด็กจำนวนมากกว่า 22.5 ล้านคนทั่วโลกมีสาเหตุหรือแรงกดดันที่ต้องโทษคุมขังอย่างน้อยหนึ่งคน (มากกว่าร้อยละ 1 ของประชากรเด็กทั่วโลก) และเด็กอีกกว่า 19,000 คนอาศัยอยู่ในเรือนจำกับมารดา

ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่องบประมาณของเรือนจำที่จำกัดมากอยู่แล้ว แต่เดิม ยิ่งไปกว่านั้น ความสามารถของครอบครัวผู้ต้องขังในการสนับสนุนบุคคลอื่นเป็นที่พักพิงที่อยู่ในเรือนจำยังคงลดลงด้วย โดยเฉพาะเมื่อระบบเรือนจำไม่สามารถจัดหาอาหารหรือสิ่งของจำเป็น เช่น ยารักษาโรค ได้อย่างเพียงพอ ก็ยังมีค่าบริการสำหรับการใช้โทรศัพท์ หรือการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขังที่มีค่าใช้จ่ายสูง

มีบริการต่าง ๆ ในเรือนจำมากขึ้นที่นำพลังของเทคโนโลยีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในมิติของความมั่นคงและการแก้ไขฟื้นฟู รวมถึงปัญญาประดิษฐ์และระบบเสมือนจริง ซึ่งบางครั้งเข้ามาแทนที่การทำงานของเจ้าหน้าที่ จากงานวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้หลักของเรือนจำที่มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การแก้ไขปัญหาที่มุ่งเน้นความต้องการเป็นสำคัญ รวมถึงยุทธศาสตร์และความร่วมมือที่หลายองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนการทดสอบและประเมินผลผลลัพธ์

การเปลี่ยนแปลงมีเริ่มต้นขึ้นจากข้อจำกัดเรื่องการเดินทางระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การพิจารณาคดีทางออนไลน์กลายเป็นรูปแบบการดำเนินการใหม่ในหลายประเทศ กว่า 60 ประเทศได้เพิ่มความกังวลในวงกว้างถึงประเด็นเรื่องสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และผลการตัดสินที่ไม่เท่าเทียมในกลุ่มผู้เปราะบางหรือคนชายขอบ

ในภาพรวม ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายได้หากเป็นประเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของตน ต่อให้มีความจำเป็นมากก็ตาม ภาคประชาสังคมทั่วโลกจึงต้องเข้ามาอุดหนุนให้เข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายและนำเสนอทางออกใหม่ ๆ อาทิ ผ่านผู้ช่วยยกยอความกล้าหาญให้คำปรึกษาทางกฎหมายของมหาวิทยาลัย และโครงการทนายในเรือนจำ (jailhouse lawyer programmes)

- 09** **ประโยชน์จากมาตรการที่ไม่ใช่การคุมขังไม่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอต่อการนำไปใช้และขยายผล**

การใช้มาตรการทางเลือกแทนการจำคุกไม่ได้นำไปสู่การลดจำนวนประชากรผู้ต้องขังทั่วประเทศได้เสมอไป ข้อบ่งชี้ถึงประเด็นของการเพิ่มโทษโดยไม่จำเป็น และปัญหาในการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ ระบบยุติธรรมทางอาญามีจำนวนมากขึ้นกำลังหันไปใช้การติดตามตัวผู้ต้องขังด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพบว่ามีความท้าทายและผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป
- 10** **การยกเลิกโทษประหารชีวิตยังคงเกิดขึ้นทั่วโลก โดยอาจมีข้อยกเว้นในบางประเทศ**

กว่า 144 ประเทศทั่วโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งอย่างเป็นทางการหรือด้วยการไม่ใช้โทษประหาร แต่มีรัฐจำนวนหนึ่งที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตกับบุคคลอย่างน้อย 883 รายในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2564 ถึงร้อยละ 53 ยิ่งไปกว่านั้น การประหารชีวิตในความคิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด “เพิ่มขึ้นอย่างมาก” ทั่วโลก โดยมีการใช้โทษประหารกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างน้อย 285 รายในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 118 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2564
- 11** **มีหลายการปฏิรูปการกำหนดโทษทางอาญาที่นำไปสู่ระยะเวลาจำคุกที่ยาวนานขึ้น ซึ่งรวมถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต**

การปฏิรูปการกำหนดโทษทางอาญาส่งผลให้มีการเพิ่มระยะเวลาในการจำคุก ซึ่งรวมถึงโทษจำคุกตลอดชีวิตและโทษจำคุกขั้นต่ำที่ยาวนานขึ้น แม้จะมีข้อยกเว้นในบางกรณีก็ตาม ประมาณการว่ามีผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตอยู่ราวครึ่งล้าน ทั้งนี้ ยังไม่ทราบจำนวนผู้ต้องขังที่ตกอยู่ในสภาพจำคุกตลอดชีวิตโดยพฤตินัยหรือเสมือนถูกจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งแม้จะไม่ถูกตัดสินให้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ระยะเวลาปรับโทษยาวนานจนกระทั่งผู้ต้องขังเสียชีวิต
- 12** **มีหลายประเทศมากขึ้นหันหลังให้กับนโยบายยาเสพติดที่มุ่งเน้นการลงโทษ ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้ส่งผลให้ผู้ต้องขังประมาณ 2.2 ล้านคนต้องโทษจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด**

พฤศจิกายน 68 แห่ง ใน 36 ประเทศได้นำนโยบายทางเลือกไปปฏิบัติผ่านการไม่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ในระดับสากล มีหลักฐานที่ชี้ว่า ประเทศจำนวนมากที่ให้การยอมรับนโยบายยาเสพติดที่เปลี่ยนไปใช้แนวทางตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้สมดุลกว่าเดิม
- 13** **ระบบดูแลสุขภาพในเรือนจำประสบปัญหาอัตราโรคติดต่อและภาวะป่วยทางจิตสูง ทั้งยังมีจำนวนผู้ป่วยสูงวัยที่ต้องดูแลมากขึ้น**

ข้อมูลจากปี พ.ศ. 2565 แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องขังมีแนวโน้มเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่าบุคคลทั่วไปถึง 5 เท่า กว่ากลืนขาดแคลนการดูแลสุขภาพ ในขณะที่มีการใช้มาตรการลดอันตรายเพียงประปรายและไม่เพียงพอ ก้าววิกฤตสุขภาพจิตในเรือนจำยังเลวร้ายลงอันเนื่องมาจากการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพจิตในเรือนจำ นอกจากนี้ ยังแทบไม่มีการจัดหาบริการเฉพาะทางสำหรับผู้สูงวัยหรือผู้ป่วย เช่น การดูแลแบบประคับประคองและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นต้น
- 14** **การเสียชีวิตในเรือนจำขาดแคลนความโปร่งใส จึงเป็นอุปสรรคต่อการวางมาตรการเฉพาะเพื่อป้องกันการเสียชีวิต**

งานวิจัยใหม่พบการขาดแคลนทั้งการเก็บข้อมูลและความโปร่งใสว่าด้วยสาเหตุและสถิติของผู้เสียชีวิตในเรือนจำ ส่งผลให้การตอบสนองต่อการเสียชีวิตในเรือนจำทั่วโลกเป็นไปอย่างไม่ได้คุณภาพ จากทั้งหมด 25 ประเทศที่ PRI ทำการสำรวจใน ปี พ.ศ. 2565 พบว่า น้อยกว่าครึ่งที่มีการเผยแพร่ข้อมูลการเสียชีวิตในเรือนจำอย่างเป็นทางการ ในขณะที่หลายประเทศอาจไม่มีข้อมูลดังกล่าวอยู่เลย หรือข้อมูลไม่น่าเชื่อถืออย่างยิ่ง
- 15** **เรือนจำยังคงเป็นแหล่งบ่มเพาะความรุนแรง ซึ่งรวมถึงการทรมานและการปฏิบัติอันโหดร้ายทารุณ แม้จะดำเนินการเพื่อป้องกันแล้วก็ตาม**

มีรายงานที่แสดงว่าการทรมานและการกระทำความรุนแรงยังคงเกิดขึ้นในเรือนจำหลายแห่ง อีกทั้งการตอบสนองไม่เพียงพอหรือเหมาะสมในกรณีที่มีการเปิดโปงเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วยการพึ่งพิงยังคงเป็นมาตรการที่ถูกใช้มากเกินความจำเป็น ส่งผลให้เกิดความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขได้ ทั้งนี้ เริ่มมีการขยายการตรวจสอบเรือนจำมากขึ้น โดยกว่า 77 ประเทศได้จัดตั้งกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติ เพื่อให้เป็นกลไกอิสระที่มีหน้าที่ติดตามสถานการณ์เรือนจำภายใต้กรอบพิธีสาร OPCAT
- 16** **วัฒนธรรมย่อยที่ใช้ความรุนแรงและนำไปสู่อาชญากรรมในเรือนจำยังคงเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับระบบเรือนจำส่วนใหญ่ทั่วโลก**

แม้ในเรือนจำยังคงมีอำนาจควบคุมเรือนจำไม่มากนักในหลายประเทศ วัฒนธรรมย่อยที่นำไปสู่อาชญากรรมในเรือนจำเชื่อมโยงกับความรุนแรง การทุจริต และอาชญากรรมองค์กร ทั้งนี้ ปัจจัยต่าง ๆ ที่หนุนการจัดตั้งและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมย่อยเหล่านี้ประกอบด้วย ปัญหาผู้ต้องขังในเรือนจำ การขาดแคลนการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน การมีเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่เพียงพอ ตลอดจนการขาดธรรมาภิบาล

ส่วนที่หนึ่ง

อาชญากรรมและการจำคุก

การจำคุกและปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

อ้างอิงจากข้อมูลล่าสุดโดยบทสรุปเรือนจำโลก (World Prison Brief) พบว่า ในแต่ละวันมีผู้ต้องขังอยู่ประมาณ 11.5 ล้านคนทั่วโลก สถิตินี้รวมถึงค่าประมาณการสำหรับหลายประเทศที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือไม่ปรากฏข้อมูลนี้อยู่ ประเทศสหรัฐอเมริกายังเป็นอันดับหนึ่งโดยมีสถิติจำนวนผู้ต้องขังรวมที่สูงที่สุด (1.84 ล้านคน)¹ และอัตราประชากรเรือนจำสูงสุดอยู่ที่ผู้ต้องขัง 629 คนต่อประชากร 100,000 คน อันดับสองคือประเทศจีน (1.89 ล้านคน แต่ไม่ทราบจำนวนผู้ที่ถูกคุมขังก่อนการพิจารณาคดี หรือถูกควบคุมตัวรูปแบบอื่น ๆ) บราซิล (811,000 คน) อินเดีย (478,000 คน) และรัสเซีย (471,000 คน)²

ยิ่งไปกว่านั้น ระบบเรือนจำในประมาณ 120 ประเทศทั่วโลกกำลังรองรับผู้ต้องขังเกินความจุ โดยพบอัตราผู้ต้องขังล้นเรือนจำอย่างมากในแอฟริกา รวมไปถึงในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ซึ่งมีผู้ต้องขังกว่า 1,300 คนถูกจำคุกในเรือนจำหลักสองแห่ง และล้นเกินอัตราความจุเรือนจำกว่าร้อยละ 800³ จำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศเซียร์ราลีโอนร้อยละ 401 และส่งผลกระทบต่อคนกว่า 11,500 คน ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำเลวร้ายจนส่งผลถึงแก๊สพิษ ซึ่งเป็นที่ถูกประณามโดยสหประชาชาติ⁴ ระบบเรือนจำของอุกันดากำลังรับมือกับอัตราผู้ต้องขังล้นเรือนจำสูงถึงร้อยละ 374 เช่นกัน โดยมีประชากรผู้ต้องขังทั้งหมด 74,900 ราย ตามสถิติในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 อย่างไรก็ตาม แม้เมื่อระบบเรือนจำโดยรวมจะไม่ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (หรือเกินอัตราความจุไม่มากนัก) แต่เป็นไปได้ที่เรือนจำบางแห่งอาจเผชิญกับปัญหาดังกล่าวอยู่ โดยเฉพาะในกรณีของสถานควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี ยกตัวอย่าง ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 ประเทศฝรั่งเศสรายงานอัตราความหนาแน่นของผู้ต้องขังโดยรวมร้อยละ 119 ในขณะที่สถานควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีหกแห่งกลับมีอัตราความหนาแน่นของผู้ต้องขังสูงถึงร้อยละ 200⁵

การบังคับใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีมากเกินไปจนกลายเป็นยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ผู้คนมากกว่าสามล้านคนหรือประมาณหนึ่งในสามของประชากรผู้ต้องขังทั่วโลกถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี ซึ่งหลายคนอาจถูกควบคุมตัวนานหลายเดือนหรือหลายปีก่อนที่จะได้รับการพิจารณาคดี ยิ่งไปกว่านั้น อัตราการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดียังเป็นตัวบ่งชี้ถึงหลักนิติธรรมและการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคนภายใต้วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 อย่างไรก็ตาม การให้คำมั่นว่าจะลดจำนวนการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลที่ชัดเจนใด ๆ

ทั้งนี้ ยังพบว่า ในกว่า 50 ประเทศมีจำนวนผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีสูงกว่าจำนวนผู้ต้องโทษจำคุก ยกตัวอย่าง ร้อยละ 82 ของประชากรผู้ต้องขังในประเทศเซียร์ราลีโอนผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี⁶ ในประเทศอินเดียและไนจีเรีย ร้อยละ 70 ของประชากรผู้ต้องขังเป็นผู้ที่ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี ซึ่งรวมแล้วคิดเป็นประชากรชาวอินเดียกว่าครึ่งล้าน⁷ ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่ามีสัดส่วนผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีที่เป็นผู้หญิงสูงมาก เช่น ในรัฐวิกตอเรียของประเทศออสเตรเลีย จำนวนผู้หญิงที่ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเพิ่มสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 54 ของประชากรผู้ต้องขังหญิงในปี พ.ศ. 2564 เทียบกับร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2554⁸

ผู้ต้องขังล้นเรือนจำในระดับที่สูงมากในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียยังเป็นผลมาจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดที่มุ่งเน้นการลงโทษ ประกอบกับการใช้มาตรการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ในประเทศฟิลิปปินส์มีผู้ถูกคุมขังกว่า 126,590 คน ในสถานคุมขังที่รองรับผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นส่วนใหญ่ (ตามสถิติ ณ

เดือนเมษายน พ.ศ. 2568) และกว่า 50,886 รายในเรือนจำ 8 แห่ง (ตามสถิติ ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568) ซึ่งมีอัตราความหนาแน่นของผู้ต้องขังอยู่ที่ร้อยละ 375 และร้อยละ 314 ตามลำดับ⁹ นอกจากนี้ สถานการณ์คล้ายคลึงกันดังเช่นในประเทศกัมพูชา ซึ่งประชากรผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่านับตั้งแต่มีการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดโดยผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นจาก 21,900 คนในช่วงปลายปี พ.ศ. 2559 เป็น 39,000 คนโดยประมาณในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 ขณะนี้ ประเทศกัมพูชามีอัตราผู้ต้องขังล้นเรือนจำอยู่ที่ร้อยละ 350 ขณะที่กว่าร้อยละ 54 ของผู้ต้องขังทั้งหมดกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด และประมาณหนึ่งในสามของประชากรผู้ต้องขังเป็นผู้ที่ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี¹⁰

ที่ผ่านมา มีความพยายามทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาคเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นมาตรการพื้นฐาน ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2568 ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (Inter American Court of Human Rights) มีคำตัดสินในคดีที่ชายสองคนผู้ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำเกือบ 20 ปี ทั้งที่ไม่มีความผิดลงโทษจำคุก โดยศาลฯ ได้สั่งให้ประเทศเม็กซิโกแก้ไขการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีแบบบังคับ เนื่องจากเป็นการละเมิดพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน¹¹ ขณะที่ในยุโรป คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้ลงนามรับรองข้อเสนอแนะใหม่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งเน้นย้ำว่าไม่ควรใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นมาตรการป้องกัน แต่ควรนำมาใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น โดยเรียกร้องให้มีการทบทวนตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ การนำมาตรการดังกล่าวมาใช้นั้นมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ ตลอดจนการนำมาตรฐานขั้นต่ำอื่น ๆ มาใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีของผู้ต้องหา¹² นอกจากนั้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญใน

ประเทศอังกฤษมีคำวินิจฉัยว่ากฎหมายที่อนุญาตให้ควบคุมตัวบุคคลหนึ่งก่อนการพิจารณาคดีได้โดยไม่จำกัดระยะเวลาเพื่อรอคำตัดสินจากศาลชั้นต้นในความคิดที่ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตถือเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ศาลสูงเดลี (Delhi High Court) ในประเทศอินเดียระบุว่า หากไม่สามารถพิจารณาคดีเป็นการเร่งด่วนได้ การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีโดยไม่จำกัดระยะเวลาไม่สามารถทำได้¹⁹

ถึงแม้ว่าจำนวนผู้หญิงและเด็กหญิงจะคิดเป็นร้อยละ 0.9 ของประชากรผู้ต้องขังทั่วโลกเท่านั้น แต่อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังกลุ่มนี้กลับสูงกว่ากลุ่มผู้ต้องขังชาย ขณะที่ประชากรผู้ต้องขังชายเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 22 ระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2565 จำนวนผู้ต้องขังหญิงและเด็กหญิงกลับเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 60 ในระยะเวลาเดียวกัน โดยปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากกว่า 740,000 คน²⁰ ทั้งนี้ ยังพบการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรผู้ต้องขังหญิงในประเทศต่าง ๆ อาทิ เอลซัลวาดอร์ (จาก 371 คน เพิ่มขึ้น 2,710 คน) กัวเตมาลา (จาก 433 คน เพิ่มขึ้น 2,805 คน) บราซิล (จาก 10,112 คน เพิ่มขึ้น 42,694 คน) กัมพูชา (จาก 288 คน เพิ่มขึ้น 2,571 คน) และอินโดนีเซีย (จาก 1,807 คน เพิ่มขึ้น 13,709 คน) ปัจจุบันมีข้อเสนอสถานการณ์นี้

ได้แก่ นโยบายขยายสิทธิที่ยังคงส่งผลต่อผู้หญิงมากกว่ากลุ่มอื่นอย่างต่อเนื่อง (โปรดดูหัวข้อ นโยบายขยายสิทธิ)

งานวิจัยยืนยันว่า ความยากจนเป็นต้นตอของการที่ผู้หญิงถูกจำคุก ซึ่งหลายคนรับโทษจากความผิดเล็กน้อย อันมีสาเหตุมาจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เช่น โครงการ Sentencing Project ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำสหรัฐมีแนวโน้มที่จะถูกจำคุกจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสูงกว่าผู้ต้องขังชาย²¹ ทั้งยังพบว่าผู้ที่ไม่สามารถจ่ายค่าทนายความหรือประกันตัวได้มีแนวโน้มสูงที่จะถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีหรือถูกตัดสินว่ามีความผิด เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิงในเมืองฮิคาเตเปค (Ecatepec) ในประเทศเม็กซิโก พบว่าผู้ต้องขังหญิงร้อยละ 10 กระทำ ความผิดเล็กน้อยเท่านั้น และถูกคุมขังเนื่องจากไม่สามารถชำระค่าปรับ ค่าประกันตัว หรือค่าเสียหายได้ ไม่ใช่เพราะเป็นภัยแก่สังคมโดยรวม แต่อย่างใด²²

ตามที่รายงานแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลกฉบับ ปี พ.ศ. 2565 ประเมินไว้ มีหลักฐานเพิ่มเติมที่ชี้ว่าการนำมาตรการลดประชากรเรือนจำไปใช้อย่างแพร่หลายในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กลับไม่มีการดำเนินการต่อ

เช่น มาตรการปล่อยตัวก่อนกำหนดที่ใช้ในปี พ.ศ. 2564 ในประเทศไทย เพื่อตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2565²³ แม้จะยังคงดำเนินมาตรการปล่อยตัวก่อนกำหนดโดยทั่วไป แต่ฝ่ายบริหารงานราชทัณฑ์ประกาศว่า จะใช้เกณฑ์การพิจารณาที่เข้มงวดขึ้นสำหรับการขอรับโทษ เช่น จะต้องรับโทษจำคุกมาแล้วหนึ่งในสามหรือจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดปี ขึ้นอยู่กับว่าข้อใดเหมาะสมกว่า²⁴ อย่างไรก็ตาม มีตัวอย่างของประเทศอื่น ๆ ที่จะมีการใช้มาตรการฉุกเฉินเพื่อตอบสนองต่อโรคโควิด-19 ต่อไปในระยะยาว เช่น ประเทศเบลเยียมขยายระยะเวลาของมาตรการปล่อยตัวก่อนกำหนดที่นำมาใช้ระหว่างการแพร่ระบาดในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 โดยอนุญาตให้ปล่อยตัวบุคคลที่คุณสมบัติผ่านเกณฑ์หกเดือนก่อนครบกำหนดรับโทษ²⁵

ทางเลือกแทนการจำคุก

หลายประเทศมีโครงการใหม่ ๆ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อขยายขอบเขตการนำมาตรการทางเลือกอื่น ๆ แทนการจำคุกไปใช้ อย่างไรก็ตาม โครงการเหล่านี้กลับไม่ได้ลดจำนวนผู้ต้องขังแต่อย่างใด กลับนำไปสู่ความกังวลถึงการเพิ่มโทษโดยไม่จำเป็น ทั้งยังแสดงว่าไม่ได้มีการนำมาตรการที่มีอยู่แล้วไปใช้มากเท่าที่ควร²⁶ นอกจากนี้ ยังเห็นได้อย่างชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ ว่า แม้ทั่วโลกจะยอมรับว่ามาตรการทางเลือกแทนการจำคุกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและการป้องกันอันตรายภายในเรือนจำ แต่กลับไม่ได้รับทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการนำมาตรการเหล่านี้ไปปฏิบัติให้สำเร็จ

ความขาดแคลนข้อมูลและงานวิจัยว่าด้วยการใช้และประสิทธิภาพของทางเลือกแทนการจำคุกยังเป็นปัญหาด้วยเช่นกัน งานวิจัยล่าสุดจากประเทศไอร์แลนด์พบว่า ความขาดแคลนข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ ประเภท และการใช้มาตรการลงโทษในชุมชน ทำให้การระบุช่องโหว่เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการเป็นไปได้ยาก²⁷

อย่างไรก็ตาม ยังมีความพยายามในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อรับมือกับความขาดแคลนการศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ ทางการศึกษาไปประกาศใน ปี พ.ศ. 2566 ว่าจะเริ่มการวิจัยในเร็ว ๆ นี้เพื่อให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของมาตรการลงโทษในชุมชนได้มากขึ้นรวมถึงในมิติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งพบว่าลดลงอย่างมากนับตั้งแต่มีการขยายมาตรการลงโทษในชุมชน²⁸

งานวิจัยโดยสถาบันเพื่อการวิจัยกฎหมายมหาวิทยาลัยโคอิมบราพร้อมกับ PRI พบว่า มาตรการแทนการคุมขังในรัฐสภาคิสมาชิกสหภาพยุโรป 22 รัฐ ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และรัฐสภาคิสมาชิกส่วนใหญ่ยังนำเสนอมาตรการแทนการคุมขังที่หลากหลายอย่างสมดุลผสมผสานวิจัยดังกล่าวระบุว่าแต่ละรัฐล้วนเผชิญกับอุปสรรคในการนำมาตรการเหล่านี้ไปปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ในสายงานยุติธรรมไม่ตระหนักถึงมาตรการลงโทษที่มีใช้การคุมขัง และมีผู้ลี้ภัยเพื่อรับโทษในชุมชนเป็นจำนวนมาก²⁹ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยใหม่ที่ตีพิมพ์ใน ปี พ.ศ. 2565 ซึ่งศึกษาพื้นที่ในความ

รับผิดชอบของคณะมนตรียุโรปแสดงให้เห็นว่าการขยายมาตรการลงโทษในชุมชนไม่ได้ส่งผลให้จำนวนผู้ต้องขังลดลงเสมอไป ทั้งยังพบว่าแทบไม่มีการใช้มาตรการที่มีใช้การคุมขังแทนการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี³⁰

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (electronic monitoring) ถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการลดประชากรเรือนจำที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา ทั้งยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ในประเทศไทย รัฐบาลได้เปิดตัวโครงการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดสี่กลุ่ม และมีรายงานว่า ทางกรมของประเทศไทยเล็งเห็นว่ากำลังพิจารณาการนำอุปกรณ์ติดตามตัวไปใช้กับผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีที่มีความเสี่ยงต่ำ³¹ ขณะที่ประเทศเคปเวิร์ดยังมีแผนแจกสายรัดข้อมืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ที่มีความผิดโทษด้วยเช่นกัน³²

แม้ว่ามีการยอมรับมากขึ้นทั่วโลกว่า
มาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง
สำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหา
ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ
แต่กลับไม่ได้รับทรัพยากร
ที่จำเป็นสำหรับการทำให้แน่ใจว่า
จะมีการนำมาตรการเหล่านั้น
ไปปฏิบัติให้สำเร็จ

คนงานในโครงการทำงานบริการสังคม (COMMUNITY PAYBACK)
ในเมือง BRIGHTON สหราชอาณาจักร

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมีข้อท้าทายอยู่ อาทิ หน่วยงานราชการของประเทศอังกฤษและเวลส์ ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการทำความเข้าใจผลลัพธ์ของการใช้วิธีติดตามตัวผู้กระทำผิดในลักษณะนี้ และยังคงไม่ทราบว่าการใช้อุปกรณ์ใดกับกลุ่มเป้าหมายใด ตลอดจนไม่แน่ใจว่าการนำอุปกรณ์เช่นนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำได้จริงหรือไม่²⁰

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการนำอุปกรณ์ที่เหมาะสมไปใช้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมด้วย ในแถบลาตินอเมริกา พบว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวตึงเครียด นำไปสู่ความระส่ำระสายภายในบ้าน ทั้งยังเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อผู้หญิงที่อยู่บ้านกับคู่ครองที่กระทำทารุณ นอกจากนั้น อุปกรณ์ดังกล่าวยังอาจทำให้ผู้หญิงจากชุมชนพื้นเมืองอับอาย โดยเฉพาะเมื่อสวมเสื้อตัวที่เปิดเผย²¹ งานวิจัยในประเทศเบลเยียมพบว่า มีแนวโน้มน้อยกว่าที่ชาวโรมาจะถูกบังคับให้สวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว เนื่องจากผู้พิพากษาอนุมานว่าชาวเร่ร่อนกลุ่มนี้จะไม่ยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด²² เพราะเงื่อนไขดังกล่าวมีกระบวนการ ผู้ที่ถูกลงโทษด้วยมาตรการที่มีใช้การคุมขังจะต้องไม่ย้ายภูมิลำเนาในระหว่างระยะเวลาที่กำหนด ให้รับโทษ ยิ่งไปกว่านั้น ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวยังแสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ดังกล่าวอาจจะไม่ใช่วิธีทางออกที่สอดคล้องกับความเป็นจริงสำหรับประเทศที่มีทรัพยากรน้อยกว่า²³

ที่ประชุมว่าด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวแห่งยุโรป (European Conference on Electronic Monitoring) ครั้งที่ 12 ซึ่งจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2565 ได้พิจารณาประเด็นเรื่องจริยธรรมของการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวกับผู้กระทำผิดหลายกลุ่ม โดยระบุว่า มีข้อมูลที่มีการจำแนกแล้วเกี่ยวกับการใช้มาตรการติดตามตัวอยู่น้อยมาก ซึ่งช่องว่างของข้อมูลนั้นรวมถึงการขาดประสิทธิภาพและผลลัพธ์จากกลุ่มผู้ใช้ที่มีมาจากหลากหลายชาติพันธุ์และศาสนา นอกจากนั้น ตัวอุปกรณ์ยังถูกออกแบบมาสำหรับผู้ชาย จึงไม่ได้คำนึงถึงสถานการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันของผู้ใช้ทั้งหมด ซึ่งรวมถึงสัดส่วนร่างกาย สีดวง และผลกระทบต่อบริเวณสุขภาพบางประการ²⁴

บางประเทศเริ่มหันไปใช้อุปกรณ์ที่ผู้กระทำผิดไม่ต้องสวมติดตัวตลอดเวลา โดยสามารถสวมเป็นนาฬิกาข้อมือหรือติดตั้งไว้ในโทรศัพท์มือถือ ซึ่งอาจช่วยลดความกังวลบางข้อเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ติดตามตัวตลอดเวลาได้ เทคโนโลยีนี้ยังอาศัยข้อมูลชีวภาพ เช่น การยืนยันตัวตนด้วยใบหน้าหรือเสียง เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามที่กีดตำแหน่งของบุคคลหนึ่ง พบว่า วิธีนี้คุ้มค่ามากกว่าการใช้อุปกรณ์แบบสวมติดตัวตลอดเวลาและง่ายต่อการนำไปใช้กับคนจำนวนมาก²⁵ ทั้งนี้ อุปกรณ์ดังกล่าวยังอาจเป็นประโยชน์ในการลดทอนการติดตราที่ต้องสวมอุปกรณ์ติดตามตัวตลอดเวลาด้วย

ในขณะที่จำนวนประชากรผู้ต้องขังหญิงทั่วโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้ต้องขังชาย (โปรดดูหัวข้อ การจำคุกและปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ) การผลักดันเพื่อเพิ่มมาตรการและการลงโทษที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้หญิงยังคงดำเนินต่อไป โดยมีงานวิจัยใหม่ที่ยืนยันว่า มาตรการลงโทษที่มีใช้การคุมขังนั้นจะมีประสิทธิภาพในการลดการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มผู้หญิงมากเป็นพิเศษ²⁶ ตราบใดที่มาตรการการลงโทษในชุมชนนั้นเหมาะสมกับความต้องการของผู้กระทำผิดหญิง ที่รวมไปถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนผู้หญิงเป็นการเฉพาะ²⁷ อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนพื้นที่ปลอดภัยยังคงเป็นปัญหา ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงจำนวนมากในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องอยู่ในเรือนจำต่อไปแม้จะได้รับคำแนะนำให้ปล่อยตัวแบบคุมประพฤติ เนื่องจากขาดสถานที่ที่ปลอดภัยเพื่อรองรับเขาเหล่านั้น ปัญหานี้ยังคงดำเนินต่อไปแม้จะมีความพยายามเพื่อตอบสนองและแก้ไขแล้วก็ตาม²⁸

ในพื้นที่ที่จำนวนผู้ต้องขังหญิงเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมถึงในแถบลาตินอเมริกา (โปรดดูหัวข้อ การจำคุกและปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ) ฝ่ายนิติบัญญัติกำลังพยายามเปลี่ยนแปลงแนวโน้มดังกล่าวอย่างช้า ๆ ในประเทศโคลอมเบีย มีการลงนามในกฎหมายใหม่ช่วงต้น ปี พ.ศ. 2566 เพื่อส่งเสริมทางเลือกอื่นแทนการจำคุกสำหรับผู้กระทำผิดหญิงที่ต้องโทษจำคุกไม่เกินแปดปีและมีภาระหน้าที่ดูแลบุคคลในครอบครัว โดยให้ทำงานบริการสังคมโดยไม่ค่าตอบแทน แทนการรับโทษจำคุก กฎหมายนี้มีผลย้อนหลังและอาจนำไปสู่การปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงประมาณ 5,000 ราย²⁹ ในรัฐฮาวาย การมุ่งเน้นเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการพัฒนาทางเลือกการลงโทษในชุมชนสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กหญิงและผู้หญิงส่งผลให้ไม่มีผู้ต้องขังหญิงอายุระหว่าง 15 ถึง 24 ปี อยู่ในเรือนจำแล้ว³⁰

ประเด็นนำจับตามอง:

ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 เป็นวาระครบรอบ 10 ปี ของการรับรองหลักการและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (UN Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice System) ซึ่งเรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ รับรองว่าได้มีการวางระบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างครอบคลุมที่เข้าถึงได้ มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และมีความน่าเชื่อถือ ประเด็นเหล่านี้ยังรวมไปถึงการรับรองว่าผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อส่งคำร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ตนได้รับและสภาพของการจำคุกได้เช่นกัน

ผู้ต้องขังต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งรวมไปถึงประเด็นกฎหมายแพ่งและกฎหมายครอบครัว รวมถึงการปฏิบัติที่ตนได้รับ (กฎหมายราชทัณฑ์) เช่น ความผิดทางวินัย อย่างไรก็ตาม ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐมักไม่ครอบคลุมประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากคดีอาญาของผู้ต้องขังนั้น ๆ และตัวบทกฎหมายในหลายประเทศจำกัดความช่วยเหลือทางกฎหมายให้ครอบคลุมเพียง “ความผิดทางวินัยร้ายแรง” หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขการปล่อยตัวเท่านั้น¹ ขณะที่ประเด็นอื่น ๆ เช่น การส่งตัวไปแดนเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงขึ้น การขังเดี่ยวแยกขัง การวางแผนและการคำนวณระยะเวลาปรับโทษ ตลอดจนการอุทธรณ์คำตัดสินของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งล้วนแต่เป็นประเด็นที่พบได้อย่างแพร่หลายและอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ร้ายแรงกลับไม่สามารขอความช่วยเหลือทางกฎหมายได้

ทั้งนี้ งานวิจัยกระทรวงยุติธรรมแคนาดา (Department of Justice Canada) ได้ศึกษาประเด็นนี้ใน ปี พ.ศ. 2545 ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่หาได้ยากเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับผู้ต้องขัง โดยได้ข้อสรุปว่าไม่มีการตอบสนองต่อความต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมายของผู้ต้องขังในทัณฑสถานของรัฐบาลกลาง ซึ่งสาเหตุหลักคือ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการเงินและบุคลากรที่สามารถให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทั้งยังเน้นว่า เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ร้องขอขึ้นอยู่กับการพิจารณาทั่วไปเผชิญกับประเด็นทางกฎหมายประเภทใดเป็นสำคัญ²

ในกรณีของประเทศที่มีระบบให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอยู่แล้วและอาจมีการให้บริการดังกล่าวในเรือนจำ ยังคงพบว่าการขาดแคลนการจัดหาเงินทุนอย่างเป็นรูปธรรมหรือการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ต้องขังเป็นอันดับแรก โดยการศึกษาบริการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายทั่วโลก ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2559 พบว่าถึงแม้หลายประเทศจะยอมรับสิทธิในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังที่ไม่สามารถจ่ายทนายได้ แต่ในทางปฏิบัติกลับมีผู้ต้องขังหลายรายที่มีฐานะยากจนหรือมีสถานะเปราะบางจึงไม่สามารถใช้สิทธิในการใช้ตัวแทนทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ³ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีความต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมายที่สูงมากและไม่ได้รับการตอบสนองในคดีแพ่ง คดีครอบครัว และคดีปกครอง

ในปีพ.ศ. 2565 สภายุโรปรายงานว่าถึงแม้ค่าใช้จ่ายสำหรับระบบศาลทั่วเขตอำนาจศาลทั้งหมด 49 เขตจะ “เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ในสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน” ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563 แต่โดยเฉลี่ยมีเพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้นที่เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (เทียบกับร้อยละ 66 ของงบประมาณที่จัดสรรให้ศาลและร้อยละ 24.5 สำหรับหน่วยงานดำเนินคดีต่าง ๆ)⁴ ขณะที่ในภูมิภาคยุโรป จากข้อมูลที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้จะเห็นได้ชัดว่าการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ต้องขังนั้นต้องประสิทธิภาพและปัญหาทรัพยากรทางการเงินที่มีจำกัดยิ่งเลวร้ายกว่าเดิมเมื่อต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และวิกฤตเศรษฐกิจในหลายประเทศ⁵

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ให้บริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย คุณภาพของบริการดังกล่าวกลับเป็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง⁶ การศึกษาบริการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายทั่วโลกโดยสหประชาชาติระบุว่า การขาดแคลนความเชื่อมั่นในคุณภาพของความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นหนึ่งในความท้าทายสำคัญสุดที่บุคคลยากไร้และเปราะบางต้องเผชิญ ทั้งที่เป็นกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือดังกล่าวมาก

หากระบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยรัฐไม่ครอบคลุมถึงผู้ต้องขังภาคประชาสังคม มักเข้ามาเติมเต็มช่องว่างในการให้บริการดังกล่าว หรือเข้ามาช่วยเสริมบริการที่สนับสนุนโดยภาครัฐ ในทวีปแอฟริกาและ

ภูมิภาคอื่น องค์การพัฒนาเอกชนอาจเป็นฝ่ายเดียวที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องขังในบางกรณี ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง แทบไม่ปรากฏความช่วยเหลือทางกฎหมายใด ๆ เลย เว้นแต่ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยที่ภาคประชาสังคมให้แก่ผู้ที่ถูกควบคุมตัวในจำนวนจำกัด ยกตัวอย่าง ในปี พ.ศ. 2565-2566 ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากพันธมิตรของ PRI น่าจะช่วยเหลือผู้ต้องขังในกรุงบังกีได้ไม่ถึง 100 ราย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการความช่วยเหลือที่สูงมากในเมืองหลวง นี่ยังไม่รวมถึงความต้องการในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ขณะที่ในประเทศอัฟกานิสถาน ก่อนกลุ่มตาลีบันจะยึดอำนาจในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 มูลนิธิ International Legal Foundation เป็นผู้ให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายอาญารายใหญ่ที่สุด มากกว่าบริการของระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายของรัฐบาลเลิซีก

อย่างไรก็ตาม การให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ขาดความสม่ำเสมอในเรือนจำนำไปสู่การพัฒนาทางออกใหม่ ๆ ในหลายพื้นที่ โครงการความช่วยเหลือโดยผู้ช่วยทนายกลายเป็นวิธีที่แพร่หลายมากขึ้นในการขยายบริการความช่วยเหลือทางกฎหมาย เช่น ในประเทศมาลาวีมีการก่อตั้งบริการให้คำปรึกษาโดยผู้ช่วยทนาย (Paralegal Advisory Service) ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นโครงการของ PRI โดยนอกจากโครงการนี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการลดอัตราการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีแล้ว การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการนี้ในประเทศมาลาวีและโครงการที่คล้ายคลึงกันในประเทศอุกันดา ยังแสดงให้เห็นว่าการป้องกันมิให้บุคคลหนึ่งถูกควบคุมตัวใช้เงินประมาณ 20 เหรียญสหรัฐเท่านั้น (เทียบเท่ากับการอยู่ในเรือนจำเป็นเวลาสองอาทิตย์) และโครงการเช่นนี้ยังช่วยส่งผลให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในวงกว้างด้วย⁷ อย่างไรก็ตาม แม้โครงการให้คำปรึกษาโดยผู้ช่วยทนายจะให้ประโยชน์มากมาย แต่ทนายความและเนติบัณฑิตยสภาทั่วโลกกลับไม่ค่อยยินยอมให้ผู้ช่วยทนายเป็นผู้ให้บริการทางกฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น ส่งผลให้มีการจำกัดการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในเรือนจำ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือมีทรัพยากรน้อย

โครงการคลินิกให้คำปรึกษาทางกฎหมายของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นช่องทางในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในเรือนจำด้วยเช่นเดียวกัน โดยความสำเร็จล่าสุดเกิดขึ้นในประเทศอินเดีย ที่มีนักศึกษาคณะนิติศาสตร์รับบทบาทเป็นผู้ช่วยประสานงานระหว่างผู้ต้องขัง เรือนจำ และสถาบันทางกฎหมาย ขณะที่ในปี พ.ศ. 2564 สมาคมทนายความสาธารณะ (Public Defender Society) ในประเทศเนปาลได้ทำการสัมภาษณ์เด็กทุกคนที่ถูกจำคุกเพื่อประเมินความต้องการทางกฎหมายและสภาพของการคุมขังที่หลากหลาย โดยได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาคณะนิติศาสตร์จากหลายมหาวิทยาลัย⁵⁴ ในประเทศแคนาดา คลินิกให้คำปรึกษาทางกฎหมายในเรือนจำโดยนักศึกษามีอัตราความสำเร็จที่สูงในคดีที่พิจารณาโดยศาลรัฐบาลกลางแห่งประเทศแคนาดา ที่รีนิชอับให้มีการเพิกถอนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์⁵⁵ โครงการในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ช่วยให้ให้นักศึกษา

ได้พบกับผู้ต้องขังอาทิตย์ละหนึ่งครั้งเพื่อแจ้งข้อมูลและให้คำแนะนำในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหาที่อยู่อาศัยหลังได้รับการปล่อยตัว ไปจนถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา⁵⁶ นอกจากนี้ จำนวนโครงการ “ทนายเรือนจำ” ยังเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมและเสริมสร้างขีดความสามารถแก่ผู้ต้องขังให้สามารถปรึกษาสิทธิของตนเอง หรือเป็นตัวแทนให้ผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ได้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศปากีสถานจัดตั้งโครงการขึ้นในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งดำเนินการโดยใช้แนวทางแบบเพื่อนสอนเพื่อน (peer-training) โดยมีผู้ต้องขังประมาณ 6,500 รายที่ผ่านการฝึกอบรมในระยะเวลาสี่ปีให้เป็นผู้ช่วยทนายความ⁵⁷ ในประเทศอังกฤษ องค์การการกุศล St Giles Trust พัฒนาโครงการเพื่อนที่ปรึกษา (peer advisor) โดยให้นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ให้การฝึกอบรมผู้ต้องขังเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ที่สุดสำหรับประชากรผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ได้⁵⁸

ที่ผ่านมาได้มีความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนความช่วยเหลือทางกฎหมายเฉพาะด้านที่มุ่งเน้นความต้องการของผู้ต้องขังบางกลุ่มโดยเฉพาะ เช่น ผู้หญิงและเด็ก เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น องค์การภาคประชาสังคม สำนักงานทนายความสาธารณะ และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรือนจำในประเทศชิลีได้มีข้อตกลง เพื่อมุ่งทางให้การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่บุคคลที่ถูกควบคุมตัว โดยเฉพาะในคดีแพ่งและคดีครอบครัว ทำให้ผู้หญิงประมาณ 40 คนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการหย่าร้าง ตลอดจนการสนับสนุนและการคุ้มครองเด็ก⁵⁹ ขณะที่องค์การพัฒนาเอกชน AdvocoAid ในประเทศเซียร์ราลีโอนได้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้หญิงและเด็กที่กระทำผิดกฎหมายประมาณ 8,000 คนในระยะเวลากว่า 15 ปีมาแล้วนับตั้งแต่มีการก่อตั้งองค์กรขึ้นในปี พ.ศ. 2549

โทษประหารชีวิต

ความพยายามเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตทั่วโลกนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ไม่ชัดเจน โดยมีผู้ลงนามในข้อตกลงระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในเรื่องนี้ ขณะนี้ กว่า 144 ประเทศทั่วโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตหรือละเว้นไม่บังคับใช้โทษนี้⁶⁰ ประเทศล่าสุดที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตได้แก่ สาธารณรัฐแอฟริกากลาง สาธารณรัฐเอคิวทอรีลกินี คาซัคสถาน และแซมเบีย ขณะที่ต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมา รัฐบาลประเทศมาเลเซียมีมติเพิกถอนการใช้โทษประหารชีวิตสถานเดียว ตลอดจนยกเลิกโทษจำคุกตลอดชีวิตของผู้กระทำผิด (กล่าวคือการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสพักการลงโทษ) ยิ่งไปกว่านั้น นับตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา ถือเป็นครั้งแรกที่ประเทศในสภายุโรปทั้งหมด 46 ประเทศสั่งห้ามการใช้โทษประหารในทุกรณีหลังจากที่ประเทศอาเซอร์ไบจานลงนามในพิธีสารของอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรป (Protocol to the European Convention on Human Rights) และประเทศรัสเซียถอนตัวจากสภายุโรป⁶¹ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ชัยมดีรายสองปีแห่งสหประชาชาติฉบับล่าสุด ซึ่งเรียกร้องให้ทั่วโลกพักโทษประหารชีวิตได้รับการสนับสนุนมากเป็นประวัติการณ์ถึง 125 ประเทศ

อย่างไรก็ตาม รัฐจำนวนหนึ่งกลับมามีบังคับใช้โทษประหารชีวิตอีกครั้ง ตามสถิติขององค์กร Amnesty International บันทึกไว้ มีผู้ถูกประหารชีวิตอย่างน้อย 883 รายในปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ถึงร้อยละ 53⁶² ตัวเลขเหล่านี้ยังไม่รวมการประหารชีวิตหลายพันครั้งซึ่งองค์กรฯ เชื่อว่าเกิดขึ้นในประเทศจีน ขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีคนถูกประหารชีวิตทั้งหมด 18 รายในปี พ.ศ. 2565 และภายในช่วงสี่เดือนแรกของปี พ.ศ. 2566 มีผู้ถูกประหารชีวิตไปแล้วกว่า 10 ราย⁶³ มีความกังวลเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษท่ามกลางการลงโทษประหารชีวิตที่ล้มเหลวหรือไม่เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดจำนวนมาก ศูนย์ข้อมูลโทษประหารชีวิต (Death Penalty Information Center) รายงานว่า “จากการประหารชีวิตที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำผิดทั้งหมด 51 รายในปี พ.ศ. 2565 มี 33 ราย (ร้อยละ 65) ที่ไม่ได้ดำเนินการตามที่กำหนด ขณะที่ในการประหารชีวิตนักโทษ 20 ครั้ง มีอยู่ 7 ครั้งที่ได้เห็นได้ชัดว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 35 ซึ่งสูงจนน่าตกใจ อันเป็นผลมาจากเหตุผลที่ขาดความเชี่ยวชาญ ความล้มเหลวในการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนด หรือตัวกระบวนการเองมีข้อผิดพลาด”⁶⁴ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ผู้ว่าการรัฐเทนเนสซีกำหนดให้มีการพักโทษ

ประหารชีวิตอย่างเป็นทางการ โดยมีคำสั่งให้หน่วยงานอิสระสอบสวนกระบวนการฉีดสารพิษเพื่อประหารชีวิต⁶⁵ นอกจากนี้ รัฐแอลเบเนียยังประกาศด้วยเช่นกันว่าจะดำเนินการตรวจสอบกระบวนการดังกล่าวในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 หลังจากพบว่า มีการประหารชีวิตที่ไม่เป็นไปตามระเบียบการที่กำหนดหลายต่อหลายครั้ง⁶⁶ เช่นเดียวกับรัฐเอริโทรเนียในเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 หลังจากพบว่า มีการประหารชีวิตโดยไม่ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดถึงสามครั้งในปี พ.ศ. 2565⁶⁷

ยิ่งไปกว่านั้น เขตอำนาจศาล 11 แห่งยังสามารถตัดสินหรือบังคับใช้โทษประหารชีวิตกับการมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกันแบบสมยอม⁶⁸ โดยรัฐบาลแห่งประเทศอุกันดามีมติให้ผ่านร่างกฎหมายที่เสนอให้ใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดฐาน “ริกร่วมเพศที่เป็นเหตุฉกรรจ์”⁶⁹

ตลอดจนเสนอให้ใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตกับ “ความผิดฐานริกร่วมเพศ (offence of homosexuality)” โดยกำหนดโทษจำคุกสูงสุด 14 ปีในกรณีที่ “พยายามมีริกร่วมเพศ (attempted homosexuality)” และจำคุกสูงสุด 20 ปี หาก “ส่งเสริมความริกร่วมเพศ (promoting homosexuality)” ประธานาธิบดีแห่งประเทศ

EAST CONDEMNED

BLOCK ROW II

**ข้อมูลรายชื่อผู้ต้องขังสองปีแห่งสหประชาชาติฉบับล่าสุด
ซึ่งเรียกร้องให้ทั่วโลกพักโทษประหารชีวิต
ได้รับการสนับสนุนมากเป็นประวัติการณ์
จาก 125 ประเทศ**

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่เรือนจำ SAN QUENTIN STATE PRISON
รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ยูกันดา โยเวรี มูเซเวนี (Yoweri Museveni) ลงนามผ่านร่างกฎหมายนี้ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรสิทธิมนุษยชน

ในปี พ.ศ. 2565 ขององค์กร Harm Reduction International ระบุว่า จำนวนการประหารชีวิตจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั่วโลก “ลดลงอย่างมาก” (โปรดดูหัวข้อ นโยบายยาเสพติด)“ หลังจากการประหารชีวิตถูกระงับชั่วคราวเป็นเวลาสองปีหรือมีการลดการใช้โทษดังกล่าวสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหลายประเทศ ทว่าจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกลับเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม

ในประเทศอิหร่าน สิงคโปร์ และซาอุดีอาระเบีย โดยผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติกล่าวว่า จำนวนการประหารชีวิตสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เพิ่มขึ้นในประเทศอิหร่านเมื่อไม่นานมานี้ “เป็นที่น่ากังวล” หลังจากที่ใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดดังกล่าวลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2560-2563 ตามมาด้วยการประหารผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 126 รายในปี พ.ศ. 2564 และอีกกว่า 80 รายในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2565“

ในประเทศซาอุดีอาระเบีย รายงานฉบับใหม่ที่เผยแพร่โดยองค์กร Reprieve และ European Saudi Organisation for Human Rights ระบุ

ว่าการประหารชีวิตเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 82 ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2565 แม้จะมีการออกแถลงการณ์อย่างเป็นทางการว่าจะพักการใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่กลับมีการประหารชีวิตโดยไม่แจ้งล่วงหน้าในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 และมีประกาศที่ยืนยันเหตุการณ์ดังกล่าว ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 รัฐบาลดำเนินการ “ประหารหมู่ครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ซาอุดีอาระเบีย” โดยมีผู้ถูกประหารชีวิตมากถึง 81 ราย ในหนึ่งวัน ในจำนวนนี้น้อยกว่า 41 ราย เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการประท้วงทางการเมืองในปี พ.ศ. 2554-2555“

โทษจำคุกตลอดชีวิต

ข้อมูลว่าด้วยจำนวนผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างเป็นทางการ คาดว่าอยู่ที่ประมาณครึ่งล้านในปี พ.ศ. 2557 (479,000 คน)“ ยังไม่รวมถึงผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจตกอยู่ในสภาพถูกจำคุกตลอดชีวิตโดยพฤตินัยหรือเสมือนถูกจำคุกตลอดชีวิต

การปฏิรูปกระบวนการลงโทษมักส่งผลให้โทษจำคุกมีระยะเวลายาวนานขึ้น ซึ่งนำไปสู่การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตมากขึ้นและระยะเวลารับโทษขั้นต่ำที่ยาวนานขึ้นตามไปด้วย ล่าสุดรัฐบาลประเทศจาไมกาประกาศแผนเพิ่มโทษจำคุกขั้นต่ำสำหรับความผิดฐานฆาตกรรมจากเดิม 15-20 ปีขึ้นอยู่ที่ข้อหา เป็น 40-50 ปีตามลำดับ โดยนักการเมืองอ้างเหตุจำเป็นจากอัตราการฆาตกรรมที่สูงมากทั่วประเทศ“ กฎหมายใหม่ในประเทศอังกฤษและเวลส์ในปี พ.ศ. 2565 ทำให้ผู้พิพากษามีอำนาจบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ให้มีโอกาสปล่อยตัว (กล่าวคือเป็นการจำคุกตลอดชีวิต (whole life order)) กับบุคคลอายุ 18-20 ปีที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานประกอบอาชญากรรมบางประเภท ซึ่งก่อนหน้านี้จะใช้โทษนี้กับบุคคลอายุ 21 ปีขึ้นไปเท่านั้น โทษนี้ไม่สามารถปล่อยตัวได้ในประเทศส่วนใหญ่ในยุโรป“ ทั้งนี้ มีรายงานว่าในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและไต้หวัน ความพยายามเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ส่งผลให้เกิดเสียงสนับสนุนหรือเรียกร้องให้บังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ให้พักการลงโทษเพิ่มมากขึ้นโดยไม่ได้มีเจตนา“

ในทางกลับกัน มีความพยายามจำกัดการใช้โทษจำคุกอยู่บ้างในช่วงปีที่ผ่านมา เช่น ในประเทศมาเลเซียที่โทษจำคุกตลอด “อายุขัยของผู้กระทำความผิด” กำลังจะถูกยกเลิก (โปรดดูหัวข้อ โทษประหารชีวิต) ศาลฎีกาประเทศแคนาดาได้กำหนดให้จำกัดการบังคับใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยพฤตินัยและไม่ให้พักการลงโทษ โดยมีคำตัดสินว่าการขยายระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำออกไปเป็นจำนวนปีที่เกินพหุคูณของ 25 ถือเป็นบทลงโทษที่ “โหดร้ายและไม่ปกติ” ซึ่งขัดต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชน คำตัดสินดังกล่าวอ้างอิงหลักกฎหมายของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (European Court of Human Rights) ซึ่งศาลจะไม่ยอมรับการกำหนดโทษจำคุกที่ปฏิเสธโอกาสในการปล่อยตัวที่มีความสมเหตุสมผล“ เช่นเดียวกับในประเทศอินเดียที่ประชากรผู้ต้องขังทั่วประเทศกว่าครึ่งหนึ่งต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ทางกรรมาธิการของรัฐสภาอินเดียจึงขอรับข้อเสนองานร่างพระราชบัญญัติให้ปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหลังจากรับโทษมาแล้ว 14 ปี และมีความประพฤติดีในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565“ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องมาคือกฎหมายใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ที่ถูกจับได้ว่าโกงข้อสอบอาจต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต“

มีหลักฐานเพิ่มเติมใหม่ที่ชี้ว่านักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตถูกควบคุมอย่างเข้มงวดมากกว่าประเภทอื่น ในประเทศบัลแกเรีย มีรายงานว่ากล่าวถึงข้อค้นพบหลังจากที่คณะอนุกรรมการ

ว่าด้วยการป้องกันการทรมานแห่งสหประชาชาติ (UN Subcommittee on Prevention of Torture) ไปเยือนในปี พ.ศ. 2564 ว่าผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต รวมถึงกลุ่มที่ไม่สามารถขอพักการลงโทษได้ “มีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่มุ่งเน้นการลงโทษเพียงอย่างเดียว” ซึ่งรวมไปถึงการถูกแยกขังเดี่ยวเป็นระยะเวลานาน ตลอดจนการถูกกีดกันจากการทำงานและโครงการแก้ไขฟื้นฟูอื่นๆ ไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด“ คล้ายคลึงกับประเทศอื่น ๆ ในยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง ซึ่งมีกำหนดให้ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตถูกควบคุมอย่างเข้มงวดและมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ดีเท่าที่ควร”

ในประเทศมอลโดวา นักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต 28 ราย ออกอาหารประท้วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ปี พ.ศ. 2565 เพื่อต่อต้านกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดบางส่วนและการดำเนินการคำร้องขอปล่อยตัวของผู้ต้องขังกลุ่มนี้หลังจากใช้โทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี ทั้งนี้ รายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน (People's Advocate) ว่าด้วยสถานการณ์ของนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตแนะนำให้ทบทวนเอกสารคำร้องเพื่อประเมินว่านักโทษมีคุณสมบัติที่จะได้รับการลดโทษหรือไม่ตามกฎหมาย และแจ้งสิทธินี้แก่นักโทษ ตลอดจนปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำ เช่น การจัดหาอาหาร การเข้าถึงโครงการแก้ไขฟื้นฟู และการอนุญาตให้มีการสัมผัสตัวได้ระหว่างการเข้าเยี่ยมเป็นต้น“

นโยบายยาเสพติด

ตลอดหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มีความตระหนักที่เพิ่มมากขึ้นว่านโยบายยาเสพติดที่มุ่งเน้นการลงโทษภายใต้ “สงครามยาเสพติด” ล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงในการลดการใช้ยาเสพติด ทั้งยังไม่ช่วยให้ทั่วโลกมีผู้ต้องขังน้อยลงภายใต้นโยบายเช่นนี้แต่อย่างใด ประเทศส่วนใหญ่ยังคงกำหนดให้การครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพส่วนตัวมีความผิดทางอาญา และอ้างอิงจากการประเมิน 30 ประเทศโดยรายงานดัชนีชี้วัดนโยบายยาเสพติดโลก (Global Drug Policy Index) ที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2564 พบว่าหลายประเทศยังคงบังคับใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีและโทษจำคุกเป็นเวลานาน รวมไปถึงในความผิดฐานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดในปริมาณน้อยด้วยเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อการเพิ่มขึ้นของประชากรเรือนจำทั่วโลก ตลอดจนปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำด้วย โดยผู้ต้องขังทั่วโลกประมาณ 2.2 ล้านคนถูกจำคุกด้วยความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยร้อยละ 22 (470,000 คน) ถูกจำคุกเนื่องจากครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้ส่วนตัว¹⁴ (โปรดดูหัวข้อ การจำคุกและปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ)

ข้อมูลใหม่ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2565 ยืนยันว่าผลกระทบของการบังคับใช้การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีและการจำคุกเนื่องจากความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงส่งผลต่อผู้หญิงมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น¹⁵ ข้อนี้เห็นได้ชัดในแถบอเมริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีอัตราผู้ต้องขังล้นเรือนจำสูง ยกตัวอย่าง เช่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา มีผู้ต้องขังหญิงเพิ่มขึ้นถึงเก้าเท่าในเรือนจำในประเทศกัมพูชา¹⁶ และในปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 73 ของผู้ต้องขังหญิงทั้งหมดถูกจำคุกเนื่องจากข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด¹⁷ ขณะที่ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ผู้ต้องขังหญิงเพิ่มขึ้นเจ็ดเท่าในเรือนจำประเทศอินโดนีเซีย และสี่เท่าในประเทศบราซิล¹⁸ โดยรายงานดัชนีชี้วัดนโยบายยาเสพติดโลกพบว่า การบังคับใช้นโยบายยาเสพติดในทั้งสองประเทศส่งผลกระทบต่อมากกว่าสองผู้หญิง¹⁹ ทั้งนี้ องค์การ *Mujeres Libres* และ *Dejusticia* ยังระบุว่าร้อยละ 39 ของผู้หญิงที่ถูกคุมขังทั้งหมด 6,503 คนในประเทศโคลอมเบียล้วนเกี่ยวข้องกับการค้าการหลิดหรือการขนส่งยาเสพติด แม้จะมีบทบาทระดับล่างภายในองค์กรอาชญากรรมก็ตาม²⁰

การใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังคงปรากฏใน 35 ประเทศเท่านั้น แต่ไม่ใช่ทั้งหมดที่ดำเนินการประหารชีวิตนักโทษมีเพียง 8 ประเทศที่องค์กร Harm Reduction

International จัดให้เป็น “รัฐที่มีการใช้โทษประหารชีวิตสูง” (กล่าวคือ มีการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจริง และมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างน้อย 10 รายต่อปี ในช่วงห้าปีที่ผ่านมานี้) และเป็นประเทศในเอเชียทั้งสิ้น โดยรวมแล้ว มีการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างน้อย 285 รายในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ถึงร้อยละ 118 และสูงขึ้นร้อยละ 850 เทียบกับปี พ.ศ. 2563²¹ (โปรดดูหัวข้อ โทษประหารชีวิต)

อย่างไรก็ตาม ยอดการประหารชีวิตดังกล่าวยังไม่รวมสถิติจากประเทศจีน เวียดนาม และเกาหลีเหนือ ซึ่งรัฐเหล่านี้มีนโยบายรักษาความลับหรือระงับเนื้อหาทำให้ไม่สามารถยืนยันตัวเลขขึ้นต่ำได้ ถือเป็นชาติที่ประเทศและเขตอำนาจศาลจำนวนมากขึ้นหันไปใช้แนวทางอื่นในการรับมือกับการใช้ยาเสพติดด้วยการลดโทษทางอาญาสำหรับความผิดบางประเภท โดยเห็นได้ว่า มีการลดโทษทางอาญารูปแบบต่าง ๆ ในเขตอำนาจศาล 63 แห่ง ใน 36 ประเทศทั่วโลก โดยมีเนื้อหาและประสิทธิภาพที่ต่างกัน²²

ในปี พ.ศ. 2565-2566 รัฐต่าง ๆ ในประเทศแคนาดาและออสเตรเลียนับเป็นกลุ่มล่าสุดที่ลดโทษทางอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภทหากมีปริมาณน้อย โดยเขตปกครองพิเศษออสเตรเลียแคปิตอลเทร์ริทอรี (Australian Capital Territory) จะเปลี่ยนมาใช้ในการตั้งปรับทางแพ่ง ควบให้คำปรึกษา หรือการตีเตือน แทนการตั้งข้อหาทางอาญารวมครอบครองยาเสพติดที่ได้รับการพิจารณาลดโทษความผิดทางกฎหมายหากมีปริมาณไม่มาก อาทิ เฮโรอีน โคเคน และลิดี ภายใต้กฎหมายใหม่ที่จะมีผลบังคับใช้ช่วงปลายปี พ.ศ. 2566 ซึ่งจะมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด่านหน้า รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ²³ ในทางเดียวกัน รัฐบริติชโคลัมเบียของประเทศแคนาดาได้รับการยกเว้นจากกฎหมายยาเสพติดแห่งชาติให้มีอำนาจในการแทนการตั้งข้อหาทางอาญาด้วยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการสนับสนุนด้านสุขภาพและสังคม อาทิ การจัดหาบริการดูแลรักษาและฟื้นฟูให้ หากมีการร้องขอสำหรับผู้นับถือนิกายที่ครอบครองยาเสพติดที่ได้รับการลดโทษทางอาญารวมแล้วมีปริมาณไม่เกิน 2.5 กรัม²⁴ เช่นกันประเทศบาร์เบโดสและสองรัฐในสหรัฐอเมริกา (แมริแลนด์และมิสซูรี) ยังได้ลดโทษทางอาญาสำหรับปัญหาในปริมาณน้อยด้วยเช่นกัน²⁵ ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญในประเทศแอฟริกาใต้มี

คำตัดสินให้การกำหนดโทษทางอาญา การดำเนินคดี หรือการกำหนดพันธกรณีที่ยังบังคับให้ผู้เข้ามีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูคดีในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการครอบครองยา ถือเป็นภาระกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและควรตอบสนองผ่านระบบบริการทางสังคม แทนที่จะเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²⁶

พัฒนาการสำคัญในประเทศนี้ได้แก่กฎหมายฉบับใหม่ของประเทศไทยในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ซึ่งกำหนดให้การปลูกและครอบครองยาถูกกฎหมาย โดยนับเป็นประเทศแรกที่กำลังดำเนินการเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคที่การควบคุมยาเสพติดเป็นไปอย่างเคร่งครัด²⁷ การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นหลังการปฏิรูปกฎหมายในปี พ.ศ. 2564 เพื่อลดบทบาทโทษและส่งเสริมแนวทางการใช้ยาเสพติดเพื่อเหตุผลทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปดังกล่าวยังคงขาดกรอบการกำกับดูแลที่ชัดเจนจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบตามมา ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทยได้ประกาศว่า จะลดปริมาณการครอบครองเมทแอมเฟตามีนเพื่อใช้เสพส่วนตัวจากเดิม 15 เม็ดเป็นหนึ่งเม็ด โดยผู้ใดก็ตามที่พบว่ามียาเสพติดชนิดนี้มากกว่าหนึ่งเม็ดจะต้องได้รับโทษร้ายแรง รวมถึงการจำคุก²⁸ หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบกฎหมายนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรเรือนจำอย่างมากในระบบราชทัณฑ์ที่ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอยู่แล้ว²⁹

ในประเทศสหรัฐอเมริกา แม้มีนโยบายยาเสพติดจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละรัฐ ทว่ามีความก้าวหน้าเล็กน้อยในระดับรัฐบาลกลาง โดยประธานาธิบดีไบเดนประกาศคำสั่งฝ่ายบริหาร (executive action) เพื่อให้ข้อโทษผู้ที่มีความผิดฐานครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพส่วนตัวภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลาง ทั้งยังกระตุ้นให้ผู้ว่าการรัฐทั้งหมดหันมาดำเนินการเช่นเดียวกันในระดับรัฐ โดยการพิพากษาลงโทษความผิดนี้โดยมากมักเกิดขึ้นในระดับรัฐ ประกาศคำสั่งนี้ยังระบุว่าไม่ควรให้ผู้ใดถูกคุมขังในคุกท้องถิ่นหรือเรือนจำระดับรัฐหรือรัฐบาลกลางเพียงเพราะครอบครองยาเสพติด³⁰ ในเดือนธันวาคมที่ผ่านมา อัยการสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้แนวทางปฏิบัติว่า ในคดีที่เกี่ยวข้องกับโคเคน ผลักให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องกรณีที่ไม่มีการใช้ความรุนแรงและมีความเสี่ยงต่ำให้น้อยลง เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับใช้โทษจำคุกขั้นต่ำแบบบังคับ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำใน

การลงโทษจำคุกซึ่งก่อให้เกิด “ความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติที่ไม่เป็นธรรม”^{๖๖} อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปทางกฎหมายที่ถูกกระตุ้นโดยสภาองเกรสยังคงจำเป็นต่อการทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างถาวร

ในระดับพหุภาคีและระดับสากล การวิเคราะห์ครั้งล่าสุดโดยหน่วยงานความร่วมมือด้านนโยบายยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Drug Policy Consortium) พบว่า สถานการณ์ที่หน่วยงานด้านนโยบายยาเสพติดและองค์กรสิทธิมนุษยชนดำเนินงานแบบแยกเป็นเอกเทศมานานนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ปี พ.ศ. 2565 กลายเป็นจุดเปลี่ยนของการวางนโยบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยตั้งอยู่บนฐานของ ‘อันทามตี’^{๖๗} เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 เป็นครั้งแรกที่รัฐภาคีสมาชิกสหประชาชาติรับรองข้อมติที่ไม่ได้กล่าวถึงการสร้างสังคมที่ปลอดยาเสพติด

แต่กลับมุ่งเน้นความจำเป็นในการปรับนโยบายควบคุมยาเสพติดและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนให้มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยใช้ภาษาที่มีสมมูลมากขึ้น^{๖๘} ตามมาด้วยข้อมติว่าด้วยนโยบายยาเสพติดโดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นมติที่เน้นย้ำประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่มีการรับรองโดยอันทามตีมา โดยเฉพาะในเรื่องการลดอันตราย การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และสิทธิของชนพื้นเมือง

ส่วนที่สอง

ประชากรผู้ต้องขัง

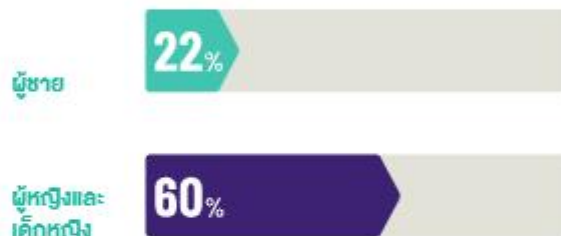
ผู้หญิงและเด็กหญิง

แม้ผู้หญิงยังคงเป็นประชากรส่วนน้อยในระบบเรือนจำทั้งหมด แต่จำนวนผู้ต้องขังหญิงทั่วโลกกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าผู้ต้องขังชาย

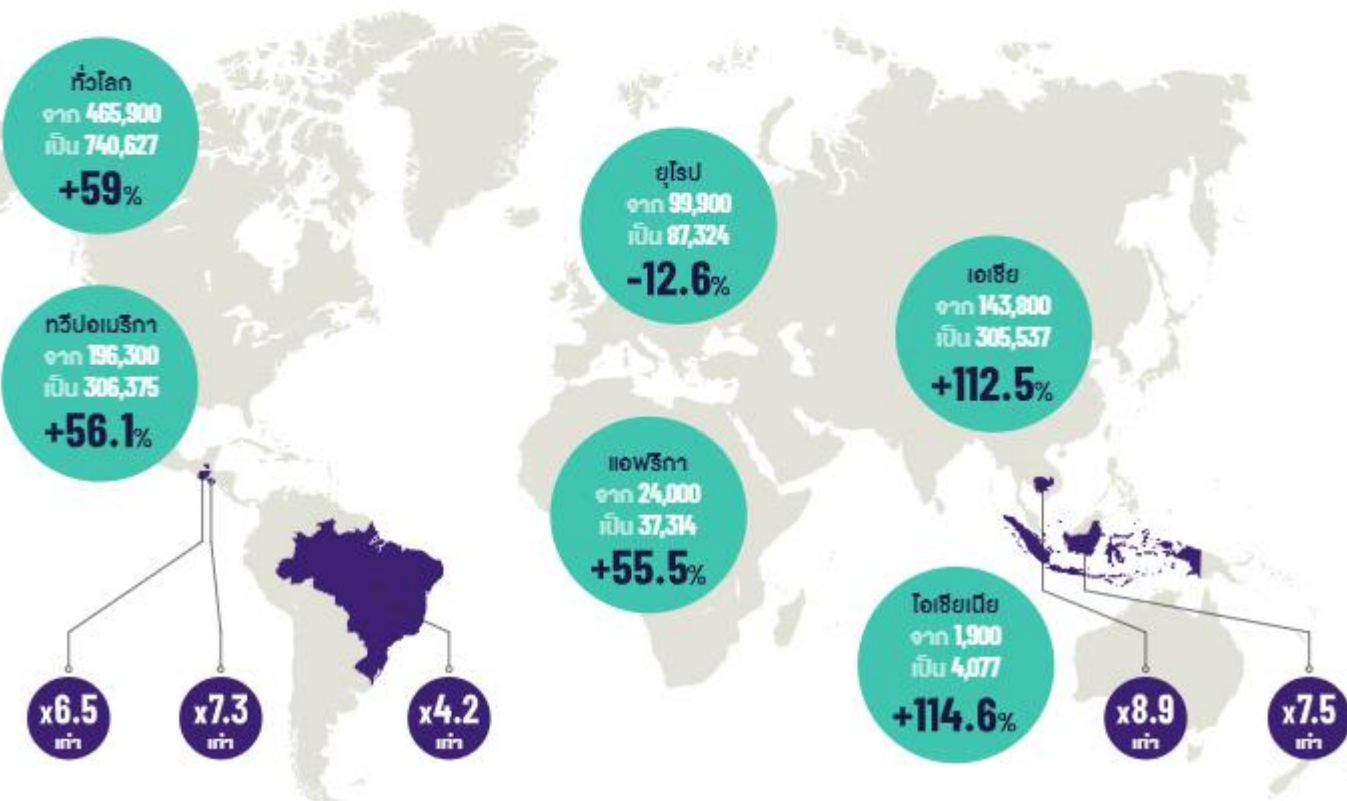
จำนวนผู้ต้องขังทั่วโลก

การเพิ่มขึ้นของประชากรเรือนจำ ระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2565

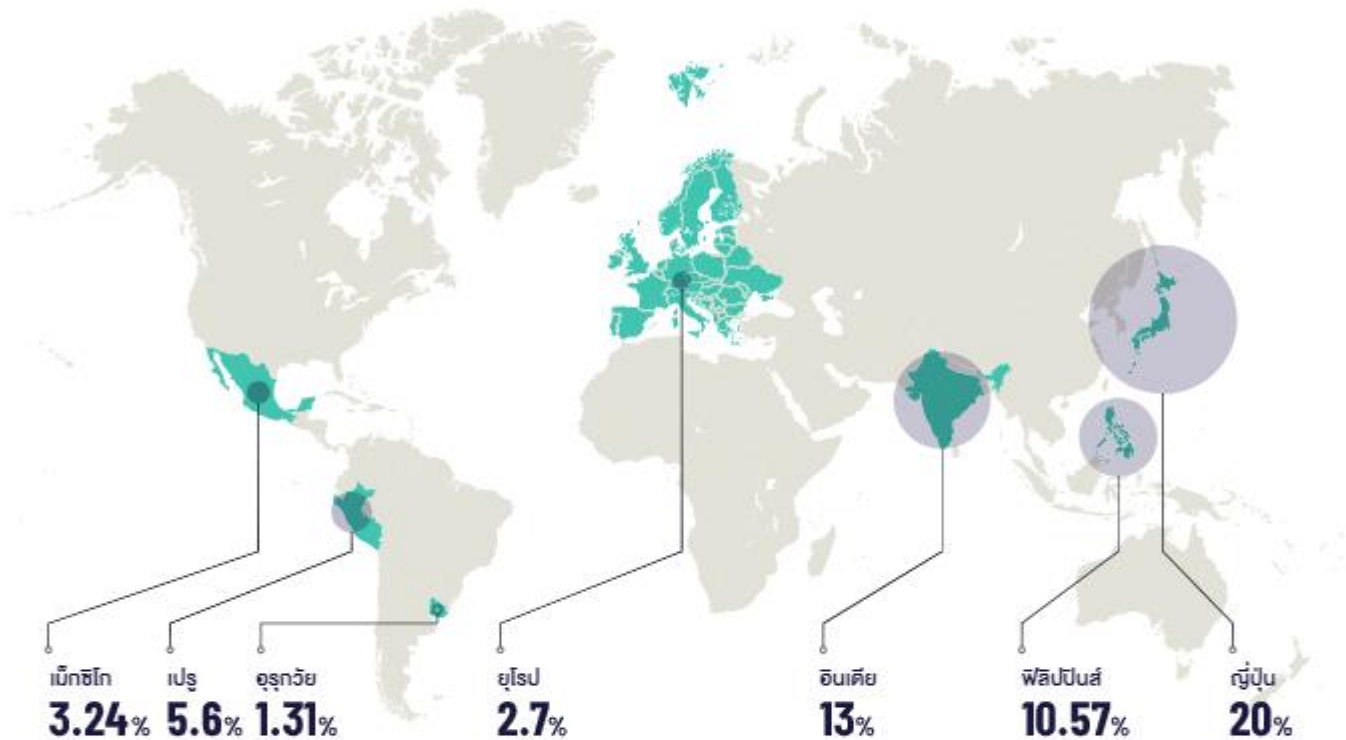

ผู้ต้องขังหญิง: การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ต้องขังรายภูมิภาค + อัตราการเพิ่มขึ้นสูงสุดรายประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2543-2565

ผู้สูงอายุ

จากข้อมูลที่มีพบว่า สัดส่วนประชากรผู้ต้องขังสูงอายุมิตั้งแต่ร้อยละ 5 ในประเทศมอนเตเนโกรไปจนถึงร้อยละ 20 ในประเทศญี่ปุ่น โดยช่วงวัยที่ถือว่าเป็นผู้ต้องขัง "สูงอายุ" จะอยู่ระหว่าง 50 ถึง 70 ปี เนื่องจากการแก่ตัวที่เร็วขึ้นในเรือนจำ

เด็กในเรือนจำ

ในปี พ.ศ. 2563 คาดว่ามีเด็กจำนวน 261,200 คนถูกคุมขังเนื่องจากกระทำความผิดทางอาญา

จำนวนและสัดส่วนของเด็กที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ภูมิภาค	สัดส่วนเด็กที่ถูกควบคุมตัวต่อประชากร 100,000 คน	จำนวนเด็กที่ถูกควบคุมตัว
อเมริกาเหนือ	137	32,200
ลาตินอเมริกาและหมู่เกาะแคริบเบียน	77	50,300
แอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาใต้	45	48,600
ยุโรปตะวันตก	41	10,000
ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง	40	8,100
เอเชียตะวันออกและมหาสมุทรแปซิฟิก	37	40,700
ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ	28	18,000
เอเชียใต้	12	44,900
แอฟริกาตะวันตกและแอฟริกากลาง	8	8,100
ทั่วโลก	29	261,200

ชาวต่างชาติ

มีชาวต่างชาติประมาณห้าแสนคนถูกคุมขังในเรือนจำทั่วโลก คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรผู้ต้องขังทั่วโลก

สัดส่วนผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติเทียบกับประชากรผู้ต้องขังทั้งหมด

30+%

ในวันออกกลางโดยรวม

50+%

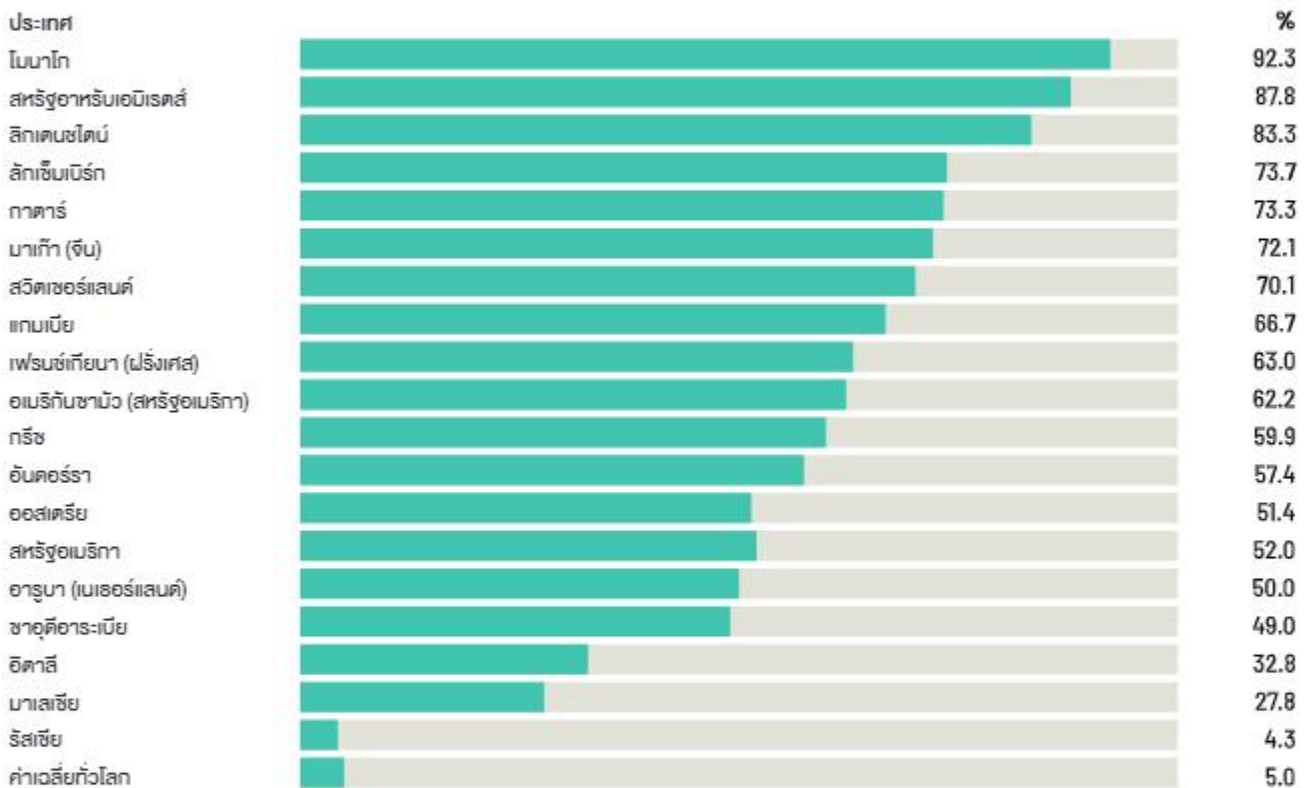

ใน 14 ประเทศทั่วโลก
(ดังภาพ)

70+%

ใน 7 ประเทศทั่วโลก
(ดังภาพ)

ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+)

ข้อมูลว่าด้วยจำนวนผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางเพศทั่วโลกยังคงไม่สมบูรณ์

เรือนจำและคุก
ในสหรัฐอเมริกา

90,000

คนที่ระบุว่าเป็น
เลสเบียน เกย์ หรือไบเซ็กชวล

เรือนจำใน
สหรัฐอเมริกา

6,000

คนที่ระบุว่าเป็น
บุคคลข้ามเพศ
(ไม่มีข้อมูลเรือนจำ)

เรือนจำในสหราชอาณาจักร*

230

คนที่ระบุว่าเป็น
บุคคลข้ามเพศ
(*เฉพาะอังกฤษและเวลส์)

กักขังสถาน
ในอินเดีย

91

คนที่เป็นบุคคลข้ามเพศ
ตามที่รายงานในสถิติ
อย่างเป็นทางการ

เรือนจำ
ในโคลอมเบีย

1,701

คนที่มาจากกลุ่ม
ผู้มีความหลากหลายทางเพศ
(0.9%)

เชื้อชาติและชาติพันธุ์

ข้อมูลจำแนกประเภทว่าด้วยอัตราการจำคุกและการปฏิบัติต่อชนพื้นเมืองในเรือนจำ ตลอดจนสมาชิกชนกลุ่มน้อยในสังคม ไม่ว่าจะทางสัญชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือภาษา ยังคงไม่สมบูรณ์หรือไม่สามารถหาได้จากประเทศส่วนใหญ่

ในกรณีที่มีข้อมูล พบว่ามีสัดส่วนของผู้ต้องขังจากกลุ่มเหล่านี้สูงเกินกว่าที่ควร ทั้งยังต้องประสบกับมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดและการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณมากกว่าปกติ

ออสเตรเลีย

ชาวอะบอริจิน

การเพิ่มขึ้นของประชากรเรือนจำตามชาติพันธุ์ตั้งแต่พ.ศ. 2547

บราซิล

ชาวผิวดำ

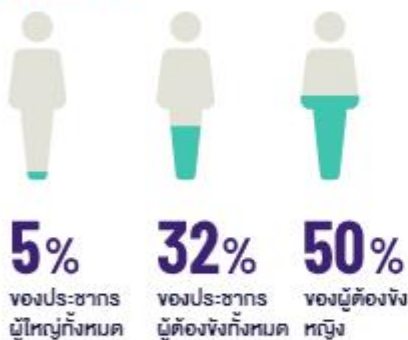

การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนชาวผิวดำในเรือนจำตั้งแต่พ.ศ. 2554

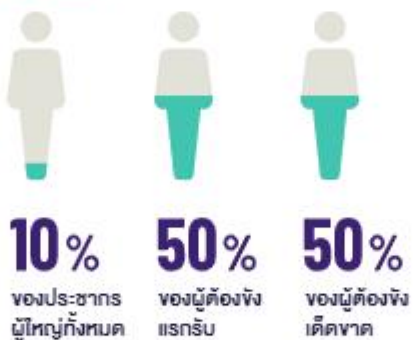
แคนาดา

ชนพื้นเมือง

บัลแกเรีย

ชาวโรมา

แนวโน้มการถูกจำคุก

จากประเทศที่มีข้อมูลศึกษาทั้งหมด พบว่าชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์มีแนวโน้มที่จะถูกจำคุกสูงกว่าปกติ

เด็กชาวอะบอริจินและ

ชาวเกาะซ็องแคบกอเรส

ออสเตรเลีย

ชายผิวดำ

สหรัฐอเมริกา

ชายชาวลาติโน

สหรัฐอเมริกา

แหล่งอ้างอิง:

ผู้หญิงและเด็กหญิง

www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/world_female_imprisonment_list_8th_edition.pdf

ผู้สูงอายุ

www.oce.int/en/web/prison/space

www.economist.com/international/2020/09/07/the-pandemic-is-boosting-efforts-to-get-the-old-out-of-prison

www.ohchr.org/en/calls-for-input/2022/report-older-persons-deprived-their-liberty

www.inegi.org.mx/contenidos/programas/cnapef/2022/doc/cnapef_2022_resultados.pdf

www.gerontologia.org/portal/archivosUpload/uploadManual/Peru-DP-Informe-Situacion-personas-mayores-sometidas-a-restriccion-de-libertad.pdf

ncrb.gov.in/en/prison-statistics-india-2021

เด็ก

data.unicef.org/resources/children-in-detention-report/

ชาวต่างชาติ

prisonwatch.org/foreign-prisoners/

ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

www.sentencingproject.org/app/uploads/2022/10/incarcerated-LGBTQ-Youth-and-Adults.pdf

assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1119803/HMPPS_Offender_Equalities_2021-22_Report.pdf

ncrb.gov.in/sites/default/files/PSI-2021/PSI_2021_as_on_31-12-2021.pdf

www.minjusticia.gov.co/Sala-de-prensa/PublicacionesMinJusticia/CAPSULA%20PERSONAS%20OSIGD.pdf

เชื้อชาติและชาติพันธุ์

www.creativespirits.info/aboriginalculture/law/aboriginal-prison-rates#aboriginal-prison-statistics-every-year-it-gets-worse

www.amnesty.org.au/overrepresentation-explainer-first-nations-kids-are-26-times-more-likely-to-be-incarcerated/

www.oai-bec.gc.ca/cont/rpt/annrpt/annrpt20212022-eng.aspx#s16

www.fairtrials.org/sites/default/files/publication_pdf/FT-Roma_report-final.pdf

www.sentencingproject.org/reports/the-color-of-justice-racial-and-ethnic-disparity-in-state-prisons-the-sentencing-project/forumsseguranca.org.br/wp-content/uploads/2022/07/20-anuario-2022-as-820-mil-vidas-sob-a-tutela-do-estado.pdf

ส่วนที่สาม

การบริการด้านสุขภาพ ในเรือนจำ

การบริการด้านสุขภาพ ในเรือนจำ

การบริการด้านสุขภาพในเรือนจำ ความต้องการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังทั่วโลกมีความซับซ้อนสูงและโดยมากยังไม่ได้รับการตอบสนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระบบเรือนจำที่ประสบปัญหาผู้ต้องขังในเรือนจำและเมืองมีประมาณสนับสนุนน้อย

ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลเชิงลบต่อสุขภาพของผู้ต้องขังได้แก่ ระบบไหลเวียนอากาศไม่ดี การขาดพื้นที่ส่วนตัว รวมทั้งการขาดแคลนน้ำ การสุขาภิบาล การรักษาความสะอาด และโภชนาการที่ดี รายงานล่าสุดอธิบายถึงสภาพความเป็นอยู่ของนักโทษที่ห้องขังไม่มีแสงสว่าง ทั้งยังขาดการระบายอากาศหรือพัดลม ท่ามกลางสภาพอากาศร้อนชื้นของประเทศมัลดีฟส์โดยนักโทษบางส่วนได้รับอนุญาตให้ออกจากห้องขังได้เพียงเดือนละครั้ง ครึ่งละประมาณหนึ่งชั่วโมงเท่านั้น¹⁴ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดแคลนน้ำ การสุขาภิบาล และการดูแลสุขภาพของเรือนจำบางแห่งในประเทศเอลซัลวาดอร์¹⁵ ตลอดจนการระบาดของตัวเห็บในฟูกนอนของเรือนจำในประเทศบัลแกเรีย¹⁶ ขณะที่ในประเทศไทย จากการเข้าตรวจสอบเรือนจำโดยไม่แจ้งล่วงหน้า พบว่ามีการปฏิบัติที่ไม่ถูกหลักสุขอนามัยในห้องครัวของเรือนจำซึ่งรวมถึงการใช้วัตถุอันตราย และมีการปนเปื้อนของแบคทีเรียในน้ำดื่มในเรือนจำสองแห่ง¹⁷

การเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมยังคงเป็นความท้าทายใหญ่ที่สุดสำหรับผู้ต้องขังทั่วโลก ยกตัวอย่าง เช่น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในประเทศเปรูซึ่งมีหน้าที่ติดตามสถานการณ์ในเรือนจำ ดำเนินการตรวจสอบทั้งหมด 1,142 กรณี ในปี พ.ศ. 2564 และพบการละเมิดสิทธิในสุขภาพมากที่สุด¹⁸ ยิ่งไปกว่านั้น อ้างอิงจากสมาคมสิทธิมนุษยชน (Insan Hakları Derneği) ในประเทศตุรกี อุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิในสุขภาพเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังที่พบได้มากที่สุด ประกอบกับสภาพความเป็นอยู่ที่ถูกแยกโดดเดี่ยวอย่างรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพทั้งกายและจิตใจของผู้ต้องขัง¹⁹

ผู้ต้องขังต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมายในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ซึ่งรวมถึงระยะเวลารอนาน บุคลากรทางการแพทย์ที่ยาวนาน แม้แต่ในประเทศรายได้สูงยังคงมีรายงานระยะเวลาในการรอรับบริการที่ยาวนานเช่นกัน อาทิ เรือนจำแห่งหนึ่งในประเทศออสเตรเลีย ผู้ต้องขังกล่าวว่าไม่ใช่เรื่องแปลกหากจะต้องรอนานถึงแปดสัปดาห์ และมีหลายรายที่ต้องประสบกับความล่าช้าโดยไม่จำเป็นในการเข้าถึงยารักษาโรคที่แพทย์สั่งจ่าย²⁰

ปัญหาเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพไม่เพียงพอยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่พบได้บ่อยในระบบเรือนจำส่วนใหญ่ แม้จะมีระดับความรุนแรงมากน้อยต่างกันไปในแต่ละประเทศและภูมิภาคก็ตาม ในกรณีเลวร้ายที่สุด เรือนจำบางแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์แม้แต่คนเดียว ดังเช่นที่พบในเรือนจำอย่างน้อยสองแห่งในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง²¹ เรือนจำส่วนใหญ่ในประเทศอุกันดาไม่มีทั้งแพทย์และพยาบาล มีเพียงผู้ให้บริการทางการแพทย์ (clinicians) เท่านั้น และหากมีผู้ใดในเรือนจำไม่สบาย บุคคลติดต่อแรกคือผู้ต้องขังด้วยกันที่เรียกกันว่าหมอประจำห้องขัง ในประเทศอิหร่าน กฎระเบียบในเรือนจำกำหนดให้มีแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปเพียงหนึ่งคนอยู่ประจำ 24 ชั่วโมงต่อวันในทัณฑสถานที่มีผู้ต้องขังมากกว่า 3,000 คน²² ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน (Committee against Torture) ขอให้ประเทศคาซัคสถานคัดเลือกบุคลากรทางการแพทย์ในเรือนจำเพิ่มขึ้น รวมถึงจิตแพทย์และแพทย์สำหรับผู้ต้องขังที่ต้องการการดูแลเฉพาะทาง เช่น ผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีและผู้พิการ²³ อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) ทำการสำรวจเรือนจำใน 36 ประเทศทั่วยุโรปในปี พ.ศ. 2563 และพบว่ามีเจ้าหน้าที่ให้บริการดูแลสุขภาพเฉลี่ย 36.4 คนต่อผู้ต้องขัง 1,000 คน ถึงแม้ในเรือนจำจะมีสัดส่วนพยาบาลและแพทย์สูงกว่าชุมชนภายนอก แต่มีทันตแพทย์จำนวนน้อยกว่ามากในสัดส่วนเพียง 1.4 คนต่อผู้ต้องขัง 1,000 คน เทียบกับสัดส่วนของประชากรทั่วไปซึ่งอยู่ที่ 6.2 คน²⁴

อ้างอิงจากสถิติล่าสุดของโครงการเอดส์แห่งสหประชาชาติ (UNAIDS) ประจำปี พ.ศ. 2566 ผู้ต้องขังมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่าผู้ใหญ่ในกลุ่มประชากรทั่วไปถึงห้าเท่า ทั้งนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประชากรผู้ต้องขังทั่วโลกโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 3 เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี²⁵ อัตราความชุกของโรคสูงที่สุดในระดับภูมิภาคของการติดเชื้อเอชไอวีในเรือนจำอยู่ที่ร้อยละ 12 ในแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาใต้ โดยสูงถึงร้อยละ 21 ในประเทศแซมเบียและร้อยละ 35 ในประเทศซิมบับเวในปี พ.ศ. 2565²⁶ อย่างไรก็ตาม ความครอบคลุมของการรักษายังคงน้อยกว่าที่ควรจะเป็น จากทั้งหมด 41 ประเทศที่รายงานว่าให้การรักษาด้วยยาต้านไวรัส (antiretroviral therapy: ART) ในเรือนจำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มี 7 ประเทศที่รายงานความครอบคลุมของการรักษาน้อยกว่าร้อยละ 35 และมีเพียง 14 ประเทศเท่านั้นที่รายงานอัตราความครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 95²⁷ นอกจากนั้น ในกลุ่มประเทศแถบยุโรป 36 ประเทศที่สำรวจโดย WHO พบว่ามีการจัดยาป้องกันติดเชื้อเอชไอวีหลังการสัมผัสเชื้อ (post-exposure prophylaxis: PEP) ให้เรือนจำทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 75 ของประเทศที่ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2563 แต่พบว่ามีเพียงร้อยละ 60 ของประเทศที่ทำการสำรวจเท่านั้นที่มีการจัดยาป้องกันติดเชื้อเอชไอวีก่อนการสัมผัสเชื้อ (pre-exposure prophylaxis: PrEP) ให้เรือนจำทุกแห่ง²⁸

การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ยังคงเป็นอุปสรรคที่ใหญ่ที่สุดต่อการให้บริการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันและการรักษาโรคติดต่อในเรือนจำ เช่น เอชไอวี/เอดส์ และวัณโรค²⁹ ส่วนความท้าทายอื่นๆ ที่มีการอภิปรายระหว่างการประชุมระดับโลกว่าด้วยปัญหาสุขภาพในเรือนจำในปี พ.ศ. 2566 ครอบคลุมถึงการขาดแคลนการตรวจคัดกรองผู้ต้องขังแรกเริ่ม และความล้มเหลวในการระบุผู้ป่วยที่มีอาการของโรคอยู่แล้ว

**ความต้องการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังทั่วโลก
มีความซับซ้อนสูง
และโดยมากยังไม่ได้รับการตอบสนอง
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในระบบเรือนจำที่ประสบปัญหาผู้ต้องขัง
ล้นเรือนจำ และมีงบประมาณสนับสนุนน้อย**

ผู้ต้องขังขณะรับการรักษา
ที่โรงพยาบาลประจำเรือนจำ LINGEN
ประเทศเยอรมนี

ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามแผนการรักษา การมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ การขาดแคลนการฝึกอบรมและแรงจูงใจ การกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ในเรือนจำที่ไม่ได้มาตรฐาน และความท้าทายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการรักษา¹⁰

พัฒนาการล่าสุดในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อ ในประเทศอังกฤษที่มีอัตราความชุกของโรคไวรัสตับอักเสบบีในเรือนจำอยู่ที่ร้อยละ 8 เทียบกับร้อยละ 0.7 ในกลุ่มประชากรทั่วไป¹¹ พบว่ามีความร่วมมือระหว่างบริการดูแลสุขภาพภาคเอกชน และองค์การกุศลเพื่อดำเนินโครงการคัดกรองโรคไวรัสตับอักเสบบีชนิดซีครั้งแรกใหญ่ในเรือนจำ¹² ยิ่งไปกว่านั้น บริการรักษาโรคไวรัสตับอักเสบบีชนิดซีโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในประเทศจอร์เจียได้ขยายความครอบคลุมไปถึงระบบราชทัณฑ์ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2557 ซึ่งนำไปสู่อัตราการรักษาหายที่ร้อยละ 98.7 ระหว่าง พ.ศ. 2557-2564 ซึ่งรวมถึงผู้ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาตัดสินด้วย ความสำเร็จของโครงการนี้เน้นย้ำความสำคัญของความร่วมมือ ความมุ่งมั่นทางการเมือง การลงทุนของรัฐบาล และการเสริมพลังให้เครือข่ายชุมชน¹³

การเข้าถึงมาตรการลดอันตรายในเรือนจำทั่วโลกยังคงขาดการบูรณาการและไม่เพียงพอ ประเทศที่มีมาตรการเหล่านี้อยู่บ้างก็มักไม่ได้ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมเรือนจำทุกแห่ง อย่างไรก็ตาม จำนวนประเทศที่ให้บริการลดอันตรายอย่างน้อยหนึ่งรูปแบบกำลังเพิ่มขึ้น แม้จะเป็นไปอย่างเชื่องช้ามากก็ตาม โดยระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2565 มีรายงานว่าเรือนจำใน 52 ประเทศจัดเตรียมถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นให้ผู้ต้องขัง ขณะที่ 27 ประเทศดำเนินการบำบัดรักษาผู้ต้องขังพยาธิเอนโดซันต์ ด้วยการให้ยาในกลุ่ม Opioid Agonist และมี 7 ประเทศที่จัดตั้งโครงการให้บริการเข็มและกระบอกฉีดยาในเรือนจำ ทั้งนี้ UNAIDS รายงานว่าบริการเหล่านี้หลายบริการจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนและการสนับสนุนจากผู้บริจาคอย่างมาก ทั้งยังไม่ได้มีการจัดสรรให้ทุกเรือนจำอย่างเท่าเทียมกัน ตลอดจนไม่ได้เชื่อม

ต่ออย่างมีประสิทธิภาพกับโครงการเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีหรือโครงการด้านสาธารณสุขระดับชาติ¹⁴ ในปี พ.ศ. 2563 มาตรการที่พบมากที่สุด ใน 36 ประเทศทั่วยุโรปคือการให้บริการถุงยางอนามัย แต่จัดให้ไม่ถึงครึ่งของจำนวนเรือนจำทุกแห่งในประเทศเหล่านี้ และมีเพียงสามประเทศเท่านั้น (หรือร้อยละ 8.3) ที่ให้บริการเข็มและกระบอกฉีดยาในเรือนจำทั้งหมดโดยไม่มีค่าใช้จ่าย¹⁵

ข้อพิจารณาเรื่องความมั่นคงปลอดภัยยังได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอว่าเป็นสาเหตุของการไม่นำมาตรการลดอันตรายไปปฏิบัติในเรือนจำ โดยอ้างว่าหากมีการนำกระบอกฉีดยามาใช้เป็นอาวุธ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยออกมาอย่างสม่ำเสมอที่เสนอว่าไม่พบหลักฐานของการนำไปใช้ในทางที่ผิด ซึ่งพิสูจน์ผลลัพธ์เชิงบวกในด้านสุขภาพของมาตรการดังกล่าว ประเทศมอลโดวาดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยาในเรือนจำมานานกว่า 20 ปีแล้ว และพบว่าอัตราความชุกของไวรัสตับอักเสบบีและซีในเรือนจำลดลงระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 จากร้อยละ 13.1 เหลือร้อยละ 1.8 และจากร้อยละ 8.6 เหลือร้อยละ 3.6 ตามลำดับ ทั้งยังไม่มีบันทึกเหตุการณ์ที่ต้องขังนำเข็มฉีดยามาก่อเหตุรุนแรงแต่อย่างใด¹⁶

หนังสือพิมพ์ The Economist ได้ศึกษาการจำลองต้นทุนของการลดการคุมขังไปพร้อมกับขยายมาตรการลดอันตรายเพื่อประเมินผลกระทบทางการเงินและผลต่อการแพร่เชื้อเอชไอวีในประเทศเบลารุส คาซัคสถาน ติร์กิสถาน และรัสเซีย และพบว่าค่าใช้จ่ายยารักษาและการนำเงินที่ประหยัดได้มากขึ้นจากการลดทอนความผิดทางอาญาของการใช้ยาเสพติดและการมียาเสพติดในครอบครองเพื่อใช้เสพส่วนตน (คาดว่าในระยะเวลา 20 ปี จะสูงถึง 1.11 หมื่นล้านยูโรในประเทศรัสเซีย) ไปลงทุนในการขยายการรักษาด้วยยาต้านไวรัสและการบำบัดด้วยการให้ยาในกลุ่ม Opioid Agonist (ยาที่มีการออกฤทธิ์คล้ายฝิ่น) จะช่วยส่งผลให้สามารถลดต้นทุนการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นในสี่ประเทศที่เลือกมาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีต้นทุนเพิ่มเติม¹⁷

ยิ่งไปกว่านั้น มีการตระหนักมากขึ้นถึงประโยชน์ของการถ่ายโอนความรับผิดชอบปัญหาด้านสุขภาพในเรือนจำไปสู่กระทรวงสาธารณสุข และการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนระหว่างกระทรวงที่รับผิดชอบเรือนจำและกระทรวงสาธารณสุขตามที่ WHO แนะนำ¹⁸ ขณะที่ประเทศคูเวตกำหนดให้ปัญหาสุขภาพในเรือนจำเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขมาตั้งแต่มีการก่อตั้งบริการราชทัณฑ์ในปี พ.ศ. 2497 ส่วนประเทศนอร์เวย์เป็นประเทศแรกที่มีการรายงานว่าได้แยกเรื่องสุขภาพในเรือนจำออกจากความรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2503-2512 และประเทศอื่น ๆ อาทิ อังกฤษและเวลส์ ฟินแลนด์ และโปรตุเกส ได้ดำเนินการเช่นเดียวกันในภายหลัง ล่าสุดในเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 การดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังทั้งหมดในประเทศคาซัคสถานตกอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด หลังจากมีการโอนถ่ายบริการทางการแพทย์ในศูนย์ควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565¹⁹ WHO พบว่า แม้จะมีกระบวนการรับรองคุณภาพแบบเดียวกันสำหรับบริการด้านสุขภาพ และมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านสุขภาพในเรือนจำในประเทศส่วนใหญ่ในยุโรป แต่การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาถูกปฏิเสธหรือเพิกเฉยโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ไม่ใช่บุคลากรทางการแพทย์อย่างน้อย 8 ประเทศ ซึ่งกรณีเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นน้อยลงในกลุ่มประเทศที่มีกระทรวงสาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ²⁰

สุขภาพจิต

ผู้ต้องขังมักต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวชอย่างไม่ได้สัดส่วนเมื่อเทียบกับประชากรทั่วไป และโดยมักเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคม การคัดกรองและการดูแลรักษาในเรือนจำที่ไม่ได้ประสิทธิภาพ และผลกระทบเชิงลบจากการคุมขังที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตและสุขภาพะ จนถึงปัจจุบันนี้ ข้อมูลว่าด้วยปัญหาสุขภาพจิตในเรือนจำมักพบได้ในประเทศที่มีรายได้สูงเท่านั้น โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับอัตราความชุกของโรค ประสิทธิภาพ และการดูแลรักษาอย่างกระจัดกระจายในประเทศส่วนใหญ่ทั่วแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา

ในกรณีที่มีข้อมูล มักได้รับการยืนยันว่าเรือนจำมีอัตราปัญหาสุขภาพจิตสูง ทั้งยังพบความท้าทายในการเข้าถึงการดูแลรักษาและการสนับสนุน มีรายงานว่าผู้ต้องขังในเรือนจำระดับรัฐในประเทศสหรัฐอเมริการ้อยละ 43 ได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิตอย่างน้อยหนึ่งประการ แต่มีเพียงร้อยละ 26 เท่านั้นที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญในการดูแลสุขภาพจิตนับตั้งแต่เข้าเรือนจำ¹²¹ WHO ยังพบว่าโรคทางจิตเวชส่งผลต่อประชากรผู้ต้องขัง ร้อยละ 32.8 ในยุโรป ทำให้ปัญหาสุขภาพจิตเป็นข้อกังวลด้านสุขภาพใหญ่ที่สุดที่พบในเรือนจำในปี พ.ศ. 2563¹²² และจากประเทศในยุโรปที่ WHO ทำการสำรวจทั้งหมด 36 ประเทศ พบว่ามี 26 ประเทศที่เรือนจำทั้งหมดสามารถเข้าถึงที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิตได้ รวมถึงการสนับสนุนจากผู้ต้องขังรายอื่น และผู้ให้บริการจากภายนอกเพื่อรับการสนับสนุนทั้งเรื่องโรคทางจิตเวชและความต้องการที่เกี่ยวข้องสุขภาพอื่น ๆ¹²³ การสำรวจระดับภูมิภาคโดยสภายุโรปและ CEP พบว่าอัตราของความผิดปกติทางจิตเวชในเรือนจำแตกต่างกันอย่างมาก มีตั้งแต่ร้อยละ 0 ไปจนถึงร้อยละ 80 ถึงแม้ว่าประเทศที่เข้าร่วมในการสำรวจร้อยละ 90 จะมียาบำบัดสุขภาพจิตระดับชาติสำหรับเรือนจำ แต่มีเพียงร้อยละ 74 (31 ประเทศ) เท่านั้นที่ให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำเพื่อสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต¹²⁴

งานวิจัยใหม่ ๆ ยังคงแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังหญิงมีความต้องการด้านสุขภาพจิตโดยเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลของโรงพยาบาลในประเทศอังกฤษเปิดเผยว่ากว่าร้อยละ 20 ของผู้ต้องขังหญิงสูงอายุที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล มีประวัติได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้า เทียบกับกลุ่มนักโทษชายในช่วงวัยเดียวกันที่มีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 8¹²⁵

นอกจากนั้น ยังพบว่าในประเทศสเปน ในปี พ.ศ. 2563 ผู้ต้องขังหญิงในแคว้นคาตาลันร้อยละ 51 ป่วยเป็นโรคจิตเภท เทียบกับร้อยละ 37 ในกลุ่มผู้ต้องขังชาย และร้อยละ 16.5 ในกลุ่มประชากรทั่วไปโดยรวม โดยมักพบความผิดปกติทางบุคลิกภาพและภาวะซึมเศร้าในผู้ต้องขังหญิงมากกว่าผู้ต้องขังชาย แม้ว่าจะพบอัตราการป่วยเป็นโรคจิตเภท (schizophrenia) ในกลุ่มผู้ต้องขังชายมากกว่าก็ตาม¹²⁶ งานวิจัยโดยรัฐบาลสกอตแลนด์ยังระบุว่าปัญหาสุขภาพจิตและการทำร้ายตัวเองในกลุ่มผู้ต้องขังหญิงสูงกว่าผู้ต้องขังชาย ยกเว้นความผิดปกติทางจิตจากการดื่มแอลกอฮอล์และภาวะซึมเศร้าที่พบในผู้ต้องขังชายมากกว่า¹²⁷

ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และมาตรการรณรงค์ของเรือนจำยังคงปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีงานวิจัยใหม่ ๆ ที่เปิดเผยวิกฤตสุขภาพจิตในเรือนจำที่เลวร้ายลงกว่าเดิม จากการศึกษาในประเทศอังกฤษและเวลส์ นักโทษที่เข้าร่วมร้อยละ 85 ถูกจำกัดให้อยู่ในห้องเป็นเวลา 23 ชั่วโมงต่อวันระหว่างที่มีมาตรการล็อกดาวน์ พบว่าผู้ต้องขังมากกว่า 1 ใน 3 แสดงอาการของ “โรคจิตเภทกังวลรุนแรง” ซึ่งบ่งชี้ถึงความเครียดหลังเหตุการณ์กระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง (post-traumatic stress) ในระดับสูง นักโทษสองในสามยังกล่าวด้วยว่าการเข้าถึงการสนับสนุนด้านสุขภาพจิตเปลี่ยนแปลงขึ้นระหว่างการล็อกดาวน์¹²⁸ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ผู้ตรวจการเรือนจำรายงานว่าแม้จะมีการยกเลิกข้อบังคับระหว่างการแพร่ระบาดไปแล้ว แต่ในช่วงสุดสัปดาห์ที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด ผู้ต้องขังชายร้อยละ 60 และผู้ต้องขังหญิงร้อยละ 66 ได้ใช้เวลาในห้องพักน้อยกว่าสองชั่วโมงต่อวัน (เทียบกับร้อยละ 42 และร้อยละ 36 ตามลำดับในวันธรรมดา)¹²⁹

จำนวนเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพจิตที่ไม่เพียงพอในเรือนจำยังคงเป็นอุปสรรคที่พบมากในการตอบสนองต่อความต้องการที่ซับซ้อนของประชากรผู้ต้องขังจากสถิติในประเทศนิวซีแลนด์ ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566 พบว่าโครงการทางจิตวิทยาและการแก้ไขที่เน้นระดับความเข้มข้นปานกลางในเรือนจำ 21 โครงการจากทั้งหมด 76 โครงการมีความล่าช้าหรือหยุดชะงักลงเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ¹³⁰ แม้ WHO จะพบว่าจิตแพทย์ในเรือนจำในยุโรปและในชุมชนภายนอกมีจำนวนเท่า ๆ กัน (1.3 และ 1.4 คนต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ) แต่ข้อนี้เน้นย้ำความจำเป็นของการเพิ่มสัดส่วนจิตแพทย์ต่อผู้ต้องขังเมื่อพิจารณาว่าประชากรกลุ่มนี้มีความต้องการด้านสุขภาพจิตสูงกว่าประชากรทั่วไป¹³¹

ปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพจิตในเรือนจำพบได้มากกว่าในประเทศที่มีทรัพยากรต่ำ ทว่าได้รับการดูแลสุขภาพในชุมชนเข้ามาเพิ่มเติม ช่องว่างดังกล่าวด้วยการเข้าไปเยี่ยมเยียนเรือนจำเป็นประจำ เช่น ศูนย์จิตประสาทในท้องถิ่นแห่งหนึ่งในประเทศบรูไนส่งทีมผู้เชี่ยวชาญไปเรือนจำ Mpimba เดือนละสองครั้งเพื่อให้บริการดูแลสุขภาพจิต อย่างไรก็ตาม ข้อท้าทายบางส่วนที่พบจากต้นแบบการดำเนินงานเช่นนี้ ได้แก่ เวลาให้คำปรึกษาที่จำกัด การขาดแคลนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้บริการสุขภาพจิตในเรือนจำด้วยกลไกการติดตามผล และการขาดแคลนการคัดกรองทางจิตวิทยาเมื่อแรกจับผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำ¹³²

การขาดแคลนเจ้าหน้าที่เฉพาะทางและการดูแลรักษาสำหรับผู้ต้องขังที่มีปัญหาสุขภาพจิตมักนำไปสู่การปฏิบัติอย่างทารุณ โดยล่าสุดกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติ (National Preventive Mechanisms: NPMs) รายงานว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำมักหันไปใช้การแยกขังบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตจนกว่าจะได้รับการดูแลรักษาหรือเป็นระยะเวลานาน ในประเทศอิตาลี ปี พ.ศ. 2564 พบว่า แม้เรือนจำแห่งหนึ่งจะได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานกำกับดูแล แต่กลับยังคงใช้ห้องแยกขังเดี่ยวสำหรับนักโทษที่บ่งชี้ว่ามีปัญหาด้านสุขภาพจิต ซึ่งบางครั้งมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งอีกด้วย¹³³ การสืบสวนสอบสวนเรือนจำระดับเทศมณฑลในรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาเปิดเผยว่าเกือบ 1 ใน 3 ของเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ “ใช้กำลัง” เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังที่มีปัญหาสุขภาพจิต หรือมีอาการป่วยทางจิตเวช หลายกรณียังพบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำใช้อาวุธอย่างปืนไฟฟ้าหรือสเปรย์พริกไทยกับนักโทษที่มีอาการป่วยทางจิตเวชขั้นรุนแรง ทั้งที่อาการป่วยดังกล่าวอาจทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำตามคำสั่งหรือแม้แต่เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้¹³⁴

การดูแลผู้ป่วย แบบประคับประคอง และระยะสุดท้ายของชีวิต

จำนวนของผู้ต้องขังสูงวัยในเรือนจำและผู้ต้องขังในระยะสุดท้ายของชีวิต และการเสียชีวิตจากเหตุตามธรรมชาติกำลังเพิ่มขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก¹³⁶ (โปรดดูหัวข้อ การเสียชีวิตในเรือนจำ) ซึ่งหมายความว่าเรือนจำจะต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัยมากขึ้นเรื่อยๆ อันรวมถึงความต้องการการดูแลแบบประคับประคองและการดูแลในระยะสุดท้ายของชีวิต

ยังไม่มีข้อมูลว่าตลอดทศวรรษที่ผ่านมาว่ามีกี่ประเทศที่พัฒนาโครงการดูแลแบบประคับประคองหรือสร้างสถานที่เพื่อการดูแลเฉพาะทาง เช่น สถานพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในเรือนจำ เนื่องจากงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาหัวข้อนี้โดยเฉพาะ และงานวิจัยเหล่านี้ทั้งหมดจัดทำขึ้นในประเทศรายได้สูง เช่น สหราชอาณาจักร สวิตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา¹³⁷ ทั้งนี้ สมาคมบริบาลแบบประคับประคองภาคพื้นยุโรป (European Association for Palliative Care) ได้ก่อตั้งโครงการที่กลายเป็นต้นแบบในการให้บริการดูแลแบบประคับประคองในเรือนจำในแปดประเทศแถบยุโรปรวมถึงออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. 2564¹³⁸ และพบว่าแม้จะมีผู้ต้องขังสูงวัยจำนวนมากขึ้น แต่มีเรือนจำไม่กี่แห่งเท่านั้นที่มีสถานที่ดูแลผู้ป่วยใน โดยจำเป็นจะต้องส่งต่อผู้ต้องขังสูงวัยไปเรือนจำอื่นหรือโรงพยาบาลที่อยู่ในชุมชน จากทั้งหมดเก้าประเทศที่กล่าวมามีเพียงประเทศอังกฤษเท่านั้นที่ให้บริการดูแลแบบประคับประคองโดยเฉพาะในเรือนจำบางแห่ง

เช่นเดียวกับการให้บริการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย โดยเฉพาะที่ไม่เป็นที่แพร่หลายนัก แม้ว่าจะบางโครงการในปัจจุบันจะชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มว่าต้องมีการพัฒนาบริการเช่นนี้เกิดขึ้น อย่างน้อยในประเทศรายได้สูงก็ตาม เรือนจำบางแห่งของประเทศฝรั่งเศสมี “ผู้ช่วยเหลือการใช้ชีวิตประจำวัน (life support workers)” คอยให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ป่วย เปราะบาง หรือเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องขังกลุ่มนี้ในประเทศสก็อตแลนด์ องค์การการกุศลเพื่อสนับสนุนผู้ป่วยโรคมะเร็ง Macmillan Cancer Support ได้พัฒนาแนวทางและทรัพยากรอื่น ๆ สำหรับผู้ต้องขังที่ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต ทั้งยังให้เงินทุนแก่โครงการระดับชาติ เพื่อสนับสนุนการนำมาตรฐานการดูแลแบบประคับประคองและการดูแลในระยะสุดท้ายของชีวิตทั้งหมด 28 มาตรฐานไปปฏิบัติในเรือนจำ โดยพัฒนามาตรฐานดังกล่าวร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านการดูแลสุขภาพและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ในเรือนจำ¹³⁹ โครงการสถานพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในเรือนจำในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งยังดำเนินการอยู่นามว่า Humane ร่วมกับกรมราชทัณฑ์และการฟื้นฟูผู้ต้องขังรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Department of Corrections and Rehabilitation) จัดการฝึกอบรมผู้ต้องขังให้สามารถให้การสนับสนุนเป็นที่พึ่งทางจิตใจและการดูแลเชิงปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังรายที่เป็นผู้สูงวัยหรืออยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต ผู้ต้องขังที่สำเร็จการฝึกอบรมแล้วจะถูกเรียกว่าเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครดูแลแบบประคับประคอง หลังจากดำเนินการนำร่องในสถานพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในเรือนจำ ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีแผนที่จะขยายไปสู่เรือนจำอื่นอีกอย่างน้อยสองแห่งในแคลิฟอร์เนียก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2566¹⁴⁰

กลไกเพื่อปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนดด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรม (compassionate grounds) มีอยู่ในหลายประเทศ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเพื่อรับการดูแลในระยะสุดท้ายของชีวิตมีจำนวนน้อย โดยอุปสรรคที่มักพบในการนำกลไกเหล่านี้ไปใช้คือเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติที่กำหนดโดยอ้างอิงตามอายุหรือ “ระยะเวลาที่เหลืออยู่ที่จะเสียชีวิต (closeness to death)” อุปสรรคอีกประการคือการไม่พิจารณาความผิดบางประเภทหรือระยะเวลาที่ผู้ต้องขังใช้โทษในเรือนจำ¹⁴¹ ตลอดจนกระบวนการยื่นคำร้องขอที่ซับซ้อนและใช้เวลานานซึ่งอาจไม่เลวร้ายก่อนผู้ต้องขังจะเสียชีวิต¹⁴² รวมทั้งกระบวนการทางราชการที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หรือจำเป็นต้องมีการประสานงานและความเห็นพ้องระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในเรือนจำว่าด้วยสถานะสุขภาพของผู้ต้องขังที่ยื่นคำร้อง และความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงบริการดูแลที่เหมาะสมในชุมชนภายนอก ในบางกรณี เนื่องจากโทษจำคุกมีระยะเวลานาน และ/หรือลักษณะของอาชญากรรมที่นำไปสู่การจำคุก อาจส่งผลให้ผู้ต้องขังบางส่วนไม่มีความกระตือรือร้นที่จะขอและขอการสนับสนุนจากชุมชนภายนอกในความเป็นจริง ผู้ต้องขังกลุ่มนี้อาจมีเพื่อนและการสนับสนุนในเรือนจำมากกว่า¹⁴³

ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบหลากหลายความท้าทายในประเทศเม็กซิโก เช่น รัฐกฎหมายที่ออกโดยประธานาธิบดีเพื่อปล่อยตัวกลุ่มผู้ต้องขังสูงวัยและผู้ป่วยระยะสุดท้าย ตลอดจนผู้ต้องขังกลุ่มอื่นๆ ด้วยนั้น กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าล้มเหลวใน

การให้งบประมาณที่จำเป็น และคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการและพิจารณาตัวเลือกกลุ่มผู้ต้องขังดังกล่าวยังขาดบุคลากรหรือแนวปฏิบัติที่เพียงพอ อีกทั้งยังคงจำกัดอยู่เพียงระบบของรัฐบาลกลางเท่านั้น¹⁴⁴ ในสหรัฐอเมริกาบทบัญญัติเพื่อปล่อยผู้ต้องขังที่ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตหรือสูงวัยออกจากเรือนจำรัฐบาลกลาง ซึ่งมีการบังคับใช้เมื่อสี่ปีที่แล้วส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือ ร้อยละ 80 ของคำร้องขอความเมตตาให้ปล่อยตัวผู้ต้องขังที่ยื่นระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ถูกปฏิเสธด้วยสาเหตุหลักอันมาจากกระบวนการทางการเมืองทำให้การจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้พิพากษาเกิดความล่าช้าไปมากกว่าสามปี¹⁴⁵

การพักโทษเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่มีการนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ อาทิ สาธารณรัฐเช็กและฝรั่งเศส¹⁴⁶ เพื่ออนุญาตให้ผู้ต้องขังออกจากเรือนจำได้ในวาระสุดท้ายของชีวิต แต่การพักโทษแตกต่างจากการปล่อยตัวเนื่องจากสามารถกำหนดให้ผู้ต้องขังกลับสู่เรือนจำเพื่อรับโทษจนครบกำหนดโทษได้หากกระทำความผิดซ้ำหรือการป่วยแล้ว

ระบบเรือนจำบางแห่งที่ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำเป็นระยะเวลานานจะใช้มาตรการ เช่น การอภัยโทษหรือการลดหย่อนผ่อนโทษของฝ่ายบริหาร (executive clemency) ไม่ว่าจะเป็นกรณีพิเศษหรือที่ดำเนินอยู่เป็นประจำ เพื่อใช้การปล่อยตัวก่อนกำหนดเป็นวิธีในการลดความแออัดในเรือนจำ โดยบ่อยครั้งจะให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังที่ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตหรือเป็นโรคที่คุกคามต่อชีวิต หรือมีความพิการรุนแรงก่อนเป็นอันดับแรก แต่อาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เช่น ในประเทศไทยซึ่งการอภัยโทษมักถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ พบว่าจากแปดโครงการที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2564 มีหนึ่งโครงการที่มุ่งเป้าไปที่ผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยร้ายแรงหรือมีความพิการรุนแรง หรือมีอายุ 70 ปีขึ้นไป ส่งผลให้มีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง 84 ราย เช่นเดียวกับการที่ลิเบียมีโครงการลักษณะเดียวกันเมื่อไม่นานมานี้¹⁴⁷

**เรือนจำจะต้องเผชิญกับความท้าทาย
ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงวัยมากขึ้นเรื่อย ๆ
อันรวมถึงความต้องการ
การดูแลแบบประคับประคอง
และการดูแลในระยะสุดท้ายของชีวิต**

หน่วยดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ศูนย์ราชทัณฑ์ DOXON ซึ่งเป็นโครงการสถานบรรเทาผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ในเรือนจำเพียงแห่งเดียวของรัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา

ส่วนที่สี่

การจัดการเรือนจำ

ระบบการบริหารจัดการเรือนจำ

ทั่วโลกมีต้นแบบของการบริหารจัดการเรือนจำที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่ระบบแบบรวมศูนย์โดยสมบูรณ์ ระบบกระจายอำนาจให้เป็นความรับผิดชอบร่วมของเรือนจำทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับรัฐ/จังหวัด ตลอดจนระบบที่กำหนดให้การบริหารจัดการบางส่วน อาทิ การดูแลสุขภาพและการศึกษาเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่นหรือบูรณาการกับกระทรวงอื่น ดังตัวอย่าง เมื่อไม่นานมานี้ ในประเทศโคลอมเบียมีร่างกฎหมายที่เสนอให้บูรณาการงานของระบบเรือนจำแห่งชาติเข้ากับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงแรงงาน เพื่อดำเนินโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง¹⁴ นอกจากนี้ ยังมีระบบที่ผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละแห่งมีอำนาจมากกว่าในการควบคุมการบริหารจัดการเรือนจำ และการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ด้านงบประมาณและการทำสัญญาในท้องถิ่น การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ และการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่น

โครงสร้างการบริหารจัดการเรือนจำและผู้นำองค์กรมักเกี่ยวเนื่องกับขนาดและตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ ตลอดจนระบบการเมืองและรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศหนึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการบริหารจัดการและงบประมาณสำหรับเรือนจำอยู่บ่อยครั้ง อาจมีผลได้ทั้งเชิงบวกและลบ ในประเทศคิริบาสถาน นริการคุมประพฤติ ซึ่งเดิมเคยอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมราชทัณฑ์ (State Penitentiary Service) ได้ถูกถ่ายโอนให้แก่กระทรวงยุติธรรมในปี พ.ศ. 2562 และได้รับการสนับสนุนอย่างมากทั้งด้านการเงินและการขนส่งจากองค์กรระหว่างประเทศในเวลาต่อมา¹⁵ ในทางกลับกัน ระบบเรือนจำที่ประเทศอัฟกานิสถานซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้รัฐบาลตาลิบัน ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินและทางเทคนิคที่เคยได้รับจากองค์กรระหว่างประเทศอีกต่อไปที่ผ่านมา หน่วยงานยุติธรรม รวมถึงระบบศาลในประเทศที่เผชิญกับการปฏิรูปการปกครอง มักปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลได้ช้ากว่าสถาบันอื่นๆ

เนื่องจากลักษณะการดำเนินการแบบปิดของระบบเรือนจำเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ปรับปรุงได้ช้า ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ การทุจริตและปราศจากความโปร่งใสของศาล ดังที่เห็นตัวอย่างในประเทศมอลโดวาซึ่งการปฏิรูปงานยุติธรรมที่จำเป็นดำเนินไปอย่างเชื่องช้ามาก¹⁶ ในประเทศอื่น ๆ ยังพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความล่าช้าของการปฏิรูปงานยุติธรรมและความขาดแคลนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างธรรมาภิบาล¹⁷

PRI วางกรอบการสร้างธรรมาภิบาลเชิงปฏิบัติในเรือนจำในปี พ.ศ. 2565 โดยระบุชัดเจนว่าการเข้าร่วมของผู้ต้องขังทั้งเพศหญิงและชายคือปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ และเน้นย้ำว่าการเข้าร่วมของผู้ต้องขังและการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังได้¹⁸ PRI ยังระบุด้วยว่า ฝ่ายบริหารจัดการเรือนจำสามารถและควรได้รับการประเมินโดยเทียบกับมาตรฐานการสร้างธรรมาภิบาลเดียวกันในหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ รวมถึงหลักการว่าด้วยความโปร่งใสและการตรวจสอบ ระบบเรือนจำบางที่ได้ให้ความสนใจกับประเด็นนี้มากขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2564 กรมราชทัณฑ์และการกำกับดูแลชุมชน (Department of Corrections and Community Supervision) แห่งรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทบทวนนโยบาย กระบวนการ และวิธีปฏิบัติทั้งหมดเพื่อตอบสนองต่อโครงการลดต้นความโปร่งใสของรัฐบาลในภาพรวมโดยให้คำมั่นว่าระบบเรือนจำจะมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น¹⁹

เช่นเดียวกัน แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2562 – 2565 ของประเทศอาร์เจนตินามุ่งมั่นผลักดันให้มีการตรวจสอบเรือนจำแบบเปิดเผยด้วยการจัดทำ “การประเมินทัศนคติสถานระดับชาติ (National Penitentiary Diagnosis)” ซึ่งเป็นการศึกษาประจำปีเพื่อออกแบบร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมและนักวิชาการ เพื่อประเมินศักยภาพและสภาพ

ของระบบเรือนจำจากมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน โดยใช้เกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ต้องขัง²⁰ ก่อนหน้านี้ประเทศอาร์เจนตินาได้สร้างฐานข้อมูลสาธารณะเพื่อรวบรวมข้อเสนอนะจากการตรวจสอบภายในและข้อมูลการปฏิบัติตามนโยบาย กฎระเบียบหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ จากกรมราชทัณฑ์²¹ ในประเทศอินเดีย หน้าที่การบริหารและจัดการเรือนจำถูกถ่ายโอนให้แก่รัฐบาลระดับรัฐ (State Governments) ขณะที่การปฏิรูปยังคงได้รับการกำกับดูแลและกำหนดแนวทางโดยกระทรวงมหาดไทย²² ซึ่งอุทวิภาชชีวารณ์ว่าเป็นไปอย่างล่าช้า²³ ทั้งนี้ หากพบว่ามีรัฐใดก็ตามไม่ดำเนินการตามนโยบายและแนวปฏิบัติจากส่วนกลาง กระทรวงมหาดไทยสามารถแทรกแซงด้วยการให้คำแนะนำและออกคำสั่งเพิ่มเติมได้ เช่น ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 กระทรวงมหาดไทยได้ออกหนังสือเวียนแก่รัฐและดินแดนสหภาพทั้งหมดของประเทศอินเดียเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ เช่น การไม่ดำเนินการตามคู่มือเรือนจำต้นแบบ (Model Prison Manual) และความจำเป็นในการปรับปรุงการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้น²⁴ โครงการเพื่อกระจายอำนาจการควบคุมเรือนจำจากส่วนกลางยังคงดำเนินการต่อไปในบางประเทศ โดยเฉพาะเมื่อโครงการนำร่องยังมีศักยภาพเชิงบวกจากการโอนถ่ายอำนาจให้ผู้บัญชาการเรือนจำมากขึ้น ในประเทศไนจีเรีย การหารือในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิรูปเรือนจำในวงกว้างยังคงมีการเสนอให้กระจายอำนาจการบริหารจัดการเรือนจำ²⁵ จากการประเมินโครงการทดลองในอังกฤษและเวลส์ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอิสระมากขึ้นในการโอนถ่ายอำนาจไปสู่เจ้าหน้าที่ในเรือนจำทุกแห่ง พบว่ามีหลากหลายอุปสรรคต่อความสำเร็จในการปฏิรูประดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ทัศนคติ ความพยายามเพื่อส่งมอบบริการในท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้รับการตอบรับในเชิงบวก²⁶

ในกรณีที่มีการทำสัญญาให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำบางแห่ง ยังคงมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรือนจำประเภทดังกล่าวอยู่ รายงานล่าสุดในประเทศสหรัฐอเมริการะบุว่า พบความล้มเหลวในการออกแบบระบบในการกำกับดูแลและปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดในระบบเรือนจำเอกชนของสหรัฐอเมริกา¹⁰⁰

ขณะที่ในระดับรัฐบาลกลาง คำสั่งฝ่ายบริหารจากประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาที่มุ่งลดการใช้เรือนจำเอกชน นำไปสู่การประกาศว่า กรมราชทัณฑ์แห่งรัฐบาลกลางได้ยุติสัญญาทั้งหมดกับเรือนจำที่ดำเนินการโดยเอกชนเป็นที่เรียบร้อยแล้วในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563¹⁰¹ ในประเทศอื่นๆ เช่นออสเตรเลีย (ซึ่งประชากรผู้ต้องขังประมาณ

ร้อยละ 20 อยู่ในเรือนจำที่ดำเนินการโดยเอกชน) มีการยกข้อกังวลเกี่ยวกับการขาดความโปร่งใส ซึ่งทำให้ไม่สามารถทราบค่าจ้างว่า การแปรสภาพเรือนจำให้เป็นกิจการเอกชนมีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งยังคงมีข้อกังวลว่า เรือนจำเอกชนกำลังดำเนินการด้วยมาตรฐานต่ำกว่าที่ควร¹⁰²

เจ้าหน้าที่เรือนจำ

การขาดแคลนเจ้าหน้าที่และอัตราค่าจ้างที่สูงยังคงสร้างอุปสรรคในการดำเนินการอย่างมาก และก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่เลวร้ายในระบบเรือนจำหลายแห่ง ประเด็นเหล่านี้ส่งผลต่อเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นในประเทศนิวซีแลนด์ มีรายงานว่าทั่วประเทศมีเรือนจำเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีเจ้าหน้าที่เต็มอัตราในปี พ.ศ. 2566 และกรมราชทัณฑ์โดยรวมมีตำแหน่งว่างเกือบ 500 ตำแหน่ง และมีพนักงานเจ้าหน้าที่มากกว่า 350 คนที่ไม่สามารถมาทำงานได้เนื่องจากป่วย บาดเจ็บ ลางาน หรือด้วยเหตุผลอื่น¹⁰³ วิกฤตขาดแคลนเจ้าหน้าที่ส่งผลให้นักโทษถูกจำกัดพื้นที่ให้อยู่ในห้องซึ่งมีคนมากกว่า 23 ชั่วโมงต่อวัน เกิดความล่าช้ามากในการพิจารณาสำหรับการคุมประพฤติ ผู้ต้องขังขาดโอกาสเข้ารับการศึกษาฟื้นฟู และชั่วโมงการเข้าเยี่ยมของครอบครัวผู้ต้องขังลดลง ในประเทศไอร์แลนด์ การนำตัวผู้ต้องขังไปขึ้นศาลถูกยกเลิกและถูกแทนที่ด้วยการประชุมทางไกลผ่านทางจอภาพทั้งหมด 456 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากขาดแคลนเจ้าหน้าที่¹⁰⁴ ในประเทศออสเตรเลีย โรงพยาบาลจิตเวชสำหรับผู้ต้องขังจำเป็นต้องปิดทำการเป็นระยะเวลาหลายเดือนเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้ต้องขังที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลเฉพาะทางถูกส่งตัวไปยังเรือนจำปกติ¹⁰⁵

การรับมือกับปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่มักใช้ทางออกระยะสั้นแทนการแก้ปัญหาที่เป็นต้นตอของกระบวนการคัดเลือกและการรักษาบุคลากร ซึ่งขาดประสิทธิภาพ ในบางกรณี มีการโอนตัวกำลังพลจากกองทัพบกเข้ามาในตำแหน่งที่ว่าง เช่นที่พบในสองรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา และในประเทศเบลเยียมในช่วงหลายปีให้หลัง¹⁰⁶ มีการหันไปพึ่งเทคโนโลยีในกรณีที่ปัญหาขาดแคลนแรงงานที่ไม่มีที่ท่าว่าจะดีขึ้น โดยมีการทดลองในรัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อทดสอบ “แพลตฟอร์มการสั่งการและควบคุมงานราชทัณฑ์” ซึ่งใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ทำงานแทนเจ้าหน้าที่ อาทิ การถ่ายทอดสดออนไลน์

การใช้โดรนและกล้องตรวจจับความร้อน เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geospatial mapping) และอุปกรณ์ติดตามที่กักตัวแหนด เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นสิ่ง ที่เกิดขึ้นในเรือนจำได้ในพื้นที่และตลอดเวลา กรมราชทัณฑ์รัฐมอนทานา สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่เรือนจำว่างถึง 900 อัตรา กำลังพิจารณาแบบการดำเนินงานเช่นนี้มาใช้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ซึ่งเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่เรือนจำชี้ว่า แม้เทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือสำคัญ แต่ก็ไม่ควรนำมาใช้แทนที่บุคลากรที่ทำงานอย่างแข็งขัน¹⁰⁷

ข้อจำกัดและเงื่อนไขการทำงานที่ย่ำแย่สำหรับเจ้าหน้าที่เรือนจำยังคงนำไปสู่การประท้วงของเจ้าหน้าที่และการสร้างแรงกดดันทางเศรษฐกิจ (industrial action) ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง เจ้าหน้าที่เรือนจำออกมานัดหยุดงานนานกว่าสองสัปดาห์ในปี พ.ศ. 2565 เพื่อต่อต้านสภาพการทำงานที่เลวร้าย หรือถูกด้วยปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และเพื่อเรียกร้องค่าตอบแทน¹⁰⁸ เจ้าหน้าที่เรือนจำในประเทศโกตดิวัวร์ยังดำเนินการเพื่อสร้างแรงกดดันทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2565 ที่มีผลมาจากสภาพการทำงานที่ด้อยมาตรฐาน¹⁰⁹ ในประเทศออสเตรเลีย เจ้าหน้าที่สถานพินิจแห่งหนึ่งได้เรียกร้องให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่ดีขึ้น¹¹⁰ ในเขตปกครองตนเองของประเทศสเปน อย่างแคว้นบาסק เจ้าหน้าที่ในเรือนจำ Zabalza นัดหยุดงานและทำการประท้วงข้อจำกัดและเงื่อนไขที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ในปี พ.ศ. 2565 โดยกล่าวอ้างว่า สภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่มีความเลวร้ายหลังจากการถ่ายโอนหน้าที่ในการบริหารจัดการเรือนจำ จากเดิมที่เป็นของประเทศสเปนไปสู่รัฐบาลแคว้นบาסק¹¹¹ ขณะที่ในประเทศบูร์กินา มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำ “ก่อการจลาจล” เพื่อประท้วงการทุจริตภายในฝ่ายบริหารจัดการเรือนจำ¹¹²

มีการตระหนักเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ว่า แม้การเพิ่มค่าตอบแทนและการปรับปรุงข้อกำหนดและเงื่อนไขการทำงานจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการคัดเลือก

และรักษาไว้ซึ่งเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ดี แต่มาตรการเหล่านี้ยังต้องอาศัยความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมภายในระบบเรือนจำด้วย รวมถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูง¹¹³ ตลอดจนการทบทวนการให้บริการเรือนจำและการลดการใช้โทษคุมขังโดยรวม ซึ่งรวมถึงการลดการควบคุมตัวก่อนพิจารณาคดี หนึ่งในตัวอย่างของแนวทางแบบองค์รวมพบได้ที่ประเทศเคนยา โดยประธานาธิบดีแห่งประเทศเคนยาดำรงตำแหน่งเฉพาะกิจแห่งชาติขึ้นมาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2565 เพื่อปรับปรุงข้อกำหนดและเงื่อนไขการทำงาน รวมทั้งดำเนินการปฏิรูปอื่น ๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่เรือนจำเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบความสามารถของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹¹⁴ รวมถึงการดูแลการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกฎหมาย นโยบาย การบริหารจัดการ องค์การ และการดำเนินการ ตลอดจนการทบทวนข้อกำหนดและเงื่อนไขในการรับราชการสำหรับเจ้าหน้าที่ และการทบทวนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ โดยคณะทำงานเฉพาะกิจได้เดินทางไปทั่วประเทศเพื่อเก็บข้อมูลจากพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งจากประชาชนทั่วไปเรื่องการให้บริการราชทัณฑ์¹¹⁵

หน่วยงานราชทัณฑ์ต่างๆ ยังมองหาวิธีการเพื่อดึงดูดความสนใจให้คนมาสมัครคัดเลือกเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำ ในประเทศเบลเยียมหน่วยงานราชทัณฑ์แก้ปัญหาการขาดแรงงานด้วยการรับสมัครบุคลากรในเทศบาลนคร¹¹⁶ และที่ผ่านมามีการสร้างแรงจูงใจผ่านโฆษณาโทรทัศน์ในหลายประเทศด้วย นอกจากนี้ บางประเทศเริ่มมีโครงการพิจารณาผู้สมัครแบบส่วนตัวพิเศษ เช่น ที่อังกฤษและเวลส์ บุคคลที่ลาออกจากกองทัพสามารถสมัครและเข้ารับการฝึกใหม่เป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำได้เร็วเป็นกรณีพิเศษ และกำลังจะเปิดศูนย์อาชีพแห่งใหม่ในรัฐเท็กซัส ซึ่งสามารถคัดกรองผู้สมัครได้ในทันที เพื่อเร่งกระบวนการจ้างงานให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ประเด็นนำจับตามอง:

ผลกระทบของ วิกฤตเศรษฐกิจ ต่อเรือนจำ

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ธนาคารโลกเตือนถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก รวมทั้งวิกฤตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นเป็นระลอกซึ่งจะสร้าง “ความเสียหายระยะยาว” ต่อตลาดเกิดใหม่และเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา¹⁷ มีการประมาณการว่า มาตรการลดค่าใช้จ่ายภาครัฐล่าสุดที่รัฐบาลทั่วโลกประกาศใช้จะส่งผลกระทบต่อผู้คนที่ว่า 8.7 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2566 (หรือร้อยละ 75 ของมนุษยชาติ) และส่งผลกระทบต่อผู้คนที่ว่า 1.1 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2568 (หรือร้อยละ 14 ของมนุษยชาติ)¹⁸ รายงานวิกฤตอาหารโลก (Global Report on Food Crisis) ฉบับครึ่งปี พ.ศ. 2565 คาดว่าผู้คนมากกว่า 205 ล้านคนใน 45 ประเทศจะเผชิญกับวิกฤตความมั่นคงทางอาหารและจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน¹⁹ ผู้ต้องขังและพนักงานเรือนจำ ซึ่งมักได้รับงบประมาณน้อยกว่าที่ควรอยู่แล้ว เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบอย่างมากจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและมาตรการลดงบประมาณดังกล่าว

ค่าใช้จ่ายในเรือนจำที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกับชุมชนภายนอกส่งผลกระทบต่อสินค้าโภคภัณฑ์และบริการที่จำเป็นหลายประเภท ตั้งแต่อาหารและพลังงานไปจนถึงการเดินทางและค่าตอบแทนพนักงาน เช่น กรมราชทัณฑ์สกอตแลนด์ (Scottish Prison Service) รายงานว่า ภาวะเงินเฟ้อทำให้ค่าก๊าซและไฟฟ้าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17 (และอาจสูงถึงร้อยละ 30) โดยไม่มีงบประมาณเพิ่มเติมจากรัฐบาล²⁰ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ต้องขังได้รับค่าตอบแทนเฉลี่ย 0.13 – 0.52 เหรียญสหรัฐต่อชั่วโมง ซึ่งค่าแรงคงที่เช่นนี้มีมาหลายปีแล้ว และในบางกรณีไม่เปลี่ยนแปลงมานานหลายทศวรรษแล้ว ทั้งที่ภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาสินค้า เนื่องจากความผันผวนของเศรษฐกิจ²¹

ส่งผลให้ผู้ต้องขังหลายรายไม่สามารถซื้ออาหารหลายอย่างที่นอกเหนือไปจากอาหารที่โรงอาหารจัดให้ จากร้านสวัสดิการในเรือนจำได้ โดยเฉพาะในช่วงภาวะเงินเฟ้อพุ่งสูง²²

ผู้ต้องขังมักต้องพึ่งพาสมาชิกครอบครัวที่นำอาหาร ยา วัสดุทางการแพทย์ และของใช้จำเป็นอื่น ๆ มาให้ โดยเฉพาะในประเทศรายได้ต่ำ แต่เนื่องจากผู้ต้องขังจำนวนมากมาจากชุมชนที่ยากจน ค่าครองชีพที่สูงขึ้นจึงหมายความว่าความสามารถของครอบครัวของผู้ต้องขังในการสนับสนุนสมาชิกครอบครัวที่ต้องโทษจำคุกย่อมลดลงตามไปด้วยเพราะสถานะทางการเงินที่แย่ลง เช่น ผู้ต้องขังในประเทศเลบานอนได้รับผลกระทบอย่างมากจากวิกฤตความมั่นคงทางอาหารเนื่องจากฝ่ายบริหารเรือนจำได้ลดคุณภาพและปริมาณของอาหารที่จัดให้นักโทษ ปัญหานี้ยิ่งเลวร้ายขึ้นเนื่องจากครอบครัวผู้ต้องขังไม่มีเงินซื้ออาหารจากร้านค้า ใกล้เรือนจำให้แก่ผู้ต้องขังได้อีกต่อไป โดยมีภาวะเงินเฟ้อที่ทำให้ราคาอาหารสูงขึ้นไปสำหรับหลายคนเป็นสาเหตุนำไปสู่ค่าเดือนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขังหากการขาดแคลนอาหารยังดำเนินต่อไป²³

งบประมาณที่น้อยลงยังอาจจำกัดการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพในเรือนจำด้วยเช่นกัน งานวิจัยล่าสุดชี้ว่า มาตรการลดค่าใช้จ่ายภาครัฐและการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในเรือนจำประเทศอังกฤษส่งผลให้เกิดการเลื่อนหรือยกเลิกนัดหมายเข้ารับบริการทางการแพทย์นอกเรือนจำบ่อยครั้ง²⁴ ยิ่งไปกว่านั้นงานวิจัยยังพบด้วยว่า อัตราการเสียชีวิตและความพิการในกลุ่มผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นเนื่องจากเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ไม่เพียงพอ เช่น การผ่าตัดและการรักษาโรคเมะเร็ง²⁵

เมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเรือนจำไปทั่วโลก เรือนจำที่พึ่งพาตนเองได้ (self-sufficient prisons) กลายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ต้องขังได้ทำงานที่มีความหมายและมีผลิตภาพมากขึ้นและทักษะที่มีการรับรองคุณภาพทางวิชาชีพอย่างเป็นทางการไปด้วยในเวลาเดียวกัน เช่น มีการเปิดตัวโครงการความร่วมมือหลายหน่วยงานในชื่อ “เรือนจำสีเขียว (Green Prisons)” ขึ้นในประเทศชิลีเพื่อให้ให้นักโทษทำการเกษตรในเรือนจำเพื่อแก้ปัญหาความท้าทายด้านความมั่นคงทางอาหารภายใน²⁶ กรมราชทัณฑ์ของประเทศแอฟริกาใต้ได้เพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเรือนจำผ่านการสร้างผลิตภาพทางการเกษตร การปลูกผักและผลไม้ การผลิตนม การเลี้ยงไก่เนื้อและไข่ การสร้างโรงฆ่าสัตว์เพื่อผลิตเนื้อวัว เนื้อหมู และเนื้อไก่ และการสร้างโรงเลี้ยงหมูภายในพื้นที่ฟาร์มเรือนจำ²⁷

ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำ
ซึ่งมักได้รับงบประมาณน้อยกว่าที่ควรอยู่แล้ว
เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่จะได้รับ
ผลกระทบเชิงลบอย่างมาก
จากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

นักโทษชายในสวนผักที่เรือนจำ ATTERIDGEVILLE CORRECTIONAL CENTRE
ในเมืองโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้

ความมั่นคงและ ความรุนแรง

มีการรายงานว่า เรือนจำทั่วโลกยังคงมีระดับการใช้ความรุนแรงสูง โดยปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ การขาดแคลนพนักงานเจ้าหน้าที่ และสภาพการคุมขังที่ไม่ได้มาตรฐานยังทำให้ปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเลวร้ายลงยิ่งกว่าเดิม

รายงานของผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยการทรมานแห่งองค์การสหประชาชาติ (UN Special Rapporteur on Torture) ระบุว่า แม้มานานประเทศจะให้ความสำคัญที่จะจัดการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย แต่กลับไม่ได้นำไปสู่การสืบสวนสอบสวนหรือการดำเนินคดีแต่อย่างใด โดยพบว่าอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนการทรมานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กฎหมายที่อนุญาตให้ใช้การลงโทษทางร่างกาย และการขังเดี่ยวอย่างไม่มีการควบคุม ตลอดจนกลไกการร้องเรียนที่ไม่เพียงพอในเรือนจำ ยิ่งไปกว่านั้น รายงานโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ยังระบุว่า บางครั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำได้รับการยกเว้นจากการดำเนินคดีทางอาญารวมกระทั่งทรมาน เช่นในประเทศกานา¹³

ความรุนแรงในกลุ่มผู้ต้องขังเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปและในกรณีเลวร้ายสุดส่งผลให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างแก๊งค์ผู้ขังในเรือนจำจนมีผู้เสียชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อยดังที่เห็นในเรือนจำแอบลาคินอเมริกา (โปรตุเกสหัวข้อการเสียชีวิตในเรือนจำ) ในประเทศเม็กซิโก มีการเปิดเผยว่า แต่ละปีมีการบันทึกเหตุจลาจลอย่างน้อย 500 ครั้งในเรือนจำทั้งระดับรัฐและรัฐบาลกลางในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา¹⁴ หลายประเทศจึงมีการประกาศว่าจะเปิดตัวหรือจัดสรรพื้นที่เรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการควบคุมเรือนจำที่มีการก่อเหตุรุนแรงในประเทศเอลซาวาดอร์ สมาชิกแก๊งค์ทั้งหมด 2,000 คน ถูกส่งตัวไปยังเรือนจำขนาดใหญ่ที่เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ หรือที่รู้จักกันในชื่อศูนย์คุมขังผู้ก่อการร้าย (Terrorist Confinement Centre) ซึ่งสามารถรองรับผู้ต้องขังได้มากถึง 40,000 คน เพื่อปราบปรามกิจกรรมของแก๊งค์อาชญากรรม ขณะที่รัฐบาลประเทศเอลซาวาดอร์มีมาตรการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นซ้ำในเรือนจำ รวมถึงการย้ายผู้ต้องขังประมาณ 2,400 คน (ที่ก่อให้เกิดการจลาจล เหตุกราดยิง และการวางระเบิดที่ปั๊มน้ำมันและสถานีตำรวจ) ตลอดจนการประกาศแผนเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำขึ้นสองเท่า¹⁵

ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบหลักฐานที่ชี้ว่าความรุนแรงทางเพศในทัณฑสถานชายยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่ขาดการรายงาน รายงานวิจัยชิ้นหนึ่งพบว่า อุปสรรคทางกฎหมายทำให้ผู้เสียหายชายในเรือนจำประเทศมาลาวีไม่สามารถฟ้องร้องเรื่องการถูกข่มขืนกระทำชำเราโดยเพศเดียวกัน เนื่องจากอาชญากรรมผู้ต้องขังมีเพศสัมพันธ์กับชายด้วยกัน ซึ่งมีนำไปสู่ข้อหาอื่น ๆ เพิ่มเติมตามมา¹⁶ มีการตีตราผู้เสียหายชายในอังกฤษและเวลส์ด้วยเช่นกัน ซึ่งงานวิจัยที่มีเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นกลุ่มตัวอย่างพบความเชื่อที่ผิด และอคติต่อการข่มขืนกระทำชำเราเพศชาย¹⁷

ยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศยังคงเป็นไปอย่างกระตือรือร้น เช่น รายงานรัฐบาลสหรัฐอเมริกาประจำปี พ.ศ. 2565 พบว่า ในเรือนจำรัฐบาลกลางอย่างน้อยสองในสามแห่ง (เท่ากับ 19 แห่งจากทั้งหมด 29 แห่ง) มีผู้ต้องขังหญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยพนักงานเรือนจำ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งยืนยันว่ามีความล้มเหลวอย่างเป็นระบบในการตรวจจับ ป้องกัน และสืบสวนสอบสวนเหตุละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ในเรือนจำ¹⁸

ในช่วงหลายปีให้หลัง หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับประเด็นความรุนแรงต่อผู้ต้องขังข้ามเพศมากขึ้น งานวิจัยล่าสุดโดยองค์กรภาคประชาสังคมเปิดเผยว่า ความรุนแรงทางเพศอย่างเป็นระบบต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ต้องขังข้ามเพศ นับได้ว่าเป็นการทรมานภายในเรือนจำประเทศอียิปต์โดยเจ้าหน้าที่เรือนจำและบุคลากรด้านความมั่นคงแห่งชาติ¹⁹ ส่วนในพื้นที่อื่น เช่น สกอตแลนด์ มีการเปลี่ยนแนวทางว่าด้วยการจัดสรรสถานที่คุมขังบุคคลข้ามเพศตามอัตลักษณ์ทางเพศโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นที่สนใจทางการเมืองอย่างมาก หลังจากกรณีผู้ต้องขังหญิงข้ามเพศที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานกระทำความผิดทางเพศ ถูกส่งตัวไปเรือนจำหญิง ส่งผลให้สาธารณชนแสดงความไม่พอใจ วิกฤตดังกล่าวได้รับความสนใจจากสื่อเป็นอย่างมากและรัฐบาลเองได้ขอมาแสดงความมุ่งมั่นที่จะทบทวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังข้ามเพศ ตลอดจนนำเสนอมาตรการเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังข้ามเพศที่มีประวัติการใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังถูกส่งตัวไปยังเรือนจำหญิงอีกต่อไป ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 อังกฤษและเวลส์ได้วางกฎระเบียบใหม่ที่จะห้ามมิให้ผู้ต้องขังข้ามเพศที่ยังคงมีอวัยวะเพศชาย หรือมีความผิดฐานกระทำความผิดทางเพศหรือใช้ความรุนแรงถูกส่งตัวไปยังเรือนจำหญิงด้วยเช่นกัน

การแยกขังเดี่ยวยังคงถูกใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อการลงโทษและบังคับขู่เข็ญ ทั้งที่ข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลาระบุให้ จำกัดการใช้และระยะเวลาของการคุมขังในลักษณะนี้ บุคคลที่ต้องโทษประหารมักถูกแยกขังเดี่ยวเป็นระยะเวลานาน เช่นในประเทศปากีสถาน ด้วยเหตุในการรักษาความมั่นคงของเรือนจำ²⁰ มีการอ้างเหตุผลคล้ายคลึงกันในประเทศฝรั่งเศสเพื่อคุมขังบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายหรือองค์กรอาชญากรรมมานานหลายปี²¹ ในประเทศบัลแกเรีย แม้ว่าหน่วยงานราชทัณฑ์จะจำกัดระยะเวลาการขังเดี่ยวไว้ไม่เกิน 14 วัน แต่การลงโทษนี้ซ้ำหลังจากครบกำหนด 14 วัน ภายในเวลาเพียง 5-24 ชั่วโมงที่ไม่ต่างจากการถูกแยกขังเดี่ยวติดต่อกันเป็นระยะเวลานานกว่า 14 วัน²²

ไม่นานมานี้ องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ได้วิพากษ์วิจารณ์ประเทศไอซ์แลนด์ เนื่องจากมีการใช้การคุมขังเดี่ยวกับผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี เด็ก และบุคคลที่มีอาการป่วยทางจิต “เกินควรไปมาก” โดยพบว่าผู้ถูกควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดีร้อยละ 61 ถูกแยกขังเดี่ยวเป็นเวลานานกว่า 15 วันในปี พ.ศ. 2564 มีรายงานว่าสภาพการอยู่แบบแยกขังเดี่ยวซึ่งเริ่มมีขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังคงดำเนินการต่อไปในเรือนจำที่อังกฤษและเวลส์ระหว่างต้นปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา โดยในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 หัวหน้าฝ่ายตรวจการเรือนจำระบุในรายงาน “สุดสัปดาห์ในเรือนจำ (Weekends in prison)” ว่า ผู้ต้องขังร้อยละ 80 ได้ขอถอนข้อหาขังเดี่ยวซึ่งน้อยกว่าสองชั่วโมงในวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งน้อยกว่าก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรค ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศนิวซีแลนด์พบว่าปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างรุนแรงในประเทศยังคงนำไปสู่การคุมขังนักโทษในห้องขังนานถึงวันละ 23 ชั่วโมงในช่วงต้นปี พ.ศ. 2566²³

ประเด็นนำจับตามอง:

วัฒนธรรมย่อย
ในเรือนจำ

วัฒนธรรมย่อยที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมส่งผลกระทบต่อระบบเรือนจำส่วนใหญ่ทั่วโลก และปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมดังกล่าวยังเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในรูปแบบของการรวมตัวเป็นแก๊ง วัฒนธรรมย่อยเหล่านี้เป็นความท้าทายใหญ่สำหรับฝ่ายบริหารจัดการเรือนจำ ซึ่งเมื่อเป็นเรือนจำที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจเต็มในการจัดการตนเองหรือแบ่งหน้าที่ในการบริหารจัดการเรือนจำกับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ แก๊งเหล่านี้มีลักษณะการปกครองเป็นลำดับขั้นอย่างไม่เป็นทางการ และมีการวางกฎและระเบียบปฏิบัติกันเองโดยผู้ต้องขังกลุ่มต่าง ๆ ในเรือนจำ

ถึงแม้งานวิจัยทางวิชาการว่าด้วยวัฒนธรรมย่อยในเรือนจำส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่เพียงประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ทั่วโลกได้ให้ความสนใจกับประเด็นนี้กันมากขึ้นในช่วงหลัง เนื่องจากมีการเสนอข่าวเหตุจลาจลและความรุนแรงระหว่างแก๊งในเรือนจำจำนวนมาก ผู้เสียชีวิตอย่างมีนัยยะสำคัญ (โปรดดูหัวข้อ ความมั่นคงและความรุนแรง) งานวิจัยใหม่ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2565 ศึกษาแก๊งที่ใช้ชื่อว่า “นัมเบอร์ส (Numbers)” ในเรือนจำที่ประเทศแอฟริกาใต้ ซึ่งเป็นที่รู้จักจากการใช้ภาษาของตนเองในเรือนจำเรียกว่าภาษา “ซาเบลลา (Sabelle)” และรอยสักเฉพาะเพื่อยืนยันตัวตน สถานะสมาชิกแก๊ง และระดับอำนาจของบุคคลนั้น ๆ ภายในแก๊ง โดยงานวิจัยชิ้นนี้ช่วยอธิบายโครงสร้างสายการบังคับบัญชาภายในแก๊งนัมเบอร์สทั้งสามแก๊งอย่างละเอียด ตลอดจน “ระเบียบปฏิบัติที่มีวิถีชีวิตอย่างมาก” และพิธีการรับสมาชิกใหม่ซึ่ง “ขับเคลื่อนด้วยการใช้ความรุนแรง”¹⁹⁹

งานวิจัยเท่าที่มีอยู่เสนอเหตุผลต่าง ๆ เบื้องหลังการก่อตั้งและการดำรงอยู่อย่างยาวนานของวัฒนธรรมย่อยในเรือนจำ อาทิ การขาดแคลนระบบการกำกับดูแลที่ดี การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนผู้ต้องขัง และปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ประทับกับการสอดส่องดูแลที่ไม่ทั่วถึงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ เช่นกัน การปิดกั้นคุณค่าทางสังคม ศาสนา และการเมืองร่วมกันอาจอธิบายการรวมตัวและผูกขาดอำนาจของแก๊งต่าง ๆ ในเรือนจำได้ดังที่งานวิจัยล่าสุดแสดงให้เห็นในประเทศคีริบติสถาน บราซิล และไอร์แลนด์เหนือ²⁰⁰ ปัจจัยผลักดันอื่น ๆ ที่พบเจอในงานวิจัย คือ

การขาดแคลนการเข้าถึงสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานและความปลอดภัย ตลอดจนการไม่ยอมดำเนินการใด ๆ โดยเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ต้องการใช้วัฒนธรรมย่อยที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมแบบเชิงรุกเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ²⁰¹

แก๊งในเรือนจำเป็นวัฒนธรรมย่อยภายในเรือนจำที่แพร่หลายมากที่สุด และมีลักษณะการดำเนินการคล้ายกับแก๊งอาชญากรรมภายนอก โดยหลายครั้งเกิดจากการรวมตัวของผู้ที่มิเชื่อชาติหรือชาติพันธุ์เดียวกันเพื่อคุ้มครองสมาชิกในกลุ่มของตน อ้างอิงจากงานวิจัยในปี พ.ศ. 2565 พบว่า ปัจจุบันมีแก๊งในเรือนจำที่สนับสนุนแนวคิดคนขาวเป็นใหญ่มากกว่า 75 แก๊งในอย่างน้อย 38 รัฐทั่วสหรัฐอเมริกา²⁰² ในประเทศอิสราเอล กรมราชทัณฑ์รายงานว่า มีแก๊งในเรือนจำถึง 754 แก๊งในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 ซึ่งสมาชิกเป็นชาวต่างชาติถึงหนึ่งในห้า และส่วนใหญ่เป็นชาวโคลอมเบียที่ถูกคุมขังเนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด²⁰³ ขณะที่แก๊งโอเมกา (Omega) ในประเทศสิงคโปร์ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นผู้ต้องขังชาวมาเลเซีย-มุสลิมเท่านั้น

หน่วยงานรัฐมักทำได้เพียงรักษาความปลอดภัยอยู่ห่าง ๆ เท่านั้นในที่ใดก็ตามที่แก๊งเหล่านี้ควบคุมระบบเรือนจำได้อย่างเบ็ดเสร็จ ดังที่เห็นในหลายประเทศทั่วโลกเช่นอเมริกาและเอเชีย เช่น ในประเทศเวเนซุเอลา องค์การภาคประชาสังคมตีพิมพ์ข้อค้นพบในปี พ.ศ. 2565 ว่า เรือนจำของประเทศกว่าแปดแห่งถูกควบคุมโดยผู้ที่เรียกกันว่า “pranes (หัวหน้าแก๊งในเรือนจำ)” โดยสมบูรณ์ ขณะที่แก๊งอาชญากรรมควบคุมเรือนจำอื่น ๆ อีก 15 แห่งได้อย่างน้อยบางส่วน นั่นหมายความว่า มีเรือนจำเพียงแปดแห่งเท่านั้นที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลอย่างแท้จริง²⁰⁴ อ้างอิงจากองค์การ Human Rights Watch สถานการณ์นี้ดำเนินไปโดยมีปัจจัยแวดล้อม เช่น ระดับการทุจริตที่สูง ระบบการรักษาความมั่นคงที่อ่อนแอ โครงสร้างพื้นฐานย่ำแย่ ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่พอและยังขาดการฝึกอบรม²⁰⁵ เรือนจำใหญ่สุดในประเทศฟิลิปปินส์มีนักโทษประมาณ 30,000 คน ฉะนั้นเจ้าหน้าที่จำต้องพึ่งพาโครงสร้างสายบัญชาการของแก๊งต่าง ๆ หรือต้องยอมเป็นเครือข่ายกับแก๊งด้วย²⁰⁶

เรือนจำใดที่แก๊งหรือวัฒนธรรมย่อยมีอำนาจครอบงำ จะพบอัตราการใช้ความรุนแรงสูงตามไปด้วย ในประเทศจอร์เจียหน่วยงานที่รับผิดชอบเรือนจำ Kaani Prison 15 ต้องมอบหมายหน้าที่ให้บรรดาหัวหน้าแก๊งเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในกลุ่มนักโทษบ่อยครั้ง ส่งผลให้มีการใช้ความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ ในหมู่ผู้ต้องขัง และมักนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและมาตรการลงโทษเพิ่มมากขึ้น²⁰⁷ ยิ่งไปกว่านั้น หัวหน้าแก๊งในเรือนจำประเทศบราซิลบางแห่งเป็นผู้นำการทุกอย่างในชีวิตประจำวันของเหล่านักโทษ นับตั้งแต่การจัดการที่หลับนอนไปจนถึงการก่อจลาจล²⁰⁸

แก๊งในเรือนจำมีส่วนร่วมในกิจกรรมผิดกฎหมายมากมายหลายประเภทเช่นเดียวกับสถานการณ์นอกเรือนจำ เช่น การลักลอบนำของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือการกระทำความผิดในประเทศโคลอมเบีย แก๊งกระทำความผิดในปัจุบันมักดำเนินการจากในเรือนจำเป็นส่วนใหญ่²⁰⁹ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 แก๊งชาวต่างชาติในเรือนจำที่ประเทศอิสราเอลของผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ขณะถูกทรมานอย่างรุนแรงให้คนในครอบครัวผู้ต้องขังเหล่านั้น เพื่อเรียกเงินจำนวน 56 ยูโรต่อวันแลกกับความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าว²¹⁰

เนื่องจากเรือนจำในประเทศจอร์เจียไม่อนุญาตให้ใช้เงินสด ผู้ต้องขังที่อยู่ในระดับสูงสุดของสายบัญชาการได้มีการใช้สินค้าโภคภัณฑ์ เช่น บุหรี่ หรือแพคเกจการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเก็บ “ค่าธรรมเนียม” จากนักโทษคนอื่น ๆ (และจากครอบครัวของนักโทษเหล่านั้นด้วย) โดย “ค่าธรรมเนียม” ที่ได้นี้จะรวมเป็น “Obshyak (เงินกองกลาง)” ที่นำไปใช้ควบคุมคนอื่น ๆ ภายในได้กฎเกณฑ์อย่างไม่เป็นทางการที่กำหนดเอาไว้ และเพื่อจ่ายค่าสินค้าและบริการที่ผู้ต้องขังอื่น ๆ เข้าไม่ถึง

แก๊งในเรือนจำโดยมากจะใช้กลยุทธ์การสอดส่องเฝ้าระวังกันเอง เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อพัฒนา รวมถึงรักษาและปกป้องระเบียบทางสังคม (social arrangements)

วิธีการที่แก๊งใช้ในการรวบรวมอำนาจรวมถึงการใช้ความรุนแรงและการขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง ตลอดจนวิธีการ “นุ่มนวล” อื่น ๆ เช่น การส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง

ของกลุ่มและมีความสำคัญในหมู่คณะภายในเรือนจำ เช่น แก๊ง Primeiro Comando da Capital (PCC) ในเมืองเซาเปาโล ประเทศบราซิล ขึ้นสู่อำนาจจากการ “ยับยั้งความแตกแยกและสร้างอัตลักษณ์ที่สอดคล้องเป็นหนึ่งเดียว” ในหมู่รักโทษด้วยการบังคับให้กลุ่มที่เป็นอดีตต้องยอมสวามิภักดิ์¹¹

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศมอลโดวาพบว่า การที่ผู้นำที่แข็งแกร่งบังคับใช้กฎเกณฑ์อย่างไม่เป็นทางการนั้นส่งผลให้คนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยมากขึ้น จนนำไปสู่การข่มขู่และการกลั่นแกล้งผู้ขึ้นตามมา¹²

ยังนับว่าเป็นเรื่องตึงเครียดในเรือนจำประเทศเปรูบางแห่งรวมตัวกันเป็นหน่วยเฉพาะกิจ โดย

มีหนึ่งหน่วยต่อหนึ่งแดน ซึ่งปกติจะเป็นการจัดการกันเองโดยใช้สายบัญชาการอย่างไม่เป็นทางการ แต่แต่ละกลุ่มจะใส่ใจเลือกสิ่งขึ้นอยู่กับบริการที่แต่ละหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบ (เช่น การปฐมพยาบาล การส่งสัญญาณบอกประตูทางออกฉุกเฉินและเส้นทางอพยพ เป็นต้น)

การเสียชีวิตในเรือนจำ

ในปี พ.ศ. 2562 สหประชาชาติรายงานว่า อัตราการเสียชีวิตในกลุ่มผู้ต้องขังสูงกว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนภายนอกถึงร้อยละ 50¹³ หากไม่นับกรณีการเสียชีวิตที่เป็นข่าวครึกโครมตามหน้าสื่อหรือในเหตุการณ์ครั้งใหญ่ ๆ การเสียชีวิตในเรือนจำทั่วโลกยังคงไม่มีการรายงานและสืบสวนสอบสวนมากเท่าที่ควร

งานวิจัยใหม่โดย PRI และโครงการ prisonDEATH ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2565 พบว่าสาเหตุหลักของการเสียชีวิตในเรือนจำแตกต่างกันอย่างมากในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ เช่นเดียวกับวิธีการจำแนกสาเหตุการเสียชีวิต โดยมีการกล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่า “สาเหตุตามธรรมชาติ” ว่าเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตในเรือนจำในประเทศรายได้สูงหลายประเทศ รวมถึงออสเตรเลีย แคนาดา อิตาลี และแอฟริกาใต้ และยังคงเป็นคำที่ใช้กันในบางกรณีด้วยความหมายที่กว้างและครอบคลุมหลากหลายสาเหตุการเสียชีวิตเอาไว้ในคำเดียวไม่ว่าจะจากความชรา การเจ็บป่วย และโรคหัวใจและหลอดเลือด แต่ในทางกลับกัน หลายประเทศในลาตินอเมริกาและเอเชียใต้กลับระบุว่า “การเจ็บป่วย” และ “ความชรา” เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต เช่น อาร์เจนตินา ชิลี เอกวาดอร์ อินเดีย และปากีสถาน¹⁴ ขณะที่ในประเทศแถบยุโรปทั้งหมด 33 ประเทศที่รายงานแก่ WHO พบว่าสาเหตุการเสียชีวิตที่พบได้มากสุดในเรือนจำในปี พ.ศ. 2563 คือ การฆ่าตัวตาย ตามมาด้วยโรคโควิด-19 และการใช้ยาเสพติดเกินขนาด¹⁵

การใช้ความรุนแรงในกลุ่มผู้ต้องขังยังคงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุการเสียชีวิตในเรือนจำที่พบได้บ่อยทั่วโลก โดยมักมีก่อกวนจากการมีอยู่หรือกิจกรรมของแก๊งต่าง ๆ หรือวัฒนธรรมย่อยอื่นนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในเรือนจำ ตลอดจนปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำเรื้อรัง และโครงสร้างการบริหารจัดการตนเองของเรือนจำ แม้การเสียชีวิตจากความไม่สงบในเรือนจำจะพบได้ค่อนข้างน้อยในยุโรป แต่ประเทศแถบลาตินอเมริกา

บางประเทศรายงานว่าอัตราการเสียชีวิตในเรือนจำจากความรุนแรงมีสัดส่วนที่สูงมาก โดยเฉพาะเมื่อมีแก๊งและกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง (โปรดดูหัวข้อ วัฒนธรรมย่อยในเรือนจำ และ ความมั่นคงและความรุนแรง) ในประเทศเอกวาดอร์เพียงประเทศเดียว พบผู้ต้องขังมากกว่า 400 คนที่เสียชีวิตจากเหตุความรุนแรงในเรือนจำภายในระยะเวลาเพียง 18 เดือนก่อนเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งรัฐบาลกล่าวว่าเกิดจากการปะทะกันระหว่างแก๊งต่าง ๆ¹⁶ ในประเทศเม็กซิโก เหตุการณ์โศกนาฏกรรมในเรือนจำโดยกลุ่มอาชญากรรมในเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 ทำให้มีผู้เสียชีวิต 19 ราย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เรือนจำ 10 ราย ผู้ต้องขัง 7 ราย และคนร้าย 2 ราย¹⁷

ผู้ต้องขังยังเสียชีวิตจากการใช้ความรุนแรงหรือการปฏิบัติอย่างทารุณโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำด้วยเช่นกัน รายงานขององค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ปี พ.ศ. 2565 หารายละเอียดของเจ้าหน้าที่เรือนจำในประเทศอินทราบุรีหรือช่วงเวลาก่อนการส่งตัวผู้ต้องขังไปยังโรงพยาบาลและรับการรักษาเพื่อช่วยชีวิตอย่างเป็นระบบ ในจำนวนผู้เสียชีวิตระหว่างควบคุมตัวที่มีการบันทึกไว้ทั้งหมด 98 รายตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา มีเพียง 26 ราย (คิดเป็นร้อยละ 29) เท่านั้นที่ถูกส่งตัวไปยังโรงพยาบาล โดยมีบางกรณีที่เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลแจ้งแก่สมาชิกครอบครัวของผู้ตายว่าแท้จริงแล้วอาจช่วยชีวิตผู้ตายเอาไว้ได้หากส่งตัวมาโรงพยาบาลเร็วกว่านี้¹⁸ ในสกอตแลนด์หน่วยงานราชทัณฑ์ถูกสืบสวนสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศในความสัมพันธ์ขององค์กร รวมถึงกรณีฟ้องคดีประมาทเป็นเหตุให้ผู้ขึ้นถึงแก่ความตาย หลังจากที่มีชายคนหนึ่งเสียชีวิตสี่วันหลังจากถูกควบคุมตัวอย่างรุนแรงโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำมาถึง 17 นาย ในปี พ.ศ. 2558 แม้การตัดสินในเรื่องข้อกล่าวหาจะยังไม่เสร็จสิ้น แต่เป็นครั้งแรกที่มีการดำเนินการตามกฎหมายต่อหน่วยงานราชการหรือหน่วย

งานรัฐบาลในประเทศอังกฤษจากความประมาทขององค์กรขึ้นเป็นเหตุให้ผู้ขึ้นถึงแก่ความตาย¹⁹

การขาดการเก็บข้อมูลและความโปร่งใสดังคงเป็นปัญหาหลักท่ามกลางปัญหาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการตอบสนองที่บกพร่องต่อการเสียชีวิตในเรือนจำทั่วโลก เช่น จากประเทศที่ PRI ทำการสำรวจทั้งหมด 25 ประเทศในปี พ.ศ. 2565 มีเพียง 11 ประเทศเท่านั้นที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเสียชีวิตในเรือนจำอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม นับว่ามีความก้าวหน้าเมื่อรัฐบาลประเทศออสเตรเลียเพิ่งให้มีการรายงานการเสียชีวิตระหว่างควบคุมตัวในปี พ.ศ. 2564 โดยเสริมเข้าไปในรายงานประจำปี และจนถึงตอนนี้ได้จัดทำเป็นสรุปข้อมูลรายไตรมาส²⁰ ว่าด้วยการเสียชีวิตในเรือนจำและการเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ข้อมูลว่าด้วยการเสียชีวิตในเรือนจำอาจหาไม่พบเลยหรือไม่เข้าเชื่อถืออย่างยิ่ง และบ่อยครั้งเกิดจากการขาดความโปร่งใหรือระบบการจัดการข้อมูลที่ไม่ดีหรือซับซ้อนเกินไป จนนำไปสู่ความไม่แม่นยำและการนับจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งเมื่อมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบเรือนจำหลายแห่งหรือในภูมิภาคที่แตกต่างกัน จึงอาจไม่ได้เก็บข้อมูลชุดเดียวกันหรือไม่ได้จัดเก็บข้อมูลแบบรวมศูนย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทบทวนทางวิชาการว่าด้วยการเสียชีวิตระหว่างควบคุมตัวระหว่างปี พ.ศ. 2562 – 2561 ในรัฐหนึ่งของประเทศบราซิลพบว่าจำนวนการเสียชีวิตที่แท้จริงสูงกว่าที่รายงานอย่างเป็นทางการกว่า 2.2 เท่าในระยะเวลาเดียวกัน²¹ ยิ่งกว่านั้น การทบทวนทางวิชาการที่ประเทศอินเดียพบว่า แม้กฎหมายจะกำหนดให้รายงานการเสียชีวิตระหว่างควบคุมตัวทุกครั้งแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Commission) แต่ในปี พ.ศ. 2558 “มีการรายงานการเสียชีวิตระหว่างควบคุมตัวเพียง 31 กรณีจากทั้งหมด 97 กรณี และมีเพียง 26 กรณีเท่านั้นที่ส่งศาลขึ้นสู่ศาล”²²

ในกรณีที่มีข้อมูลว่าด้วยชาติพันธุ์ของผู้ต้องขังที่เสียชีวิตในเรือนจำ สาเหตุและสภาพการเสียชีวิตมักเปิดเผยแนวโน้มว่ามีการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติในระบบเรือนจำหลายแห่ง ตั้งแต่การเข้าถึงบริการ

ดูแลสุขภาพไปจนถึงการประสบกับความรุนแรง เช่น ในเรือนจำรัฐบาลกลางประเทศแคนาดา พบว่าผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายร้อยละ 83 ในช่วงปี พ.ศ. 2563–2564 เป็นชนพื้นถิ่น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32 ของประชากรผู้ต้องขังทั้งหมด²²² นอกจากนี้

ยังพบความเหลื่อมล้ำและความล้มเหลวของระบบในการแก้ไขชีวิตระหว่างควบคุมตัวของชนกลุ่มน้อยในประเทศอื่นด้วยเช่นกัน รวมถึงในอังกฤษและเวลส์²²³

ประเด็นน่าจับตามอง:

ผลกระทบของการคุมขังต่อครอบครัว

ผู้คนหลายสิบล้านคนได้รับผลกระทบจากการคุมขังบุคคลในครอบครัว และในหลายกรณี ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนทั้งในทางปฏิบัติและทางการเงินแก่ผู้ต้องขัง ในบริบทที่มีวิกฤตเศรษฐกิจและค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ผู้ต้องขังในหลายประเทศจำเป็นต้องพึ่งพาการสนับสนุนเช่นนี้มากกว่าที่เคย (โปรดดูหัวข้อ ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อเรือนจำ) ซึ่งกลายเป็นการเพิ่มแรงกดดันให้แก่ครอบครัวของผู้ต้องขังไปโดยปริยาย

ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังในเรือนจำยังคงสูงเกินไปสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการคุมขังจำนวนมาก ในหลายกรณี ภาคประชาสังคมหรือองค์กรระหว่างประเทศกลายเป็นวิธีเดียวในการรับมือกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พักสำหรับครอบครัวของผู้ต้องขัง ไม่นานมานี้ทาง PRI ได้ให้ความช่วยเหลือการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิงในประเทศอุกันดา ซึ่งในบางกรณีอาจรวมถึงการจัดหาและชำระค่าเดินทางสำหรับญาติผู้ต้องขังที่อาศัยอยู่ไกลจากเรือนจำมากถึง 900 กิโลเมตร เพื่อมาเยี่ยมคนในครอบครัวที่ไม่ได้พบหน้ากันมานานกว่าห้าปี ค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าเยี่ยมเช่นนี้อาจอยู่ที่ 30-70 เหรียญสหรัฐต่อครั้ง ซึ่งสูงเกินไปสำหรับคนในครอบครัวของผู้ต้องขัง

นอกจากความยากลำบากทางเศรษฐกิจแล้ว การเข้าเยี่ยมอาจทำให้ญาติของผู้ต้องขังประสบกับความรุนแรงได้ เช่น

ในลาตินอเมริกา ผู้เข้าเยี่ยมเพศหญิงรายงานว่ามีการใช้ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศระหว่างการตรวจค้น ตลอดจนการเฝ้าตรวจการอื่น ๆ ที่บังคับใช้โดยเจ้าหน้าที่เรือนจำเมื่อมาเยี่ยมสมาชิกครอบครัวเพศชายที่ถูกคุมขังในเรือนจำ²²⁴ เช่นกัน กลไกป้องกันการทำร้ายในระดับชาติของประเทศเอลโดเนซได้ประมาณ

การที่เรือนจำ Tallinn บังคับให้เด็กที่มาเข้าเยี่ยมผู้ปกครองในเรือนจำต้องเปลือยกายเพื่อรับการตรวจค้นหลายครั้ง²²⁵

ครอบครัวผู้ต้องขังยังต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายมากมายเพื่อติดต่อกับบุคคลอันเป็นที่รักซึ่งอยู่ในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นค่าบริการเพื่อให้ผู้ต้องขังรับโทรศัพท์หรือการเติมเงินในบัญชีโทรศัพท์ของผู้ต้องขัง ยิ่งไปกว่านั้น การติดต่อดังกล่าวในเรือนจำมักดำเนินการโดยบริษัทผูกขาดไม่กี่รายที่คิดค่าบริการสูงเกินไป หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งในประเทศสเปนเปิดเผยในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 ว่าหากผู้ต้องขังใช้โทรศัพท์เท่ากับระยะเวลาและจำนวนครั้งที่กำหนด (อนุญาตให้ใช้โทรศัพท์ได้ 15 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 8 นาที) จะมีค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมประมาณ 150 ยูโรต่อเดือน (คิดจากอัตราค่าบริการหลังหักส่วนลดเนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดในปี พ.ศ. 2563)²²⁶ ในขณะที่ในประเทศอื่น ๆ มีการคิดค่าบริการแบบคงที่ เช่น ในประเทศเปรูโคริโก (อัตรา 2.50 เหรียญสหรัฐไม่รวมภาษีต่อการโทรศัพท์หนึ่งครั้ง) เป็นต้น²²⁷

ในประเทศฝรั่งเศส องค์กรสังเกตการณ์เรือนจำสากล (International Observatory of Prisons) รายงานว่าประชากรผู้ต้องขังร้อยละ 22 มีสภาพความเป็นอยู่ที่ “ยากจนในเรือนจำ” โดยสามารถเข้าถึงเงินได้น้อยกว่า 50 ยูโรต่อเดือน ทั้งการโทรเข้าโทรศัพท์มือถือวันละ 20 นาทีอาจมีค่าใช้จ่ายถึง 70-110 ยูโรต่อเดือน หรือสูงถึง 25 ยูโรต่อการโทรไปต่างประเทศ 20 นาที²²⁸

อุตสาหกรรมโทรศัพท์ในเรือนจำในประเทศสหรัฐอเมริกามีข่าวชื่ออวดมานานหลายปีแล้ว กลุ่มผู้ณรงค์เพื่อการปฏิรูปได้ออกมาเปิดเผยการครองตลาดของบริษัทไม่กี่รายในอุตสาหกรรมมูลค่า 1.4 พันล้านเหรียญสหรัฐนี้ นำไปสู่การกำกับดูแลที่เพิ่มมากขึ้น²²⁹ โดยในปี

พ.ศ. 2566 ประธานาธิบดีไบเดนได้ลงนามในกฎหมายที่กำหนดให้มีการกำกับดูแลค่าโทรศัพท์ของเรือนจำสำหรับการโทรออกภายในรัฐเดียวกัน (นับเป็นการขยายกฎระเบียบที่กำหนดค่าบริการสูงสุดสำหรับการโทรระหว่างรัฐ) ตลอดจนกำหนดราคาสูงสุดสำหรับการโทรผ่านระบบจอภาพ (video calls) ข้อมูลล่าสุดชี้ว่าในรัฐโคโลราโด ครอบครัวผู้ต้องขังใช้เงินเกือบ 9 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี เพื่อพูดคุยกับบุคคลอันเป็นที่รักในเรือนจำ และมีเพียงสองรัฐเท่านั้นที่ให้บริการโทรศัพท์โดยไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ต้องขัง

แม้จะมีเครือข่ายและกลุ่มต่าง ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการจำคุกบุคคลในครอบครัวเพื่อให้การสนับสนุนครอบครัวอื่น ๆ แต่โดยมากกลุ่มเหล่านี้จะไม่ได้เชื่อมต่อกับระบบของเรือนจำ อย่างไรก็ตาม โครงการใหม่ในเรือนจำบางจังหวัดที่ประเทศสิงคโปร์ได้นำเสนอการประเมินความต้องการการสนับสนุนของครอบครัวผู้ต้องขัง หลังจากการทดลองพบว่าช่วงเวลาหกเดือนแรกและหกเดือนสุดท้ายของการคุมขัง เป็นช่วงเวลาที่ครอบครัวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างมาก อีกทั้งครอบครัวอาจเป็น “ผู้สนับสนุนที่แข็งแกร่ง” สำหรับผู้ต้องขังได้²³⁰

หากสมาชิกครอบครัวถูกคุมขังในเรือนจำ ผู้หญิงต้องแบกรับภาระมากกว่าอย่างไม่ได้สัดส่วน และบ่อยครั้งมักพบปัญหาหนี้สินและความยากลำบากทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจผู้หญิงที่มีญาติเป็นผู้ต้องขังจำนวน 188 คนในเจ็ดประเทศแถบลาตินอเมริกาและสเปน พบว่า ผู้รัก มารดา หรือพี่น้องของผู้ต้องขังกว่าหนึ่งในสามจำเป็นต้องเริ่มทำงาน และอีกหนึ่งในสามจำเป็นต้องทำงานนานขึ้นหรือหางานใหม่เพิ่มในช่วงที่สมาชิกครอบครัวถูกคุมขัง และผู้เข้าร่วม

มีหลักฐานมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ชี้ว่า
การที่ผู้ปกครองถูกคุมขัง
ส่งผลกระทบอย่างมากต่อพัฒนาการของเด็ก
รวมทั้งสุขภาวะทางอารมณ์และสังคม
และผลลัพธ์ทางสุขภาพกายและใจ

ผู้ต้องขังเล่นกับลูกระหว่างวันเข้าเยี่ยม
ในเรือนจำระดับรัฐ FOLSOM
ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการสำรวจเกือบร้อยละ 90 รายงานว่า มีรายได้ไม่พอใช้หรือต้องอาศัยเงินช่วยเหลือจากรัฐ ขณะที่ผู้หญิงเหล่านี้จำนวนมากสนับสนุนสมาชิกครอบครัวที่อยู่ในเรือนจำด้วยการนำของใช้จำเป็นไปส่งให้ นอกจากนั้น ผลกระทบในวงกว้างของการมีสมาชิกครอบครัวถูกคุมขังยังพบได้ในกลุ่มญาติที่เป็นผู้หญิงซึ่งรายงานว่าตนจำเป็นต้องหยุดการเรียนการศึกษาและไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมอีกด้วย²²²

รายงานใหม่จากประเทศสกอตแลนด์พบว่ามีการใช้เงินเฉลี่ยเดือนละ 300 ปอนด์เพื่อสนับสนุนญาติที่อยู่ในเรือนจำระหว่างรอการพิจารณาคดี ซึ่งคิดเป็นครึ่งหนึ่งของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ขณะที่การสนับสนุนผู้ต้องขังระหว่างใช้โทษจำคุกมักจะมีอยู่ที่ 180 ปอนด์ต่อเดือน (คิดเป็นหนึ่งในสามของรายได้ต่อเดือนของทั้งครอบครัว) และยังพบว่าญาติต้องใช้เวลาหนึ่งวันครึ่งต่อสัปดาห์เพื่อมาสนับสนุนผู้ต้องขังในเรือนจำ ข้อค้นพบจากรายงานนี้แสดงให้เห็นว่า ภรรยาจะมีภาระตกอยู่ที่มารดาและเด็กโดยเฉพาะ²²³

ข้อมูลจากองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเด็กที่พ่อแม่ถูกคุมขัง (International Coalition for Children with Incarcerated Parents) ประมาณการว่า ทั่วโลกมีเด็ก 22.5 ล้านคนที่มีผู้ปกครองอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นผู้ต้องขัง (เด็กมากกว่า 21 ล้านคน มีบิดาเป็นนักโทษและ 1.4 ล้านคนมีมารดาเป็นนักโทษ) เด็กกลุ่มนี้คิดเป็นร้อยละ 1 ของประชากรเด็กทั่วโลก โดยมีจำนวนสูงสุดในอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 4.8) และต่ำสุดในเอเชีย (ร้อยละ 0.8) แม้ว่าเอเชียมีจำนวนของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการที่พ่อแม่ถูกคุมขังสูงที่สุดอยู่ที่ 7.8 ล้านคน²²⁴ และยังพบว่า เด็กอีกประมาณ 19,000 คนอาศัยอยู่ในเรือนจำกับมารดา²²⁵

มีหลักฐานมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ชี้ว่า การคุมขังผู้ปกครองส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสุขภาพทางอารมณ์และสังคม และผลลัพธ์ทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต อันเนื่องมาจากบาดแผลทางจิตใจ การขาดแคลนการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม หรือ รายงานที่จัดทำขึ้นในประเทศอาร์เจนตินาในปี พ.ศ. 2564 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเทียบกับเด็กคนอื่นที่มีความเป็นอยู่คล้ายคลึงกันแต่ไม่มีสมาชิกครอบครัวถูกคุมขัง เด็กที่ผู้ปกครองถูกจำคุกมักยากจนกว่า และมีแนวโน้มสูงที่จะเรียนไม่ทัน ทั้งยังต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหารายได้หรือดูแลบ้านมากกว่าด้วย²²⁶ การศึกษาในหัวข้อนี้ที่ประเทศออสเตรเลียเมื่อไม่นานมานี้สนับสนุนข้อมูลเดิมที่พบว่าการคุมขังผู้ปกครองอาจเพิ่มความเสี่ยงที่เด็ก

จะต้องเข้าสู่เรือนจำด้วยเช่นกัน แต่ยังมีข้อจำกัดความเสี่ยงที่จะเกิดผลลัพธ์เลวร้ายยิ่งกว่านั้นไม่ใช่ว่าจะเป็นไปได้เสียทีเดียว โดยระบุว่า “หากมีการสนับสนุนที่ดีในเวลาที่เหมาะสม จะสามารถลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการคุมขังผู้ปกครองของเด็กได้”²²⁷

ข้อกำหนดกรุงเทพเน้นย้ำว่า ควรพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญเมื่อต้องกำหนดระยะเวลาไว้โทษและตำแหน่งที่ตั้งของเรือนจำสำหรับผู้ปกครองของเด็ก แต่ทั่วโลกกลับไม่มีความก้าวหน้าในเรื่องนี้เท่าใดนัก²²⁸

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีวิธีปฏิบัติที่ดีในประเทศนอร์เวย์และสวีเดนเพื่อส่งเสริมสิทธิของเด็กให้แสดงความคิดเห็นแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการจำคุกผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น แต่ในระดับภูมิภาค องค์การเพื่อบุตรของผู้ต้องขังยุโรป (Children of Prisoners Europe; COPE) เน้นย้ำว่าไม่มีมาตรฐานพื้นฐานร่วมในสหภาพยุโรปที่สามารถนำมาใช้ในการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กในกระบวนการควบคุมตัวก่อนพิจารณาคดีได้²²⁹ พัฒนาการล่าสุดเห็นในประเด็นนี้ได้จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการยุโรปในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งส่งเสริมให้รัฐภาคีสมาชิกจัดสรรสถานคุมขังให้นักโทษได้ขอยุติกลับภูมิลำเนาของตนเองมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และอำนวยความสะดวกให้แก่ครอบครัวที่มาเยี่ยมในสถานแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็ก²³⁰

ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2568 ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปตัดสินว่าประเทศลิทัวเนียละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของผู้ต้องขังเนื่องจากจำกัดการเข้าเยี่ยมชายคนหนึ่งที่อยู่ในการควบคุมตัวก่อนพิจารณาคดี ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้ชายคนนี้ได้รับการเข้าเยี่ยมจากลูกสาววัยสิบปีและภรรยาเพียงหนึ่งครั้งในระยะเวลา 9 เดือน ซึ่งศาลระบุในคำตัดสินถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าด้วยความสำคัญของการที่เด็กได้รักษาลาถสัมพันธ์กับผู้ปกครองที่ถูกคุมขัง และการตัดสินใจใดๆ เกี่ยวกับการจำกัดการเข้าเยี่ยมจะต้องพิจารณาความจำเป็นในการคุ้มครองชีวิตครอบครัวของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะเด็ก²³¹

ข้อมูลใหม่ชี้ว่าครอบครัวจำนวนมากขึ้นมีสมาชิกที่รับโทษจำคุกในเรือนจำมากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน รวมถึงคนจากหลากหลายช่วงวัย อย่างไรก็ตาม ยังคงไม่มีการศึกษาขอบเขตของปรากฏการณ์ดังกล่าวและผลกระทบมากเท่าที่ควร²³² เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา เกือบครึ่งหนึ่งของหญิงชาว

อเมริกันมีตัวมีสมาชิกครอบครัวอย่างน้อยหนึ่งคนอยู่ในเรือนจำ²³³ เมื่อถึงเวลาเข้าเยี่ยมมักพบว่า ระบบเรือนจำส่วนใหญ่ไม่มีมาตรการที่เอื้อต่อการเข้าเยี่ยม การโทรศัพท์ หรือแม้แต่การส่งจดหมายระหว่างสมาชิกครอบครัวในเรือนจำหลายแห่ง²³⁴ คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศโคลอมเบียในประเด็นนี้นำไปสู่การวางระเบียบวิธีเพื่อกำกับดูแลการเข้าเยี่ยมโดยคนในครอบครัวในเรือนจำหลายแห่ง²³⁵ ในปี พ.ศ. 2565 หลังจากคูร์กเทศเดียวกันที่อยู่ต่างเรือนจำถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเยี่ยมกันและกัน ศาลตัดสินว่าฝ่ายบริหารเรือนจำควรอนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมใกล้ชิดแบบใช้ชีวิตคู่ระหว่างคูร์กเทศเดียวกันได้²³⁶

การบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง และการกลับคืนสู่สังคม

ปัจจุบันนี้ โครงการปฏิรูปเรือนจำในทุกภูมิภาคทั่วโลกมีกระบวนการเป้าหมายคือการแก้ไขฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคมของผู้ต้องขัง การแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำยังคงเป็นมิติที่มีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดแบบองค์รวมที่ปรับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และมีความสอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น ทั้งยังตอบสนองต่อความกังวลในระดับสากลอีกด้วย โครงการทางการเกษตรของกรมราชทัณฑ์ในประเทศแคนาดาเน้นการสร้างทักษะทางการเกษตรให้ผู้ต้องขัง และในขณะที่เดียวกันก็มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประเทศ⁴⁴ มีรายงานว่าเรือนจำในประเทศมอริเชียสสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ในมิติของการผลิตอาหาร โดยเมื่อไม่นานมานี้ กรมราชทัณฑ์เพิ่งเปิดฟาร์มฝึกอบรมแห่งใหม่ ซึ่งใช้การปลูกผักแบบไฮโดรโปนิคส์ และอะโกรโพนิกส์ โดยมีเป้าหมายสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิง ขณะที่โครงการอื่น ๆ มุ่งเน้นการเก็บน้ำและการผลิตปุ๋ยเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการทดลองปลูกพืชแนวตั้ง (vertical farming) ในเรือนจำในประเทศสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาด้วยเช่นกัน⁴⁵

เรือนจำในชนบทมักถูกตัดออกหรือไม่สามารถจัดโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากร แต่มีโครงการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว เช่น โครงการใหม่ในประเทศกัมพูชามีเป้าหมายที่จะพัฒนาห้องสมุดเรือนจำให้กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงเรือนจำในชนบทและพื้นที่ห่างไกล⁴⁶ ในประเทศโมร็อกโก มีการจัดตั้งทีมแพทย์สหวิชาชีพในเรือนจำท้องถิ่นแห่งหนึ่งเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ตระหนักว่าการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของบริการดูแลสุขภาพคือพื้นฐานของการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง⁴⁷

โครงการแก้ไขฟื้นฟูหันมามุ่งเน้นผู้ต้องขังบางกลุ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มีความผิดเนื่องจากมีแนวคิดหัวรุนแรงแบบสุดโต่ง (violent extremism) หรือเป็นสมาชิกแก๊ง ตลอดจนมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความจำเป็นต่อศึกษาวิจัยมากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจประสิทธิภาพของโครงการเหล่านี้ ในกรณี สหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบวิธีปฏิบัติที่มีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ร่วมเพื่อประเมินประสิทธิภาพของโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังภายใต้โครงการใหม่ในชื่อ “เรือนจำแนวคิดนิยมความรุนแรง การแก้ไขฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคม” งานวิจัยชิ้นหนึ่งที่เพิ่งตีพิมพ์เมื่อไม่นานมานี้ระบุถึงแนวโน้มเชิงบวก รวมถึง

โครงการที่มีประสิทธิภาพในประเทศศรีลังกา และโครงการในประเทศซาอุดีอาระเบียและปากีสถาน ซึ่งส่งสัญญาณที่ดี แต่ชี้ว่ามีหลักฐานไม่เพียงพอที่สนับสนุนมาตรการแทรกแซงในเรือนจำที่มุ่งเน้นไปยังนักโทษหัวรุนแรงโดยเฉพาะ⁴⁸ ทั้งนี้ หัวข้อรายงานฉบับล่าสุดได้แก่ ประสิทธิภาพของโครงการที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการจัดการผู้กระทำความผิดที่นิยมแนวคิดหัวรุนแรงแบบสุดโต่งและเพื่อป้องกันการเข้าร่วมในลัทธิหรือแนวคิดนิยมความรุนแรงในประเทศคาซัคสถาน ตุนิเซีย และยูกันดา โดยรายงานนี้พบว่าหากฝ่ายบริหารจัดการเรือนจำมีระบบและทักษะที่ดีขึ้นในการประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้ต้องขังเฉพาะราย จะช่วยให้ผู้ต้องขังมีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย⁴⁹

การจัดหาทรัพยากรและการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องในกิจการยุติธรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอยังคงเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในประเทศรายได้ต่ำ ในช่วงเวลาของมาตรการลดค่าใช้จ่ายรัฐ การตัดงบประมาณเรือนจำอาจส่งผลให้โครงการแก้ไขฟื้นฟูถูกลดจำนวนหรือตัดทิ้งเป็นอันดับแรก ซึ่งบ่อยครั้งนำไปสู่การพึ่งพาองค์กรภาคประชาสังคมหรือกลุ่มอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนผู้ต้องขังมากเกินไป (โปรดดูหัวข้อ ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อเรือนจำ) ในสกอตแลนด์ มีข้อกังวลช่วงปลายปี พ.ศ. 2565 ว่าค่าใช้จ่ายด้านพลังงานและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นนำไปสู่การขาดดุลครั้งใหญ่ และจะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ผู้ต้องขังได้ใช้นอกห้องขัง รวมถึงการเข้าถึงบริการแก้ไขฟื้นฟูด้วย⁵⁰

มีความพยายามในระดับที่แตกต่างกันเพื่อเริ่มโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังใหม่อีกครั้งหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สิ้นสุดลง ระบบเรือนจำบางที่ประสบปัญหาในการกลับมาให้บริการเหล่านี้อีกครั้งในระดับที่เท่ากับช่วงก่อนการแพร่ระบาดในประเทศฟิลิปปินส์เรือนจำบางแห่งยังคงไม่อนุญาตให้เด็กรับเข้าผู้ปกครองในเรือนจำ ขณะที่ในประเทศเบลเยียม การเข้าถึงเรือนจำโดยกลุ่มสนับสนุนที่เป็นองค์กรภายนอกหลังการแพร่ระบาดสิ้นสุดลงยังคงถูกจำกัดอยู่มากในช่วงกลางปี พ.ศ. 2565 และข้อจำกัดนี้ยังเป็นอุปสรรคต่อความพยายามในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอีกด้วย⁵¹ ในกรณีนี้โครงการสนับสนุนกลับมาเริ่มให้บริการอีกครั้ง ยังคงมีรายงานอย่างต่อเนื่องถึงผลกระทบของบริการที่หยุดชะงักและการขาดแคลนความต่อเนื่องในหลายบริบท

การมีอยู่และคุณภาพของโครงการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำอาจต่างกันไปอย่างมากในแต่ละประเทศ และในเขตอำนาจศาลบางแห่งพบว่า แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูยังมีอยู่อย่างจำกัด และอาจจำเป็นต้องอาศัยโครงการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากโครงการสร้างอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวอาจมีผลเพียงน้อยนิดต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังระยะยาว และในบางกรณียังพบว่า มีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น รายงานโดยสหภาพเสรีภาพพลเมืองอเมริกัน (American Civil Liberties Union) และคลินิกสิทธิมนุษยชนของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิคาโก พบว่าในสหรัฐอเมริกา “แม้การทำงานในเรือนจำอาจเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟู แต่หลายต่อหลายครั้งระบบที่มีอยู่นั้นไม่ได้ให้อะไรไปกว่าการบังคับขู่เข็ญและการแสวงประโยชน์”⁵² โดยรายงานฉบับนี้ให้หลักฐานว่างานที่ทำโดยผู้ต้องขังในประเทศช่วยผลิตสินค้าและโภคภัณฑ์มูลค่ามากกว่า 2 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี และให้บริการเพื่อบำรุงรักษาเรือนจำมูลค่ามากกว่า 9 พันล้านเหรียญต่อปี ในเวลาเดียวกัน ประเทศญี่ปุ่นประสงค์ที่จะยืนยันว่ามีการใช้แนวทางที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นกับการทำงานในเรือนจำ จึงรวมเอาวัตถุประสงค์ข้อนี้เข้าในการทบทวนแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ทั้งยังกำหนดว่าการสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอะไรจะต้องพิจารณาจากสถานการณ์ของผู้ต้องขังรายบุคคล⁵³

ในเขตอำนาจศาลบางแห่งพบว่า

แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูยังมีอยู่อย่างจำกัด

และอาจจำเป็นต้องอาศัยโครงการอื่น ๆ

นอกเหนือจากโครงการสร้างอาชีพ

สำหรับผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังกำลังศึกษาหลักสูตรการเลี้ยงผึ้งในเรือนจำ LINGEN PRISON
ที่เมือง LINGEN ประเทศเยอรมนี

กระบวนการติดตาม และตรวจสอบที่อิสระ

มีการขยายระบบตรวจสอบการทำงานของเรือนจำ และสถานที่คุมขังอื่น ๆ การเพิ่มจำนวนและรูปแบบของการตรวจสอบภายในและภายนอก รวมถึงหน่วยงานติดตามตรวจสอบที่เพิ่มมากขึ้นด้วย ระบบการติดตามระหว่างประเทศอย่าง กลไกป้องกันการทรมานแห่งชาติ (National Preventive Mechanisms) ภายใต้พิธีสารเลือก รับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน (Optional Protocol to the Convention against Torture; OPCAT) ครอบคลุมการก่อตั้ง 20 ปีใน พ.ศ. 2566 จากข้อมูลช่วงต้นปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศทั้งหมด 77 ประเทศได้ก่อตั้งหรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานแห่งชาติภายใต้ OPCAT โดยประเทศล่าสุดที่ลงนามในระบบดังกล่าวคือโกตดิวัวร์และลัตเวีย

มาตรฐานระดับสากลตระหนักถึงบทบาทสำคัญของการติดตามและตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาสภาพของเรือนจำและป้องกันการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม การศึกษาว่าด้วยการตรวจสอบและติดตามเรือนจำในปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีการประเมินเชิงประจักษ์ของกิจกรรม ผลกระทบ และคุณค่าของการตรวจสอบและติดตามเรือนจำในเชิงปฏิบัติอยู่น้อย “จนน่าประหลาดใจ”²⁴² อย่างไรก็ตาม มีตัวอย่างจากบางประเทศที่รายงานว่าการติดตามและตรวจสอบเรือนจำมีผลสำเร็จด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในประเทศที่มีระบบการกำกับดูแลเรือนจำที่ดี²⁴³ เช่น ผู้ตรวจสอบเรือนจำในประเทศแคนาดาและนิวซีแลนด์ได้กระตุ้นให้มีการวางยุทธศาสตร์และแนวทางที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องขังหญิงที่เป็นชนพื้นเมือง²⁴⁴

อีกมิติที่ยังขาดแคลนงานวิจัยคือมุมมองและความคิดเห็นของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำต่อบทบาทของการติดตามและตรวจสอบงานวิจัยจากประเทศสก็อตแลนด์และประเทศนอร์เวย์ว่าด้วยมุมมองของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำต่อประสิทธิภาพของหน่วยงานติดตามการป้องกันการทรมานของสภายุโรป พบว่าไม่ควรประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติตามคำแนะนำเพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ครอบคลุมถึงมุมมองของผู้ต้องขังต่อการติดตามตรวจสอบ รวมทั้งอำนาจในการโน้มน้าวของหน่วยงาน และสำรวจว่าผู้ต้องขังในเรือนจำให้คุณค่ากับการมีอยู่ของหน่วยงานติดตามตรวจสอบเรือนจำแห่งนั้นหรือไม่²⁴⁵ งานวิจัยล่าสุดอีกชิ้นหนึ่งซึ่งศึกษา มุมมองของผู้บริหารเรือนจำในประเทศไอร์แลนด์

ที่มีต่อการตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่าระบบติดตามตรวจสอบไม่ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในเรือนจำแต่อย่างใด และแทนที่จะเป็นเช่นนั้นผู้เข้าร่วมงานวิจัยในหลายกรณีเปรียบเทียบ (inspection) ว่าเป็นสิ่งเดียวกันกับการตรวจประเมิน (audit) และอธิบายว่าการตรวจสอบคือกระบวนการทางเทคนิคเพื่อประเมินการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด²⁴⁶

พัฒนาการในประเทศดังกล่าวชี้ว่า บางรัฐบาลและหน่วยงานไม่เต็มใจที่จะให้มีการติดตามและตรวจสอบสถานคุมขังต่าง ๆ โดยละเอียด ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2566 คณะอนุกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ (UN Subcommission for the Prevention of Torture; SPT) ตัดสินใจยุติการไปเยือนประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นครั้งที่สองที่มีการตัดสินใจเช่นนี้หลังจากก่อตั้งมานานกว่า 17 ปี หลังจากที่มีการระงับการเดินทางไปเยือนออสเตรเลียมาแล้วในปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากสองรัฐในประเทศออสเตรเลียไม่ยอมรับยืนยันว่าจะให้เข้าถึงสถานคุมขังทุกแห่งได้ทั้งหมด ในอีกกรณี รัฐบาลประเทศนิการากัวไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติทั้งสองคณะยังนำไปสู่การดำเนินการซึ่งไม่เคยเกิดขึ้น ได้แก่การตีพิมพ์รายงานว่าด้วยการศึกษาไปเยือนประเทศนี้ในปี พ.ศ. 2567 ของคณะอนุกรรมการฯ ที่เคยเก็บเป็นความลับ²⁴⁷

ตัวบ่งชี้ถึงการลดความสำคัญของการติดตามตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกได้แก่เงินลงทุนที่ลดลง โดยทั่วไปแล้ว การขาดแคลนการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับหน่วยงานติดตามตรวจสอบกลายเป็นแนวโน้มที่พบได้บ่อย โดยเฉพาะในกรณีที่หน่วยงานดังกล่าวเพิ่งก่อตั้งได้ไม่นาน เช่น รายงานประจำปี พ.ศ. 2563 – 2564 โดยกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติของประเทศแอฟริกาใต้ระบุว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Commission) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานของกลไกฯ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้นเป็นระยะเวลาสามปีจนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 แต่งบประมาณที่ได้ยังคงไม่เพียงพอต่อการประสานงาน โดยไม่รวมถึงการจัดให้มีการเยี่ยมเยียนเพื่อติดตามตรวจสอบ ยิ่งไปกว่านั้น มีการลดงบประมาณสำหรับสถาบันของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศเปรูประจำปี พ.ศ. 2565 ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถของกลไกฯ ในการดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนั้น ทางกลไกฯ ยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในการติดตามสถานการณ์ระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อีกด้วย²⁴⁸

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ศาลฎีกาประเทศบราซิลดำเนินการเพื่อคุ้มครองการดำรงอยู่และความเป็นอิสระของกลไกฯ โดยตัดสินอย่างเป็นเอกฉันท์ห้ามกลางเสียงขึ้นชมจากสหประชาชาติและภาคประชาสังคมว่าคำสั่งประธานาธิบดี (Presidential Decree) ให้ลดงบประมาณหน่วยงานกลไกฯ ในปี พ.ศ. 2562 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยอ้างซึ่งข้อเท็จจริงว่าการก่อตั้งและเงื่อนไขในการรับรองการทำงานของหน่วยงานดังกล่าวเป็นพันธกรณีของประเทศบราซิลภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ²⁴⁹

ศาลรัฐธรรมนูญประเทศแอฟริกาใต้แสดงจุดยืนที่คล้ายคลึงกันในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยการสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและดำเนินการเพื่อคุ้มครองหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบความรับผิดชอบของเรือนจำจากการแทรกแซงและอิทธิพลทางการเมือง²⁵⁰ ทั้งนี้ แม้ศาลว่าจะมีการรับรองการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ปัญหาพื้นฐานยังไม่ได้รับการแก้ไข²⁵¹

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และสภาพอากาศสุดขั้ว

ความถี่และความรุนแรงของภัยพิบัติทางธรรมชาติและสภาพอากาศสุดขั้วจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate change) ยังคงส่งผลกระทบต่อระบบเรือนจำและผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม เรือนจำและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยรวมในประเทศส่วนใหญ่ รวมถึงในระดับระหว่างประเทศ ยังคงให้ความสำคัญน้อยต่อการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ แผนการบรรเทาภัยพิบัติ หรือการฟื้นฟูหลังเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือสภาพอากาศสุดขั้ว

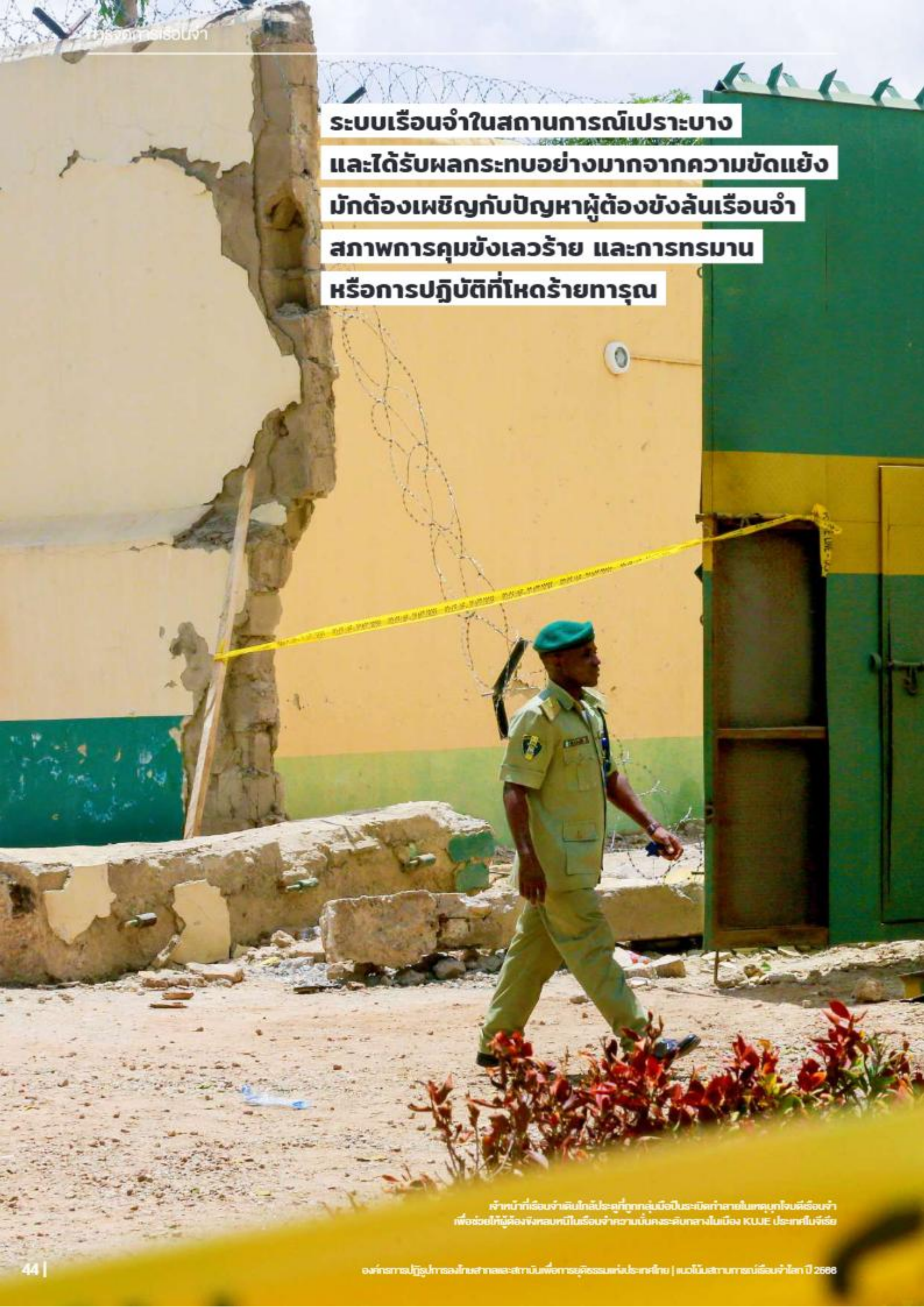
ข้อมูลจากองค์กรภาคประชาสังคมสมาคมระบบราชทัณฑ์ (Civil Society in the Penal System Association; CISST) ระบุว่าเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศตูนิเซียและซีเรียในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขัง 17,000 คน ในหกจังหวัดของประเทศตูนิเซียซึ่งอยู่ในเขตแผ่นดินไหว²⁷⁰ ทางการได้ดำเนินการส่งต่อและอพยพผู้ต้องขังไปในพื้นที่อื่นซึ่งบางครั้งอยู่ไกลออกไปถึง 800 กิโลเมตร แม้บางองค์กรจะออกมาเรียกร้องให้ปล่อยตัวผู้ต้องขังก็ตาม²⁷¹ เรือนจำอย่างน้อยสามแห่งต้องปิดดำเนินการเนื่องจากไม่สามารถรับมือกับแผ่นดินไหวได้ และมีรายงานว่า ผู้ต้องขังที่ถูกส่งต่อไปเรือนจำอื่นไม่ได้รับอนุญาตให้นำสัมภาระของตนเองติดตัวไปด้วยทั้งยังไม่ได้รับอนุญาตให้ครอบครัวมาเยี่ยม²⁷² ฝ่ายบริหารจัดการเรือนจำประกาศว่าไม่มีการเสียชีวิตในเรือนจำจากเหตุแผ่นดินไหวดังกล่าว แต่ยืนยันว่าผู้ต้องขัง 3 ใน 12 รายได้รับบาดเจ็บจากการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหลังผู้ต้องขังก่อความไม่สงบและหลบหนีเพื่อประท้วงการที่ไม่สามารถติดต่อกับครอบครัวได้ มีข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของแผ่นดินไหวต่อเรือนจำในประเทศซีเรียอย่างน้อย ยกเว้นรายงานที่ระบุว่าผู้ต้องขังอย่างน้อย 20 รายหลบหนีจากเรือนจำลารว็ดรหาว ซึ่งควบคุมตัวผู้ราชที่ต้องสงสัยว่าเป็นนักบรของกุ่มไอซิส (ISIS)²⁷³

มีการวางมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (disaster risk reduction; DRR) สำหรับเรือนจำส่วนมากในประเทศหรือเขตอำนาจศาลที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง หรือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ แผนการอพยพถือเป็นเรื่องปกติในสหรัฐอเมริกา เช่น มีการรายงานจากทางการว่า ผู้ต้องขังกว่า 2,500 คนได้รับการอพยพออกจากเรือนจำในรัฐฟลอริดาอย่างน้อย 25 แห่งในเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ก่อนพายุเฮอริเคนจะพัดถล่ม²⁷⁴ ในประเทศฟิลิปปินส์ มีการจัดทำแผนที่เหตุภัยพิบัติสำหรับเรือนจำ 475 แห่งทั่วประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) และพบว่าประมาณหนึ่งในสี่ของประชากรผู้ต้องขัง 130,000 รายที่ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีอยู่ในคุกซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดน้ำท่วมภัยแล้งได้ฝุ่นดินถล่ม คลื่นความร้อนแผ่นดินไหว และภูเขาไฟระเบิด²⁷⁵

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของสภาพอากาศสุดขั้วต่อผู้ต้องขังยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร และประเทศจำนวนมากขึ้นกำลังได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิโลกที่เพิ่มสูงขึ้น มีงานวิจัยและรณรงค์อย่างต่อเนื่องในประเทศสหรัฐอเมริกาในประเด็นที่การเสียชีวิตจากคลื่นความร้อนในเรือนจำบางแห่ง ในปี พ.ศ. 2565 นักวิชาการรายงานว่าระหว่าง พ.ศ. 2544-2562 มีผู้เสียชีวิตในเรือนจำรัฐเท็กซัส 271 ราย เนื่องจากประสบกับความร้อนสุดขั้ว ทั้งยังพบด้วยว่า กรณีการเสียชีวิตทั้งหมดเกิดขึ้นในเรือนจำที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ ในขณะที่ไม่มีการเสียชีวิตจากสภาพอากาศร้อนเลยแม้แต่กรณีเดียวในเรือนจำที่มีการควบคุมอุณหภูมิ²⁷⁶ ในช่วงที่ประเทศอังกฤษเผชิญกับคลื่นความร้อนในปี พ.ศ. 2565 พบว่ามีรายงานการขาดแคลนน้ำดื่มในเรือนจำ และผู้ต้องขัง

ต้องอยู่ในห้องขังอย่างน้อย 22 ชั่วโมงต่อวัน เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และในบางกรณียังถูกบังคับให้สวมชุดผู้ต้องขังตามระเบียบที่ประกอบด้วยกางเกงขาสั้นและเสื้อแขนยาว²⁷⁷ ในประเทศสเปน องค์กรสิทธิมนุษยชนเรียกร้องให้ผู้ต้องขังภายใต้มาตรการกักขังฉุกเฉินแห่งอันดาลูเซีย (Assembly of Families of Prisoners of the Association for Human Rights of Andalusia; Apdha) ขึ้นคำร้องเรียนต่อหน่วยงานราชทัณฑ์เพื่อเรียกร้องให้มีการรับประกันความรื้อถอนร่างกายในเรือนจำระหว่างที่เผชิญกับคลื่นความร้อนซึ่งส่งผลให้อุณหภูมิสูงถึง 40 องศาเซลเซียสในบางพื้นที่ ทำให้ผู้ต้องขัง “นอนไม่หลับและไม่สามารถประกอบกิจกรรมใด ๆ หรืออยู่ในลานกิจกรรมได้”²⁷⁸ ในประเทศฝรั่งเศสองค์กรสังเกตการณ์เรือนจำสากลได้เน้นย้ำว่าโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ไม่เหมาะสมต่อการรับมือกับสภาพอากาศสุดขั้ว เนื่องจากขาดแคลนการกันความร้อนและระบบระบายอากาศที่เหมาะสมในเรือนจำ ขณะที่เรือนจำบางแห่งมีหน้าต่างที่เปิดแง้มได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทำให้อากาศภายในเรือนจำร้อนเกินกว่าผู้ต้องขังจะทนไหว²⁷⁹

**ระบบเรือนจำในสถานการณ์เปราะบาง
และได้รับผลกระทบอย่างมากจากความขัดแย้ง
มักต้องเผชิญกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ
สภาพการคุมขังเลวร้าย และการทรมาณ
หรือการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณ**

เจ้าหน้าที่เรือนจำติดอาวุธประจำจุดที่ถูกกลุ่มมือปืนกระโดดทำลายในเหตุบุกโจมตีเรือนจำ
เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังหลบหนีในเรือนจำความมั่นคงระดับกลางในเมือง KUWE ประเทศบาห์เรน

เรือนจำในสถานการณ์ เปราะบางและได้รับผลกระทบ จากความขัดแย้ง

การรวบรวมสถานการณ์เปราะบางและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง (fragile and conflict-affected situations; FOS) ซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลกระบุว่ามี 17 ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง และ 20 ประเทศได้รับผลกระทบจากความเปราะบางเชิงสถาบันและสังคมในระดับสูง²⁷⁷ ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้ต้องขังซึ่งไม่ได้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือถูกควบคุมตัวด้วยเหตุที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง (โดยประการหลังไม่อยู่ในขอบเขตของรายงานฉบับนี้) ต้องเผชิญกับการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณและสภาพความเป็นอยู่ที่คุกคามต่อชีวิต มีผู้ต้องขังประมาณ 602,705 คนที่อยู่ในการควบคุมตัวก่อนพิจารณาคดีหรือใช้โทษจำคุกอยู่ใน 37 ประเทศที่ธนาคารโลกจัดให้เป็นประเทศที่มีสถานการณ์เปราะบางและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง จากประเทศเหล่านี้ มี 14 ประเทศที่มีระดับการรองรับผู้ต้องขังอยู่ใช้อย่างน้อยร้อยละ 150

เรือนจำยังคงเป็นเป้าหมายของการโจมตีจากภายนอกและการหลบหนีของนักโทษ เช่น มีรายงานว่ากลุ่มกบฏที่ดำเนินการอยู่ในประเทศเอธิโอเปียบุกเข้าไปในเรือนจำแห่งหนึ่งในเมือง Bule Hora ซึ่งอยู่ทางใต้ของภูมิภาค Oromia และช่วยให้นักโทษ 380 คนหลบหนีออกมาได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2566²⁷⁸ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 กองกำลังติดอาวุธโจมตีเรือนจำความมั่นคงระดับกลางในเมือง Abuja เมืองหลวงของประเทศไนจีเรีย ส่งผลให้นักโทษ 879 คนหลบหนีออกมาในระหว่างการโจมตี รวมถึงสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายโบโกฮาราม (Boko Haram) 68 คน และถึงแม้ว่าจะตามจับนักโทษหลบหนีกลับมาได้มากกว่าครึ่ง แต่การโจมตีในลักษณะนี้เกิดขึ้นมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง²⁷⁹ ระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2565 ผู้ต้องขังมากกว่า 5,000 คนหลบหนีออกมาจากเรือนจำในประเทศไนจีเรียภายใต้สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน²⁸⁰ การโจมตีเรือนจำในประเทศซีเรียโดยกลุ่มกบฏรัฐอิสลามแห่งอิรักและดินแดนตะวันออก (ISIL) ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 ส่งผลให้เกิดการสู้รบนาน 10 วันจนทำให้กองกำลังจากประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรต้องมาเข้าร่วมด้วย ข้อมูลจากสหประชาชาติระบุว่าเหตุการณ์นี้ทำให้มีผู้เสียชีวิต 500 รายและการพลัดถิ่นของประชาชนอย่างน้อย 45,000 คน อย่างไรก็ตาม ยังคงไม่ทราบชะตากรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งรวมถึงเด็กผู้ชาย 700 คนที่ถูกควบคุมตัวร่วมกับผู้ต้องขัง

ประมาณ 3,000 คน และมีชาวต่างชาติด้วยในจำนวนนี้ เนื่องจากทางการเปิดเผยเฉพาะยอดผู้เสียชีวิตของกองกำลังประชาธิปไตยซีเรีย (Syrian Democratic Forces; SDF) ผู้ที่คิดสงสัยว่าเป็นสมาชิกกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State) และพลเรือน²⁸¹ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ท่ามกลางความขัดแย้งที่ปะทุขึ้นในประเทศซูดาน ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ Kober ในเมือง Khartoum เมืองหลวงของประเทศซูดาน หลังทำการประท้วงการขาดแคลนแก๊สและน้ำเป็นระลอก ตามมาด้วยการโจมตีเรือนจำ Al-Huda โดยกองกำลังสนับสนุนเร็ว (Rapid Support Forces) เพื่อปล่อยผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออกจากเรือนจำ²⁸²

ในการทำสงครามกับประเทศยูเครน ประเทศรัสเซียใช้เรือนจำในยูเครนเป็นฐานทัพเพื่อจัดเก็บอาวุธยุทธภัณฑ์และเป็นที่พักแรมของทหาร มีรายงานว่าเครื่องยิงจรวดและระบบจรวดนำวิถีถูกติดตั้งไว้ที่เรือนจำในบริเวณที่ยึดมาได้ ทั้งยังมีข่าวที่กระซิบในวงกว้างว่าผู้ต้องขังถูกบังคับให้ยอมรับสัญชาติรัสเซียหรือทำงานในกองทัพลูเซีย²⁸³ ซึ่งไปก่อนหน้านี้ หลังมีข่าวแพร่ออกไปว่าเรือนจำในรัสเซียถูกใช้เป็นสถานที่คัดเลือกคนมาเข้าร่วมกลุ่ม Wagner Group ซึ่งเป็นบริษัททหารเอกชน ภายใต้โครงการที่ให้ผู้ต้องขังได้รับการนิโทษกรรมหากลงชื่อเข้าร่วมรบในประเทศยูเครน ประธานกลุ่ม Wagner Group ได้ประกาศว่ามีการระดมโครงการในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 อย่างไรก็ตาม มีข้อกล่าวหาว่าบุคคลที่ถูกคัดเลือกไปนั้นมักถูกข่มขู่คุกคามและได้รับการปฏิบัติอย่างโหดร้ายทารุณ ทั้งยังมีบางส่วนที่ถูกสังหารหรือได้รับบาดเจ็บร้ายแรงเนื่องจากพยายามหลบหนี²⁸⁴

ระบบเรือนจำในสถานการณ์เปราะบางและได้รับผลกระทบอย่างมากจากความขัดแย้งมักต้องเผชิญกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ สภาพการคุมขังเลวร้าย และการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณในเรือนจำประเทศเอธิโอเปีย ซึ่งอัตราผู้ต้องขังล้นเรือนจำสูงถึงร้อยละ 401 ผู้ตรวจการแผ่นดินและบุคคลอื่น ๆ อีกมากมายรายงานว่าพบการทรมาน การใช้ความรุนแรงทางเพศ และการปฏิบัติอย่างไม่เป็นมนุษย์ งานวิจัยเชิงตีพิมพ์ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 พบว่าผู้ต้องขังชายในประเทศเอธิโอเปียได้รับอาหารน้อยกว่า 500 แคลอรีต่อวัน และยังมีรายงานว่าผู้ต้องขังจำนวนมากเสียชีวิตจากภาวะขาดสารอาหาร²⁸⁵

ในประเทศเวเนซุเอลา องค์การสังเกตการณ์ด้านสังคมและมนุษยธรรม (Social Humanitarian Observatory) รายงานว่าการขาดสารอาหารและโรคโศกเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตในเรือนจำ ซึ่งประชากรผู้ต้องขังร้อยละ 60 แสดงอาการของภาวะขาดสารอาหารขั้นรุนแรง และทุกชีพรามาจากการขาดน้ำดื่มและบริการทางการแพทย์²⁸⁶

ในสถานการณ์เปราะบางและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง ความพยายามเพื่อปฏิรูปเรือนจำมักมุ่งเน้นการโอนถ่ายหน้าที่ในการบริหารจัดการเรือนจำจากกองทัพหรือตำรวจไปสู่ฝ่ายพลเรือน การโอนถ่ายเช่นนี้มักใช้เวลายาวนาน และในหลายกรณี ความพยายามเพื่อปฏิรูปตลอดจนความสนใจและเงินสนับสนุนของผู้บริจาคระหว่างประเทศมักไม่สามารถส่งผลสำเร็จ เช่น ในประเทศไนเจอร์ มีการกล่าวถึงการโอนถ่ายการบริหารจัดการเรือนจำไปสู่ฝ่ายพลเรือนในกรอบกฎหมายระดับชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534²⁸⁷ และวาระนี้ได้กลับมาปรากฏขึ้นอีกครั้งเมื่อไม่นานมานี้หลังจากการรับตำแหน่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งเคยอยู่ในเรือนจำและมีบทบาทภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตาม กองกำลังรักษาดินแดนแห่งประเทศไนเจอร์ ซึ่งเป็นกองกำลังที่ไม่มีขีดความสามารถเฉพาะทางและได้รับการฝึกอบรมเรื่องสิทธิมนุษยชนมาเพียงเล็กน้อย ยังคงเป็นหน่วยงานที่รับหน้าที่บริหารจัดการและการสอดส่องดูแลเรือนจำไปก่อน จนกว่าฝ่ายที่มีหน้าที่บริหารจัดการเรือนจำจะได้รับการฝึกอบรมและส่งไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ในการเดียวกัน ประเทศฮอนดูรัสมีแผนเปลี่ยนถ่ายหน้าที่ในการบริหารจัดการเรือนจำจากทหารไปสู่ผู้นำฝ่ายพลเรือน โดยในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนถ่ายหน้าที่ดังกล่าวคือ คำสั่งประธานาธิบดีให้ฝ่ายตำรวจเข้ามาดำเนินการต่อจากกองทัพซึ่งเดิมมีหน้าที่ดูแลเรือนจำมาตั้งแต่ พ.ศ. 2562

ส่วนที่ห้า

บทบาทและการใช้เทคโนโลยี

การใช้เทคโนโลยีและขีดความสามารถของเรือนจำทั่วโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานราชทัณฑ์จำนวนมากขึ้นอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังดิจิทัล และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในมิติด้านความมั่นคง ซึ่งบ่อยครั้งได้รับการสนับสนุนจากนโยบายและกฎหมายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับชาติ

งานวิจัยล่าสุดการขยายตัวของเทคโนโลยีและดิจิทัลจากการศึกษาระบบเรือนจำ 22 แห่งทั่วโลก ในประเด็นเรื่อง “ความร่วมมือด้านดิจิทัล” ซึ่งสรุปได้ว่าการพัฒนาในมิตินี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและขึ้นอยู่กับระดับความพร้อมในการให้บริการด้านดิจิทัลแก่ผู้ต้องขัง การศึกษานี้ยังอธิบายว่า ตัวขับเคลื่อนสำคัญเพื่อให้เกิดเรือนจำที่มีความพร้อมด้านดิจิทัล ได้แก่ ความพยายามอย่างเต็มที่ในการออกแบบวิธีการที่มีความต้องการของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนยุทธศาสตร์และความร่วมมือจากหลายองค์กร ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจ นอกจากนี้ การทดสอบและประเมินผลผลลัพธ์จากการใช้เทคโนโลยียังเป็นตัวบ่งชี้ได้เช่นกันว่าเรือนจำแห่งนั้น “มีความพร้อมด้านดิจิทัล” หรือไม่²²²

มีงานศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของมุมมองและทัศนคติของผู้ใช้เทคโนโลยีในเรือนจำ เช่น งานวิจัยในประเทศฟินแลนด์ชี้ว่าการขาดความไว้วางใจเป็นอุปสรรคต่อการใช้งาน ด้วยของผู้ใช้เทคโนโลยีไม่เป็นอุปสรรคต่ออย่างใด²²³ ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าทัศนคติเชิงบวกของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีต่อเทคโนโลยีช่วยให้บุคคลที่อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นยอมรับเอาเทคโนโลยีไปใช้เช่นกัน²²⁴

ตัวอย่างของอันตรายจากเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้กันในสถานคุมขังยังคงได้รับการรายงานอย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์สิทธิผู้ต้องขัง (Center for Prisoners Rights) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในประเทศญี่ปุ่น รายงานว่าในปี พ.ศ. 2565 บางครั้งนักโทษประหารจะถูกนำตัวไปยังห้องขังในห้องขังที่มีกล้องวงจรปิดคอยจับตามองตลอด 24 ชั่วโมงโดยไม่มีมาตรการใดๆ เพื่อรับรองความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขังในการใช้ห้องน้ำหรือเปลี่ยนเสื้อผ้าแม้แต่บ่อย²²⁵

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (และในทุกภาคส่วนของชีวิตก็ได้) ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากการขยายตัวของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้ประเด็นนี้ได้รับความสนใจมากขึ้นและมีการพัฒนากฎระเบียบในระดับภูมิภาคและระดับสากล เพื่อเป็นแนวปฏิบัติและกำหนดข้อจำกัดในการใช้งาน เช่น สภายุโรปที่อยู่ระหว่างการพัฒนาเอกสารข้อเสนอแนะว่าด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในเรือนจำ ขณะที่สหประชาชาติกำลังจะเปิดตัวการศึกษาทดลองใช้การแก้ไขฟื้นฟูผ่านดิจิทัลสำหรับเรือนจำ สหภาพยุโรปเองก็กำลังพยายามที่จะควบคุมการใช้ AI ผ่านร่างกฎหมายปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Act: AIA) ส่งผลให้ภาคประชาสังคมออกมาเรียกร้องให้มีการห้ามใช้ระบบ AI ในการวิเคราะห์เชิงทำนายแนวโน้มอาชญากรรม และการจัดทำข้อมูลวิเคราะห์คุณลักษณะอาชญากร (profiling) ในการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²²⁶

การใช้การพิจารณาตัดสินทางออนไลน์ ตลอดจนการโทรทางไกลผ่านจอภาพกับครอบครัวผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศโลกซีกใต้/กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยข้อจำกัดระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น เรือนจำ 16 แห่ง ในประเทศอินเดียได้ใช้การพิจารณาตัดสินออนไลน์แทนการคุมตัวผู้ต้องขังไปศาลด้วยตนเอง²²⁷ ในประเทศเลบานอนสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) สนับสนุนการติดตั้งระบบพิจารณาตัดสินทางไกลผ่านอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 17 ระบบ ซึ่งมีการติดตั้งในศาล สถานคุมขัง และเรือนจำที่เลือกไว้ 14 แห่ง²²⁸ การเพิ่มขึ้นของการพิจารณาตัดสินออนไลน์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2563 ทั่วทุกภูมิภาคของโลกนำมาซึ่งความกังวลอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยงานวิจัยในประเทศบราซิลแสดงให้เห็นว่า การไต่สวนทางอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังมีค่าและผู้ต้องขังหญิงมากกว่า เนื่องจาก “การมองเห็นและรับฟังบุคคลที่ถูกคุมตัวต่อหน้าทำให้เจ้าหน้าที่ในงานยุติธรรมได้เข้าใจถึงความเป็นจริงของบุคคลที่อยู่ในการควบคุมตัวมากขึ้น” ยิ่งไปกว่านั้น การพิจารณาตัดสินทางออนไลน์ยังทำให้ผู้พิพากษาระบุงการขยายของการถูกทรมานได้ยากกว่าเดิม²²⁹

ไม่นานมานี้ มีหลักฐานซึ่งบ่งชี้ข้อดีของเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (immersive technologies) เช่น การใช้ภาพเสมือนจริง (Virtual Reality: VR) ในเรือนจำในยุโรป²³⁰ โดยมีงานวิจัยพิสูจน์แล้วว่าการนำเทคโนโลยีนี้มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง เช่น ผู้ที่ใช้ความรุนแรงในคู่รัก (Intimate Partner Violence) ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งยังทำให้ผู้ต้องขังได้ฝึกฝนทักษะทางสังคมเชิงบวก และเพิ่มแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแก้ไขฟื้นฟู นอกจากนี้ เทคโนโลยี VR ยังรวมอยู่ในชุดเครื่องมือสนับสนุนการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขังที่นิยมความรุนแรงในประเทศแถบยุโรป 7 ประเทศ และมีการติดตั้งเพื่อเริ่มใช้เทคโนโลยี VR ในโครงการนำร่องที่เรือนจำ Lledoners Penitentiary Center ในประเทศสเปนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหลายหลายพฤติกรรมอาชญากรรมของผู้ต้องขัง²³¹ ส่วนหนึ่งของโครงการเรือนจำอัจฉริยะในประเทศฟินแลนด์ มีการนำเทคโนโลยี VR มาใช้โดยนักจิตวิทยา เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเฉพาะราย โดยประสบการณ์ที่ได้ผ่านเทคโนโลยี VR ได้แก่ การจำลองป่าเสมือนจริงเพื่อกระตุ้นสุขภาพและความผ่อนคลายให้กับผู้ต้องขัง และมีรายงานว่าได้ผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับกลุ่มที่ไร้สารเสพติด

ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อรักษาความมั่นคงของเรือนจำอย่างต่อเนื่อง เรือนจำในประเทศเอกวาดอร์นำระบบรักษาความมั่นคงมาใช้ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และการจดจำใบหน้า เพื่อรับมือกับความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นและที่ส่งผลถึงแก่ชีวิต (โปรดดูหัวข้อ ความมั่นคงและความรุนแรง)²³² ในทางเดียวกัน มีการนำระบบสแกนร่างกาย รุกไล่ความเป็นส่วนตัวน้อยกว่ามาใช้ในเรือนจำ La Joya ในประเทศปานามา เช่น อุปกรณ์ป้องกันการใช้โทรศัพท์มือถือ เครื่องสแกนร่างกาย และการใช้ข้อมูลชีวภาพ²³³ นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยที่ชี้ว่ามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อตรวจจับสารเสพติดในเรือนจำ โดยเฉพาะสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (psychoactive substances) เช่น กลุ่มสารแคนนาบินอยด์ (cannabinoids) จากกัญชาและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทใหม่อื่น ๆ ซึ่งยังคงขาดการตรวจจับ²³⁴

การใช้เทคโนโลยีและ

ความสามารถทางดิจิทัลของเรือนจำทั่วโลก

เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เจ้าหน้าที่จากกรมราชทัณฑ์ประเทศอิสราเอลที่นครสหราชอาณาจักรและความมั่นคง
แห่งมาดริดนานาชาติในเมือง TEL AVIV ประเทศอิสราเอล

เชิงอรรถท้ายเล่ม

- 1 Figures up to December 2021. See, Sawyer, W. and Wagner P., 'Mass Incarceration: The Whole Pie 2023', Prison policy, 14 March 2023, www.prisonpolicy.org/reports/pie2023.html. The figure presented excludes persons detained in immigration centres and involuntary commitment.
- 2 Helen Fair and Roy Walmsley, *World Prison Population List* (13th edition).
- 3 Figures up to 2019 via U.S. State Department human rights report – number in the two main prisons. At least 300 are believed to be held in the other prisons. Official capacity level reported for the two main prisons in 2021. See, 'World Prison Brief data: Congo (Republic of)', *World Prison Brief*, www.prisonstudies.org/country/congo-republic [accessed on 26 April 2023].
- 4 'Tribune: la surpopulation carcérale et ses conséquences, ainsi que la détention préventive prolongée au centre de nos préoccupations', *Bureau Intégré des Nations Unies En Haïti*, 10 August 2022, binuh.unmissions.org/fr/tribune-la-surpopulation-carc%C3%A9rale-et-ses-cons%C3%A9quences-ainsi-que-la-d%C3%A9tention-pr%C3%A9ventive-prolong%C3%A9e#_ftn2.
- 5 Remand centres in Bayonne, Bordeaux, Carcassonne, Foix, Nîmes and Perpignan. See, *Ministère de la Justice, Statistique des établissements et des personnes écrouées en France*, December 2022.
- 6 Figures up to June 2021. See, *Bureau Intégré des Nations Unies en Haïti, "N ap mouri" rapport sur les conditions de détention en Haïti*, June 2021.
- 7 India: Figures up to December 2021. See, 'World Prison Brief data: India', *World Prison Brief*, www.prisonstudies.org/country/india [accessed on 12 April 2023]; Nigeria: Figures up to February 2023. See, 'World Prison Brief data: Nigeria', *World Prison Brief*, www.prisonstudies.org/country/nigeria [accessed on 12 April 2023].
- 8 Russell EK. et al., 'It's a gendered issue, 100 per cent: How tough bail laws entrench gender and racial inequality and social disadvantage', *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, Volume 11, Issue 3, 2002, pp. 107–121.
- 9 Bureau of Jail Management and Penology of the Philippines, *Daily PDL Population Monitoring*, April 2023; Bureau of Corrections of the Republic of the Philippines, *Statistics on prison congestion*, February 2023; congestion rates are calculated based on the official capacity reported in September 2021: see, 'World Prison Brief data: Philippines', *World Prison Brief*, www.prisonstudies.org/country/philippines [accessed on 27 April 2023].
- 10 Amnesty International, *Cambodia: Submission to the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights, 73rd Session, 13 February – 3 March 2023*, January 16, 2023; 'World Prison Brief data: Cambodia', *World Prison Brief*, www.prisonstudies.org/country/cambodia [accessed on 12 April 2023].
- 11 Corte Interamericana de Derechos Humanos, *Caso García Rodríguez y otro vs. México*, Sentencia de 25 de enero de 2023.
- 12 European Commission, *Recommendation on the procedural rights of suspects and accused persons subject to pre-trial detention and on material detention conditions*, 8 December 2022.
- 13 'Delhi High Court: Undertrial prisoners can't be detained in custody for an indefinite period', *Law Insider*, 29 December 2022, www.lawinsider.in/news/delhi-high-court-undertrial-prisoners-cant-be-detained-in-custody-for-an-indefinite-period.
- 14 Helen Fair and Roy Walmsley, *World Female Imprisonment List*, 5th edition.
- 15 The Sentencing Project, *Incarcerated Women and Girls*, p. 4, www.sentencingproject.org/app/uploads/2023/04/Incarcerated-Women-and-Girls.pdf.
- 16 'Las mujeres presas por falta de recursos económicos', *MVS Noticias*, 22 June 2022, mvsnoticias.com/entrevistas/2022/6/22/las-mujeres-presas-por-falta-de-recursos-economicos-556544.html.
- 17 FIDH, *Thailand Annual Prison Report*, 2023, p. 22.
- 18 Ibid.
- 19 Council of Europe, *Réponse du Gouvernement de Belgique au rapport du Comité européen pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants (CPT) relatif à la visite effectuée en Belgique du 2 au 9 novembre 2021*, CPT/Inf (2022) 23, 29 November 2022, p. 5.
- 20 Council of Europe, *31st General Report of the CPT*, CPT/Inf (2021) 5, April 2022.
- 21 Irish Penal Reform Trust, *Maternal Imprisonment in Ireland: a scoping study*, March 2023.
- 22 'Singapore Prison Service to study effectiveness of imprisonment, community-based corrections', *The Straits Times*, 25 February 2023, www.straitstimes.com/singapore/courts-crime/singapore-prison-service-to-study-costs-and-benefits-of-imprisonment-amid-greater-use-of-community-based-corrections.
- 23 Anabela Miranda Rodrigues et al., *Non-custodial sanctions and measures in the Member States of the European Union comparative report*, Penal Reform International, University of Coimbra and the Hungarian Helsinki Committee, November 2022.
- 24 Marcelo F. Aebi et al., *Probation and Prisons in Europe, 2021: Key Findings of the SPACE reports*, Series UNICRIM 2022/4, Council of Europe/UNIL, 14 June 2022.
- 25 'Prisons Dept reveals jail congestion at 36pc, taking measures to reduce overcrowding', *Malay Mail*, 3 February 2023, www.malaymail.com/news/malaysia/2023/02/03/prisons-dept-reveals-jail-congestion-at-36pc-taking-measures-to-reduce-overcrowding/63253.
- 26 'Cabo Verde: Electronic ankle bracelets introduced as alternative to prison', 14 September 2022, macaubusiness.com/cabo-verde-electronic-ankle-bracelets-introduced-as-alternative-to-prison.
- 27 House of Commons Committee of Public Accounts, *Transforming electronic monitoring services*, 21 October 2022.
- 28 'Electronic Monitoring: A New Form of Punishment for Many Women', *WOLA*, 13 December 2022.
- 29 Wendy De Bondt et al., *Non-custodial sanctions and measures in the Member States of the European Union: Belgium*, Penal Reform International, University of Coimbra and the Hungarian Helsinki Committee, November 2021, p. 14.
- 30 Fines & Fees Justice Center, *Electronic Monitoring Fees*, September 2022.
- 31 Anthea Huckleby, 'The ethical use of electronic monitoring (EM) for all', presentation for the 12th CEP Electronic Monitoring Conference, May 2022, www.cep-probation.org/12th-cep-electronic-monitoring-conference-presentations-workshop-results-and-pictures-are-online.
- 32 'Electronic Tracking and Monitoring via Biometric Verification Method (BIOSIS)', *Confederation of European Probation*, www.cep-probation.org/electronic-tracking-and-monitoring-via-biometric-verification-method-biosis [accessed on 8 May 2023].
- 33 House of Commons Justice Committee, *Women in Prison*, 19 July 2022.
- 34 Cristina Vasilescu, 'Women offenders who served community sentences: A view from Catalonia', *European Journal of Probation*, Volume 13, Issue 2, 25 May 2021, pp. 178–198.
- 35 California's Juvenile Justice System Seeks to End the Incarceration of Young Women', *KQED*, www.kqed.org/news/11942615/californias-juvenile-justice-system-seeks-to-end-the-incarceration-of-young-women [accessed on 8 May 2023].
- 36 'Colombia to Implement Law on Alternatives to Incarceration for Women Heads of Household', *Washington Office on Latin America*, 11 August 2022, www.wola.org/analysis/colombia-law-alternatives-incarceration-women-heads-household.
- 37 'How Hawaii brought its population of girls in prison to zero', *NBC News*, 1 October 2022, www.nbcnews.com/politics/politics-news/hawaii-brought-population-girls-prison-zero-rcna41532.
- 38 UNODC and UNDP, *Global Study on Legal Aid: Country Profiles*, 2016.
- 39 Government of Canada, *Study of the Legal Services Provided to Penitentiary Inmates by Legal Aid Plans and Clinics in Canada*, www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/csj-sjc/ccs-ajc/r03-la10-r03-aj10/p2.html [accessed on 13 April 2023].
- 40 UNODC and UNDP, *Global Study on Legal Aid*, 2016.

- 41 Council of Europe, *European judicial systems CEPEJ Evaluation Report*, September 2022.
- 42 South Africa Delegation, *10th Anniversary of the Adoption of the United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems*, 31 February 2023, media.un.org/en/asset/klu/klu150wrt7.
- 43 Notably, in the *Global Study on Legal Aid* enhancing the quality of legal aid was highlighted by both Member States and national experts as the most pressing concern. The report also noted that people's lack of confidence in the quality of legal aid is one of the three most significant challenges faced by poor and vulnerable groups in accessing legal aid services. See, UNODC and UNDP, *Global Study on Legal Aid*, 2016.
- 44 Clare Manuel et al., *Advancing SDG16.3.2 by investing in prison paralegals to cut the number of unsentenced detainees in low-income countries*, ODI Policy Brief, April 2022.
- 45 'Decriminalizing Poverty and Marginalization in Nepal: ending unjust fines and debtors' prisons', *World Justice Project*, worldjusticeproject.org/world-justice-challenge-2022/international-legal-foundation-ill-public-defender-society-nepal-pds [accessed on 28 April 2023].
- 46 Commonwealth Human Rights Initiative, *Leaving No One Behind: Role of University Legal Aid Clinics in Ensuring Access to Justice* (2019, forthcoming). For more information, see 'Prison Law Clinic', *Queens Law Clinics*, queenslawclinics.ca/prison-law [accessed on 26 April 2023].
- 47 'Juridisch spreekuur voor gedetineerden', *Universiteit Utrecht*, www.uu.nl/organisatie/departement-rechtsgeleerdheid/over-het-departement/onderdelen/willem-pompe-instituut-voor-strafrechtswetenschappen/juridisch-spreekuur-voor-gedetineerden, [accessed on 26 April 2023].
- 48 'Prison Paralegal Program', *Legal Aid Office*, www.lao.org.pk/what-we-do/prison-paralegal-program [accessed on 26 April 2023].
- 49 Keren Lloyd Bright et al., 'The Open University Law School's Public Legal Education in Prisons: Contributing to Rehabilitative Prison Culture', *International Journal of Public Legal Education*, Volume 5, Issue 1, 22 October 2021.
- 50 'Concreto masivo operativo de atención jurídica con mujeres privadas de libertad en concepción', *Corporación de Asistencia Judicial Biobío*, 3 February 2023, www.cajbiobio.cl/entrada.php?entrada_id=62.
- 51 Amnesty International, *Death sentences and executions 2022*, May 2023.
- 52 'Chart of signatures and ratifications of Treaty 187', *Council of Europe*, www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treaty=187 [Accessed on 26 April 2023].
- 53 Amnesty International, *Death sentences and executions 2022*, May 2023.
- 54 Execution List 2022, *Death Penalty Information Centre*, deathpenaltyinfo.org/executions/2022. [Accessed on 26 April 2023]; *Death Penalty Information Centre*, *Facts about the Death Penalty*, 17 April 2023.
- 55 'DPIC 2022 Year End Report: Commutation of Oregon Death Row Headlines U.S. Death-Penalty Decline in a Year Marred by Botched Executions', *Death Penalty Information Centre*, 16 December 2022, deathpenaltyinfo.org/news/dpic-2022-year-end-report-commutation-of-oregon-death-row-headlines-u-s-death-penalty-decline-in-a-year-marred-by-botched-executions.
- 56 'Tennessee Gov. Bill Lee suspends all 2022 executions for independent review of lethal injections', *USA Today News*, eu.usatoday.com/story/news/nation/2022/05/02/tennessee-governor-pauses-executions-lethal-injection/9613148002 [accessed on 27 April 2023].
- 57 'DPIC 2022 Year End Report: Commutation of Oregon Death Row Headlines U.S. Death-Penalty Decline in a Year Marred by Botched Executions', *Death Penalty Information Centre*, 16 December 2022, www.al.com/news/2022/11/gov-kay-lvey-orders-moratorium-on-executions-in-alabama.html.
- 58 'Gov. Kay Ivey orders moratorium on executions in Alabama', *Al.com*, 22 November 2022, www.al.com/news/2022/11/gov-kay-lvey-orders-moratorium-on-executions-in-alabama.html.
- 59 'Map of Countries that Criminalise LGBT People', *Human Dignity Trust*, www.humandignitytrust.org/lgbt-the-law/map-of-criminalisation.
- 60 Harm Reduction International, *The death penalty for drug offences: global overview 2022*, 2023.
- 61 UN General Assembly, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*, A/77/181, 18 July 2022.
- 62 Reprieve and European Saudi Organisation for Human Rights, *Bloodshed and Lies: Mohammed bin Salman's Kingdom of Executions*, 2023.
- 63 Dirk Van Zyl Smit and Catherine Appleton, *Life Imprisonment: A Global Human Rights Analysis*, Harvard University Press, 2019.
- 64 Latonya Linton, 'Amendments to Offences Against the Person Act Will Re-Enforce Death Penalty for Capital Murder', *Jamaica Information Service*, 16 January 2023, jis.gov.jm/amendments-to-offences-against-the-person-act-will-re-enforce-death-penalty-for-capital-murder.
- 65 Ministry of Justice, *Overarching equality statement: sentencing, release, probation and youth justice measures*, 13 April 2023, www.gov.uk/government/publications/police-crime-sentencing-and-courts-bill-2021-overarching-documents/overarching-equality-statement-sentencing-release-probation-and-youth-justice-measures.
- 66 Dirk van Zyl Smit and Catherine Appleton, 'Asian Life Imprisonment in Worldwide Perspective' in Dirk van Zyl Smit et al (eds.), *Asian Life Imprisonment*, Palgrave, 2023, p. 5.
- 67 'R.V. Bissonnette: Supreme Court of Canada builds on ECHR precedents to outlaw whole life imprisonment, and develops principles applicable also to extradition that may lead to such sentences', *Strasbourg Observers*, 28 June 2022, strasbourgobservers.com/2022/06/28/r-v-bissonnette-supreme-court-of-canada-builds-on-echr-precedents-to-outlaw-whole-life-imprisonment-and-develops-principles-applicable-also-to-extradition-that-may-lead-to-such-sentences.
- 68 Kautilya Singh, 'Prisoners on life term can be freed after 14 years', *The Times of India*, 22 November 2022, timesofindia.indiatimes.com/city/dehradun/prisoners-on-life-term-can-be-freed-after-14-years/articleshow/95671663.cms.
- 69 'India: Life imprisonment for cheating in exams, says Uttarakhand CM Dhami', *Gulf News*, 12 February 2023, gulfnews.com/world/asia/india/india-life-imprisonment-for-cheating-in-exams-says-uttarakhand-cm-dhami-1.93802474.
- 70 UN Subcommittee for the Prevention of Torture, *Visit to Bulgaria undertaken from 24 to 30 October 2021: recommendations and observations addressed to the State party*, CAT/OP/BGR/ROSP/1, 28 October 2022.
- 71 Dirk Van Zyl Smit and Catherine Appleton, *Life Imprisonment: A Global Human Rights Analysis*, Harvard University Press, 2019.
- 72 Avocatul Poporului (Ombudsmanul), *Report Special respectarea drepturilor condamnatilor la detentie pe viata (Special report: respect for the rights of those sentenced to life imprisonment)*, 2023.
- 73 'Meet the Global Drug Policy Index', *Global Drug Policy Index*, globaldrugpolicyindex.net [accessed on 12 April 2023].
- 74 UNODC, *World Drug Report 2020*, Booklet 6, June 2020, p. 56.
- 75 'Number of Incarcerated Women Worldwide Rises by 80% Since 2000', *Talking Drugs*, 26 October 2022, www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/world_female_imprisonment_list_5th_edition.pdf.
- 76 *Ibid.*
- 77 Khuon Narim, 'New Justice Minister vows reforms and speedier trial procedures', *Khmer Times*, 2 April 2020, bit.ly/2wEgKY6; 'The interior minister shows the number of prisoners in prison', *Sabay News*, 2 April 2020, bit.ly/39ZwIQM.
- 78 'New supports for people living with mental health and substance use challenges', *BC Gov News*, 7 April 2022, news.gov.bc.ca/releases/2022MHA0029-000850; Helen Fair and Roy Walmsley, *World Female Imprisonment List*, 5th edition.
- 79 'Meet the Global Drug Policy Index', *Global Drug Policy Index*, globaldrugpolicyindex.net [accessed on 12 April 2023].
- 80 *Mujeres Libres Colombia and Dejusticia, Informe al Comité contra la Tortura por delante del Examen del Gobierno de Colombia 78º Período de Sesiones (17 abril 2023 - 12 mayo 2023)*, p. 2.
- 81 Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2022*, 2023, p. 27.
- 82 'Drug Decriminalisation', *Talking Drugs*, www.talkingdrugs.org/drug-decriminalisation, [accessed on 12 April 2023].
- 83 'Australian Capital Territory government decriminalises small amounts of illicit drugs', *International Drug Policy Consortium*, 13 October 2022, idpc.net/news/2022/10/australian-capital-territory-government-decriminalises-small-amounts-of-illicit-drugs.
- 84 'B.C. enacts Canada's strongest overdose prevention measures', *BC Gov News*, 30 March 2022, news.gov.bc.ca/releases/2022MHA0029-000850.

- 85 Barbados Parliament, *Drug Abuse (Prevention and Control) (Amendment) Bill, 2020*, www.barbadosparliament.com/bills/details/530; Maryland General Assembly, House Bill 837: Public Health – Prevention and Treatment Services – Expansion and Funding (No Boundaries Health Collective Act), 2022 mgaleg.maryland.gov/mgawebsite/Legislation/Details/HB0837?ys=2022RS; '2022 Initiative Petitions – Approved for Circulation in Missouri Constitutional Amendment to Article XIV, Relating to Marijuana Use and Expunging Cannabis-Related Criminal Records 2022–059', Missouri Secretary of State, www.sos.mo.gov/petitions/2022ipcircularation#2022059 [accessed on 28 April 2023].
- 86 Constitutional Court of South Africa, *Centre for Child Law v Director of Public Prosecutions, Johannesburg and Others* [2022] ZACC 35. Case CCT210/21, 29 September 2022.
- 87 'Thailand Makes Marijuana Legal but Smoking Discouraged', International Drug Policy Consortium, 9 June 2022, idpc.net/news/2022/06/thailand-makes-marijuana-legal-but-smoking-discouraged.
- 88 Gavin Butler and Caleb Quinley, 'Just 2 Meth Pills Could Soon Be Enough to Classify Drug Users as Dealers in Thailand', *Vice*, 8 February 2023, www.vice.com/en/article/3ad3bj/just-two-meth-pills-could-soon-be-enough-to-classify-drug-users-as-dealers-in-thailand.
- 89 'World Prison Brief data: Thailand', World Prison Brief, www.prisonstudies.org/country/thailand, [accessed on 13 April 2023].
- 90 Maya Yang and Sam Levin, 'Biden pardons thousands with federal convictions of simple marijuana possession', *The Guardian*, 6 October 2022, www.theguardian.com/us-news/2022/oct/06/biden-marijuana-pardon-possession-decriminalization.
- 91 Associated Press in Washington, 'US attorney general moves to end crack cocaine sentencing disparities', *The Guardian*, 17 December 2022, www.theguardian.com/us-news/2022/dec/17/merrick-garland-sentencing-disparities-crack-cocaine.
- 92 International Drug Policy Consortium, *Converging universes: 20 years of human rights and drug policy at the United Nations*, December 2022.
- 93 For more analysis on the resolution, see Anne Fordham, 'Drug-free world no more! Historic resolution at the UN spells end of consensus on drugs', International Drug Policy Consortium, 22 December 2022, idpc.net/blog/2022/12/drug-free-world-no-more-historic-resolution-at-the-un-spells-end-of-consensus-on-drugs.
- 94 Human Rights Council, *Visit to Maldives Report of the Working Group on Arbitrary Detention*, A/HRC/51/29/Add.1, 6 July 2022, para. 54.
- 95 Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Concluding observations on the third periodic report of El Salvador*, CAT/C/SLV/CO/3, 19 December 2022, para. 22.
- 96 Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Visit to Bulgaria undertaken from 24 to 30 October 2021: recommendations and observations addressed to the State party*, CAT/OP/BGR/ROSP/1, 28 October 2022, para. 72.
- 97 FIDH, *Thailand Annual Prison Report 2023*, p. 30.
- 98 Defensoria del Pueblo, *Vigésimo Quinto Informe Anual 2021*, May 2021.
- 99 'Yaşam Hakkı Korunsun, Hasta Mahpuslar Serbest Birakılsın!', İnsan Hakları Derneği, 29 April 2022, www.ihd.org.tr/yaşam-hakki-korunsun-hasta-mahpuslar-serbest-birakilsin/#; see also 'Prison constructions in Turkey: An endless race to nowhere?', İdil Aydınoglu et al. for Penal Reform International, 28 November 2022, www.penalreform.org/blog/prison-constructions-in-turkey-an-endless-race-to.
- 100 ACT Inspector of Correctional Services, *Report of a healthy prison review of the Alexander Macdonachie Centre*, 2022.
- 101 Action des Universitaires pour les Droits de l'Homme, *Rapport Missions d'évaluation de la mise en œuvre des recommandations de la CNDH-F dans le cadre du monitoring des droits humains dans les établissements pénitentiaires en RCA en 2021*, p. 27.
- 102 Amnesty International, *Iran: In death's waiting room: Deaths in custody following deliberate denial of medical care in Iran's prisons*, 2022, pp. 9–10.
- 103 Committee against Torture, *Concluding observations on the fourth periodic report of Kazakhstan*, CAT/C/KAZ/CO/4, Advance Unedited Version, para. 28.
- 104 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022.
- 105 UNAIDS, *IN DANGER: UNAIDS Global AIDS Update 2022*, p. 126.
- 106 UNODC, *Prisons and HIV: Situation and Response Analysis in High-Priority Countries 2021/2022*, April 2023, pp. 5, 26, 28.
- 107 UNAIDS, *IN DANGER: UNAIDS Global AIDS Update 2022*, p. 48.
- 108 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022.
- 109 UNAIDS, *IN DANGER: UNAIDS Global AIDS Update 2022*, p. 126.
- 110 International Committee of the Red Cross, *1st World Conference on Health in Detention – Conference Report*, 2022.
- 111 'Prison Services, Hepatitis C Trust, hepctrust.org.uk/services/prison-services [accessed on 12 April 2023].
- 112 'Largest ever prison screening for hepatitis C – a vital step', Practice Plus Group, 14 October 2022, practiceplusgroup.com/event/largest-ever-prison-screening-for-hepatitis-c-takes-england-a-step-closer-to-eliminating-the-virus; 'Quality healthcare for people in vulnerable circumstances', Spectrum Community Health CIC, spectrumhealth.org.uk/success-of-first-ever-mass-testing-of-hepatitis-c-in-a-category-a-prison [accessed on 12 April 2023].
- 113 International Committee of the Red Cross, *1st World Conference on Health in Detention – Conference Report*, 2022.
- 114 UNAIDS, *IN DANGER: UNAIDS Global AIDS Update 2022*, p. 126.
- 115 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022.
- 116 'Problems of substance', *Prison Insider*, 9 March 2023, www.prison-insider.com/en/articles/stupefiant.
- 117 The Economist Intelligence Unit, *Drug control policies in Eastern Europe and Central Asia*, 2021, p. 30.
- 118 UNODC and WHO Regional Office for Europe, *Good governance for prison health in the 21st century*, 2013.
- 119 'Transport of Medical Support for Convicts to the Ministry of Health', Ministry of Internal Affairs, www.gov.kz/memleket/entities/qrilm/press/media/details/31180?lang=ru; 'Being ill as a free person', *Time.kz*, time.kz/articles/territory/2023/01/30/bolet-kak-svobodnyi-chelovek.
- 120 Austria, Belgium, Ireland, Malta, Moldova, Monaco, Netherlands, Switzerland. See, World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022.
- 121 'Chronic Punishment: The unmet health needs of people in state prisons', *Prison Insider*, June 2022, www.prisonpolicy.org/reports/chronicpunishment.html.
- 122 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022.
- 123 *Ibid.*, p. 40.
- 124 Council of Europe, *Prisons and probation: a Council of Europe White Paper regarding persons with mental health disorders*, PC-CP (2021) 8 Rev 6, 3 May 2022.
- 125 Nuffield Trust, *Living (and dying) as an older person in prison: Understanding the biggest health care challenges for an ageing prisoner population*, April 2023, p. 5.
- 126 Genis Costa et al., *La salut mental en el sistema penitenciari Català: visió de conjunt i reptes*, Justícia i Pau, 2022, p. 28.
- 127 'Prison population: mental health needs', Scottish Government, 20 September 2022, www.gov.scot/publications/understanding-mental-health-needs-scotlands-prison-population.
- 128 User Voice and Queen's University Belfast, *Coping with covid in prison: the impact of the prisoner lockdown*, June 2022.
- 129 HM Chief Inspector of Prisons, *A thematic review of Weekends in prison*, March 2023, p. 5.
- 130 'People don't want to spend money on law breakers: staff shortages send New Zealand's prisons to crisis point', *The Guardian*, 18 June 2022, www.theguardian.com/world/2022/jun/19/people-dont-want-to-spend-money-on-law-breakers-staff-shortages-send-new-zealands-prisons-to-crisis-point.
- 131 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region*, 2022, p. 40.
- 132 International Committee of the Red Cross, *1st World Conference on Health in Detention – Conference Report*, 2022, p. 16.
- 133 Council of Europe and the Association for the Prevention of Torture, *Workshop on 'Monitoring mental health care in prisons' Summary of discussions*, 14–15 February 2023.

- 134 'In county jails, guards use pepper spray, stun guns to subdue people in mental crisis', *National Public Radio*, 2 January 2023, www.npr.org/sections/health-shots/2023/01/02/1137208190/in-county-jails-guards-use-pepper-spray-and-stun-guns-to-subdue-people-in-mental.
- 135 Mary Turner et al., 'Mapping palliative care provision in European prisons: an EAPC Task Force Survey', *BMJ Support Palliat Care*, 22 April 2021.
- 136 Ibid.
- 137 Ibid.
- 138 'A guide for prisoners at the end of life', *Macmillan Cancer Support*, 30 January 2020.
- 139 'Our work', *Humane Prison Hospice Project*, humaneprisonhospiceproject.org/#:~:text=Our%20Work,in%20prison%20receive%20compassionate%20care [accessed on 13 April 2023].
- 140 Violet Handtke et al., 'The collision of care and punishment: Ageing prisoners' view on compassionate release', *Punishment & Society*, Volume 19, pp. 5-22, 1 August 2016.
- 141 'Why Aren't Compassionate Release Laws Used More?', *Psychology Today*, 16 January 2023, www.psychologytoday.com/us/blog/the-crime-and-justice-doctor/202301/why-arent-compassionate-release-laws-used-more.
- 142 'End-of-life care in prisons', Lynn Saunders for Penal Reform International, 21 February 2022, www.penalreform.org/blog/end-of-life-care-in-prisons.
- 143 'Decreto de AMLO para despresurizar cárceles reconoce fallas, pero no las soluciona: expertas', *Animal Político*, 28 August 2021, www.animalpolitico.com/sociedad/decreto-amlo-carceles-fallas-expertas.
- 144 U.S. Sentencing Commission Compassionate Release, *Data Report Fiscal Years 2020 to 2022*, September 2022; 'Frail people are left to die in prison as judges fail to act on a law to free them', *NPR*, 21 February 2023, www.npr.org/sections/health-shots/2023/02/21/1157058152/sick-elderly-people-left-to-die-federal-prison-law-judges.
- 145 Mary Turner et al., 'Mapping palliative care provision in European prisons: an EAPC Task Force Survey', *BMJ Support Palliat Care*, 22 April 2021.
- 146 '328 BuCor inmates granted clemency in December', *Philippine News Agency*, 19 December 2022, www.pna.gov.ph/articles/1191065; 'BuCor seeks Marcos nod to free 3,000 elderly inmates', *Philippine Daily Inquirer*, 24 December 2022, newsinfo.inquirer.net/1708454/bucor-seeks-marcos-nod-to-free-3k-elderly-inmates#ixzz7vi2IH53m.
- 147 'Así cambiará el sistema penitenciario con el proyecto de ley del gobierno Petro', *El Espectador*, 5 January 2023, www.elspectador.com/judicial/asi-cambiara-el-sistema-penitenciario-con-el-proyecto-de-ley-del-gobierno-petro.
- 148 '8 probation offices opened with UNDP support: UNDP', 1 September 2021, www.undp.org/kyrgyzstan/press-releases/8-probation-offices-opened-undp-support.
- 149 'The inertia of the Moldovan judicial system: slow progress towards independent judges', *U4 Anti-Corruption Resource Centre*, 27 April 2021, www.u4.no/blog/progress-towards-independent-judges-moldovan-judicial-system; 'Justice Reform as the Battleground for Genuine Democratic Transformation in Moldova', *SWP - German Institute for International and Security Affairs*, 11 April 2022, www.swp-berlin.org/en/publication/justice-reform-as-the-battleground-for-genuine-democratic-transformation-in-moldova.
- 150 'Inadequate Data Collection is Slowing Down Criminal Justice Reform', *The Davis Vanguard*, 18 August 2021, www.davisvanguard.org/2021/08/inadequate-data-collection-is-slowing-down-criminal-justice-reform.
- 151 See, for example, 'Why Involve the Third Sector in Reducing Reoffending?', *Evaluation Support Scotland*, evaluationsupportscotland.org.uk/resources/why-involve-the-third-sector-in-reducing-re-offending-2012 [accessed on 8 May 2023].
- 152 New York State Department of Corrections and Community Supervision, *Government Transparency Plan*, 20 October 2021.
- 153 'Open Prison Data and Civil Society Oversight in Argentina', *Open Government Partnership*, 23 March 2021, www.opengovpartnership.org/stories/open-prison-data-and-civil-society-oversight-in-argentina.
- 154 Open Government Partnership, *2020 Annual Report*, 2021.
- 155 'Prison reforms', *Ministry of Home Affairs*, www.mha.gov.in/en/divisionofmha/Women_Safety_Division/prison-reforms [accessed on 8 May 2023].
- 156 'Major problems of prison system in India', *The Times of India*, 1 January 2022, timesofindia.indiatimes.com/readersblog/shubham-kashyap/major-problems-of-prison-system-in-india-40079.
- 157 Ministry of Home Affairs, *Measures for effective prison management and filling up of vacancies of Prison officers and staff in Jails, etc.*, File No. 17013/26/2019-PR, 9 January 2023.
- 158 'Need to decentralise correctional centres', *Vanguard*, 4 January 2021, www.vanguardngr.com/2021/01/need-to-decentralise-correctional-centres.
- 159 'Did The Reform Prisons Pilot Work?', *Russell Webster*, 28 July 2020, www.russellwebster.com/reform-prisons-eval.
- 160 'After report outlines private prison problems, lawmakers demand fixes', *Tallahassee Democrat*, eu.tallahassee.com/story/news/politics/2023/02/17/florida-private-prisons-report-shows-pattern-of-failed-oversight-and-compliance/69910767007 [accessed on 8 May 2023].
- 161 'Criminal Justice Reform Halfway Through the Biden Administration', *Brennan Center for Justice*, 10 January 2023, www.brennancenter.org/our-work/analysis-opinion/criminal-justice-reform-halfway-through-biden-administration.
- 162 'Private Prisons Are a Very Australian Problem', *Vice*, 15 June 2022, www.vice.com/en/article/akezwp/private-prisons-are-a-very-australian-problem.
- 163 Only one prison fully staffed as shortage of guards grows, *Stuff*, 10 March 2023, www.stuff.co.nz/national/300827133/only-one-prison-fully-staffed-as-shortage-of-guards-grows; 'People don't want to spend money on law breakers: staff shortages send New Zealand's prisons to crisis point', *The Guardian* www.theguardian.com/world/2023/jan/19/people-dont-want-to-spend-money-on-law-breakers-staff-shortages-send-new-zealands-prisons-to-crisis-point.
- 164 'Slovenian prisons lack 15% of prison officers', *Slovenian Times*, 14 August 2022, sloveniatimes.com/slovenian-prisons-lack-15-of-prison-officers.
- 165 'Critical' staff shortage closes Thomas Embling Hospital psychiatric unit', *The Age*, 13 March 2023, www.theage.com.au/politics/victoria/critical-staff-shortage-closes-thomas-embling-hospital-psychiatric-unit-20230310-p5cr07.html.
- 166 'Florida National Guard to work at short-staffed prisons', *CBS News*, 9 September 2022, www.cbsnews.com/miami/news/florida-national-guard-to-work-at-short-staffed-prisons.
- 167 'States explore tech solutions to prison staff shortages', *Pluribus News*, 13 January 2023, pluribusnews.com/news-and-events/states-explore-tech-solutions-to-prison-staff-shortages.
- 168 'Centrafrique : grève massive des gardiens de prison', *Corbeaunews Centrafrique*, 8 August 2022, corbeaunews-centrafrique.org/centrafrique-grève-massive-des-gardiens-de-prison.
- 169 'Côte d'Ivoire: une dizaine d'arrestations en marge de la grève des gardiens de prison', *Anadolu Agency*, 18 August 2021, www.aa.com.tr/fr/afrique/c%3B4te-divoire-une-dizaine-darrestations-en-marge-de-la-gr%C3%A8ve-des-gardiens-de-prison/2339613#.
- 170 'Youth prison guards walk off job at Banksia Hill Detention Centre as industrial dispute escalates', *ABC News Australia*, 9 March 2023, www.abc.net.au/news/2023-03-09/guards-walk-off-job-at-banksia-hill-as-industrial-action-escalates/102025480.
- 171 'Así son las cárceles de Urkullu: "Estamos sumidos en el caos, al límite y ante una cascada de dimisiones"', *El Mundo*, 19 May 2022, www.elmundo.es/pais-vasco/2022/05/19/62866cf121efa0d0648b4575.html.
- 172 'Ukraine: news from the front lines', *Prison Insider*, 26 September 2022, www.prison-insider.com/en/articles/ukraine-nouvelles-du-front.
- 173 See, for example, 'This is how Alabama corrections officers say to fix severe prison understaffing', *Montgomery Advertiser*, eu.montgomeryadvertiser.com/story/news/2023/03/14/prison-staffing-recommendations-acoa-adoc-corrections-officers/69992377007 [accessed on 8 May 2023].
- 174 'Ruto picks Maraga to head task force on improvement of welfare of police, prison officers', *People Daily*, 22 December 2022, www.pd.co.ke/news/ruto-picks-maraga-to-head-task-force-on-improvement-of-welfare-of-police-prison-officers-163635/#:~:text=President%20William%20Ruto%20has%20today%20established%20a%20national,Maraga%20who%20will%20be%20deputized%20by%20Carole%20Kariuki.

- 175 'Task Force Recommends Expansion of Kodiaga Maximum Prison', *Kenya News*, 12 February 2023. www.kenyanews.go.ke/task-force-recommends-expansion-of-kodiaga-maximum-prison.
- 176 'Justice Department heads to heavy metal festival to recruit new prison staff', *Brussels Times*, 11 August 2022. www.brusselstimes.com/270462/justice-department-heads-to-heavy-metal-festival-to-recruit-new-prison-staff.
- 177 'Risk of Global Recession in 2023 Rises Amid Simultaneous Rate Hikes', *World Bank*, 15 September 2022. www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/09/15/risk-of-global-recession-in-2023-rises-amid-simultaneous-rate-hikes.
- 178 Isabel Ortiz and Matthew Cummins, *End Austerity: A Global Report on Budget Cuts and Harmful Social Reforms in 2022-25*, European Network on Debt and Development, September 2022.
- 179 Food and Agriculture Organization of the United Nations and World Food Programme, *Hunger Hotspots: FAO-WFP early warnings on acute food insecurity, October 2022 to January 2023 Outlook*, 21 September 2022.
- 180 'Budget fears voiced as Scottish prison energy bills soar', *BBC*, 2 November 2022. www.bbc.com/news/uk-scotland-63477649.
- 181 American Civil Liberties Union and the University of Chicago Law School Global Human Rights Clinic, *Captive Labor: Exploitation of Incarcerated Workers*, 2022.
- 182 'Prisoners Like Me Are Being Held Hostage to Price Hikes', *The New York Times*, November 2, 2022. www.nytimes.com/2022/11/02/opinion/inflation-prison.html.
- 183 'The impact of rising food prices on food security in Lebanese prisons: The case of Qobbeh Prison in Tripoli', Pascale Bafitos for Penal Reform International, www.penalreform.org/blog/the-impact-of-rising-food-prices-on-food.
- 184 Nasrul Ismail, *Urgent reforms are needed for prison healthcare services after a decade of austerity*, University of Bristol, November 2022.
- 185 *ibid.*
- 186 United Nations Security Council, *Situation in South Sudan. Report of the Secretary-General, S/2023/135*, 22 February 2023.
- 187 'Implementation of Kyoto Declaration: Improving Prison Conditions in South Africa and Reducing Reoffending', Department of Correctional Services of the Republic of South Africa for the 31 Sessions of the CCPCJ, 31 December 6, 2022. www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCPCJ_31/TD_presentations/Day_2/3_AF_Zodwa_MOSMA_Session_2.pdf.
- 188 Human Rights Council, *Good practices in national criminalization, investigation, prosecution and sentencing for offenses of torture, and remedies for victims - Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, A/HRC/52/30, 13 March 2023.
- 189 'Mexican prisons: over 500 riots per year', *El Universal*, 12 November 2019. www.eluniversal.com.mx/english/mexican-prisons-over-500-riots-year.
- 190 'Three inmates dead in latest Ecuador prison riot', *france24*, 5 April 2023. www.france24.com/en/live-news/20230404-three-inmates-dead-in-latest-ecuador-prison-riot.
- 191 Marie Claire Van Hout et al., 'Moving beyond the politization of same-sex sexuality and leveraging right to health to counter interpersonal sexual violence and HIV in Malawi's prisons', *Forensic Science International: Mind and Law*, Volume 3, 20 August 2022.
- 192 Hayley Lauren Brown, et al., 'Prison Officers' Perceptions of Prisoner Male Rape Victims in England and Wales', *Journal of Police and Criminal Psychology*, 15 September 2022.
- 193 Committee on Homeland Security and Governmental Affairs of the U.S. Senate, *Sexual Abuse of Female Inmates in Federal Prisons*, 13 December 2022, p. 4.
- 194 Human Rights Watch, *World Report 2023*.
- 195 The Advocates for Human Rights, *Pakistan Stakeholder Report on the Death Penalty for the United Nations Universal Periodic Review*, 14 July 2022.
- 196 'For the most radical: isolation, and after?', *Observatoire International Des Prisons*, 11 December, 2020.
- 197 Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Visit to Bulgaria undertaken from 24 to 30 October 2021: recommendations and observations addressed to the State party*, CAT/DP/BGR/ROSP/1, 28 October 2022.
- 198 'People don't want to spend money on law breakers: staff shortages send New Zealand's prisons to crisis point', *The Guardian*, 18 January 2023. www.theguardian.com/world/2023/jan/19/people-dont-want-to-spend-money-on-law-breakers-staff-shortages-send-new-zealands-prisons-to-crisis-point.
- 199 Velcen, Heinrich, *The Numbers Gang in South African Correctional Facilities: Reflections on Structures, Functions and Culture*, Faculty of Law, Department of Public Law, 2022.
- 200 Michelle Butler et al., 'Self-governing prisons: Prison gangs in an international perspective', *Trends in Organized Crime*, pp. 1-16, 2022.
- 201 Council of Europe, *Baseline study into Criminal Subculture in Prisons in the Republic of Moldova*, March 2018.
- 202 'ADL Research Finds More Than 75 White Supremacist Prison Gangs Operating in 38 States', *Anti-Defamation League*, 24 October 2022. www.adl.org/resources/press-release/adl-research-finds-more-75-white-supremacist-prison-gangs-operating-38.
- 203 Dirección Nacional Gendarmería de Chile, *Compendio de acciones fundamentales para la gestión penitenciaria*, February 2022.
- 204 Observatorio Venezolano de Prisiones, *¿Bajo qué control operan los prones en las cárceles venezolanas?*, 10 August 2022.
- 205 Human Rights Watch, *World Report 2023*.
- 206 'Drugs, jacuzzis and a horse: the anarchic Philippines prison where anything can be bought', *The Guardian*, March 3, 2023. www.theguardian.com/world/2023/mar/03/drugs-jacuzzis-and-a-horse-the-anarchic-philippines-prison-where-anything-can-be-bought.
- 207 Tsira Chanturia, *Deep-rooted problem of criminal subculture conducive to ill-treatment*, Penal Reform International and Open Society Georgia Foundation, November 2022.
- 208 Andrew Johnson et al., 'Rio's New Social Order: How Religion Signals Disengagement from Prison Gangs', *Qualitative Sociology* 41 (2), Pages 243-62.
- 209 'Cientos de celulares incautados en cárceles que se volvieron centrales de extorsión', *El Espectador*, 12 December 2022. www.elespectador.com/judicial/cientos-de-celulares-incautados-en-carceles-que-se-volvieron-centrales-de-extorsio.
- 210 'Extorsión en Santiago 1: juez descubre mafias que torturan a imputados primerizos y piden dinero a sus familias', *La Tercera*, 24 June 2022. www.latercera.com/la-tercera-pm/noticia/extorsion-en-santiago-1-juez-descubre-mafias-que-torturan-a-imputados-primerizos-y-piden-dinero-a-sus-familias/7WKA27KWIFCP7CZLC2TJK3JUM.
- 211 Michelle Butler, 'Self-governing prisons: Prison gangs in an international perspective', *Trends in Organized Crime*, pp. 1-16, December 2022.
- 212 Council of Europe, *Baseline study into criminal subculture in prisons in the Republic of Moldova*, March 2018.
- 213 UN Human Rights Council, *Human rights in the administration of justice: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, A/HRC/42/20, 21 August 2019, para. 30.
- 214 Penal Reform International, *Deaths in prison Examining causes, responses, and prevention of deaths in prison worldwide*, December 2022.
- 215 World Health Organization, *Status report on prison health in the WHO European Region 2022*, p. xi.
- 216 'At least 15 killed in latest Ecuador prison riot', *Aljazeera*, 4 October 2022. www.aljazeera.com/news/2022/10/4/at-least-15-killed-in-latest-ecuador-prison-riot.
- 217 'Death toll rises to 19 from prison attack in Mexican border town', *Reuters*, 3 January 2023. www.reuters.com/world/americas/death-toll-rises-19-prison-attack-mexican-border-town-2023-01-03.
- 218 Amnesty International, *In death's waiting room: Deaths in custody following deliberate denial of medical care in Iran's prisons*, 12 April 2022, p. 10.
- 219 'Allan Marshall: Unprecedented corporate homicide investigation against Scottish Prison Service announced', *INQUEST*, 7 March 2023. www.inquest.org.uk/allan-marshall-homicide-investigation.
- 220 'Deaths in custody in Australia', *Australian Institute of Criminology*. www.aic.gov.au/statistics/deaths-custody-australia [accessed on 13 April 2023].
- 221 Ye Liu et al., 'All-cause and cause-specific mortality during and following incarceration in Brazil: A retrospective cohort study', *Plos Medicine*, 17 September 2021.
- 222 Usha Ram and Prakash Kumar, 'Incarcerated population in India', *International Journal of Prisoner Health*, Volume 17, Issue 2, 28 May 2021, pp. 171-186.
- 223 Office of the Correctional Investigator, *Annual Report 2021-2022*, 30 June 2022.

- 224 INQUEST, *Deaths of racialised people in prison 2015–2022: Challenging racism and discrimination*, October 2022.
- 225 For example, see, RIMUF, *El impacto de la cárcel en las mujeres familiares y las afectaciones a sus derechos humanos*, 2022.
- 226 Office of the Chancellor of Justice, *2020/2021 Overview of the Chancellor of Justice of Estonia Activities*, 2022, p. 13.
- 227 'Hasta 2,45 euros por ocho minutos al teléfono: el precio que pagan los presos por "comunicar" desde la cárcel', *El Diario*, 4 January 2022, www.eldiario.es/politica/2-45-euros-ocho-minutos-telefono-precio-pagan-presos-comunicar-carcel_1_8589597.html.
- 228 'Servicio de llamadas de confinados para familiares', *Department of Corrections and Rehabilitation of Puerto Rico*, dcr.pr.gov/servicio-de-llamadas-para-confinados [accessed on 5 May 2023].
- 229 'Tout est-il gratuit en prison pour les personnes détenues?', *Observatoire international des prisons*, 1 February 2021, oip.org/en-bref/tout-est-il-gratuit-en-prison-pour-les-personnes-detenees.
- 230 'Fighting the High Cost of Prison Phone Calls', *The Marshall Project*, 25 February 2023, www.themarshallproject.org/2023/02/25/prison-phone-calls-colorado-biden-securus.
- 231 'All new inmates in 2023 to be assessed if families need support', *The Straits Times*, 4 September 2022, www.straitstimes.com/singapore/all-new-inmates-in-2023-to-be-assessed-if-families-need-support.
- 232 RIMUF, *El impacto de la cárcel en las mujeres familiares y las afectaciones a sus derechos humanos*, 2022.
- 233 'Paying the Price: The Financial Cost to Families of Imprisonment and Release', *Families Outside*, www.familiesoutside.org.uk/paying-the-price-the-financial-cost-to-families-of-imprisonment-and-release [accessed on 13 April 2023].
- 234 'World Total', *International Coalition for Children with Incarcerated Parents*, iccip.org/statistics [accessed on 13 April 2023].
- 235 Marie Claire Van Hout et al., 'Children in the prison nursery: Global progress in adopting the Convention on the Rights of the Child in alignment with United Nations minimum standards of care in prisons', *Child Abuse Negl.* December 2022.
- 236 L. Cadoni et al., *Las múltiples vulnerabilidades que afectan especialmente a NNAPES*, 2021.
- 237 Parliament of Victoria, *Inquiry into children affected by parental incarceration*, August 2022.
- 238 The Irish Penal Reform Trust, *Maternal Imprisonment in Ireland: A Scoping Study*, March 2023, p. 26.
- 239 Children of Prisoners Europe, *Impacts of pre-trial detention procedures on children with parents in conflict with the law*, March 2021, p. 5.
- 240 European Commission, *Commission Recommendation of 8.12.2022 on procedural rights of suspects and accused persons subject to pre-trial detention and on material detention conditions*, C(2022)8987 final, 8 December 2022.
- 241 European Court of Human Rights, *Case of Deluva v. Lithuania*, Application no. 38144/20, 21 March 2023.
- 242 Despite being a common situation, this is a situation highly under explored. See, for instance, '¿Familia en la cárcel?', *Bojo la Lupa*, documenta.org.mx/blog-documenta/2021/05/05/familia-en-la-carcel [accessed on 08 June 2023]; Kirsty Deacon, 'Families Inside: Young People's Experiences of Serving a Sentence at the Same Time as a Family Member', *Prison Service Journal*, Issue 263, 2022.
- 243 Evelyn J. Patterson et al., 'Familial Incarceration, Social Role Combinations, and Mental Health Among African American Women', *Journal of Family and Marriage*, Volume 83, Issue 1, February 2021, pp. 86–101.
- 244 Kirsty Deacon, 'Families Inside: Young People's Experiences of Serving a Sentence at the Same Time as a Family Member', *Prison Service Journal*, Issue 263, 2022.
- 245 Corte Suprema de Justicia, *Sentencia STP-106372018 (99630)*, 14 August 2018.
- 246 Corte Constitucional, *Sentencia T-365/22*, 19 October 2022.
- 247 'Agric', *Ghana Prison Service*, ghanaprisonss.gov.gh/projects/agric-2.cita [accessed on 2 May 2023].
- 248 See, for example, 'Prisoners turn over new leaf through innovative farming scheme', *GOV.UK*, 9 August 2022, www.gov.uk/government/news/prisoners-turn-over-new-leaf-through-innovative-farming-scheme and 'Programme trains prisoners to be hi-tech farmers', *Spring Wise*, 10 November 2022, www.springwise.com/innovation/food-drink/a-programme-trains-prisoners-to-be-hi-tech-farmers.
- 249 'Education in Prisons for Inmates', *Khmer Times*, 22 July 2022, www.khmertimeskh.com/501117382/education-in-prisons-for-inmates.
- 250 'Morocco/ A multidisciplinary medical caravan at the local prison of Bouarfa', *Jumelages-Partenariats*, 20 February 2023, jumelages-partenariats.com/en/actualites.php?n=18106.
- 251 Rajan Basra, *Review of Evidence: Prison-based interventions targeting violent extremist detainees*, Cross-Border Conflict Evidence, Policy and Trends (XCEPT), July 2022.
- 252 UNODC, *Achievements Report 2018–2022 – Supporting the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalisation to Violence in Prison*, www.unodc.org/brilo/en/news/pve-achievements-18-22.html.
- 253 'Scottish prisons could be plunged into permanent Covid-style lockdowns if they do not get extra funding', *Scottish Daily Express*, 3 November 2022, www.scottishdailyexpress.co.uk/news/politics/scottish-prisons-could-plunged-permanent-28396374.
- 254 'How does overcrowding in Belgian prisons damage rehabilitation?', *Brussels Times*, 11 July 2022, www.brusselstimes.com/251043/prisons-in-brussels-remain-chronically-overcrowded-what-can-actually-be-done.
- 255 American Civil Liberties Union and the University of Chicago Law School Global Human Rights Clinic, *Captive Labor: Exploitation of Incarcerated Workers*, 2022.
- 256 'Editorial: As Japan changes form of prison sentences, efforts needed to curb recidivism', *The Mainichi*, 2 November 2022, mainichi.jp/english/articles/20221102/p2a/00m/0cp/012000c.
- 257 Mary Rogan, 'Prison Inspection and Monitoring: The Need to Reform European Law and Policy', *European Journal on Criminal Policy and Research*, June 2021, pp. 285–305.
- 258 For instance, see, '20 years on, the OPCAT is still revolutionising the fight against torture', *Association for the Prevention of Torture*, 23 January 2023, www.appt.ch/en/blog/20-years-opcat-still-revolutionising-fight-against-torture.
- 259 'External Oversight and Women in Places of Detention', *International Corrections and Prisons Association Newsletter*, Issue 9, 9 January 2023.
- 260 Ciara O'Connell and Mary Rogan, 'Monitoring Prisons in Europe: Understanding Perspectives of People in Prison and Prison Staff', *Law & Social Inquiry*, Volume 48, March 2022, pp. 1–31.
- 261 Sarah Curristan and Mary Rogan, 'When an Inspector Calls: Perceptions of Oversight among Prison Management', *Prison Service Journal*, Issue 258, 22 December 2022, pp. 24–30.
- 262 'Nicaragua: Two UN rights committees deplore refusal to cooperate and lack of information', *UN Office of the High Commissioner for Human Rights*, www.ohchr.org/en/statements/2022/11/nicaragua-two-un-rights-committees-deplore-refusal-cooperate-and-lack.
- 263 Mecanismo Nacional de Prevención de la Tortura, *Sexto Informe Anual*, May 2022, p. 18.
- 264 'Brazil: Supreme Court ruling a major victory for torture prevention', *Association for the Prevention of Torture*, 13 May 2022, www.appt.ch/en/news-on-prevention/brazil-supreme-court-ruling-major-victory-torture-prevention.
- 265 Constitutional Court of South Africa, *Sonke Gender Justice NPC v President of the Republic of South Africa and Others*, [2020] ZACC 26, para. 130.
- 266 'Prisons watchdog needs sharper teeth', *GroundUp*, 28 November 2022, www.groundup.org.za/article/prisons-watchdog-needs-sharper-teeth.
- 267 'Adalet Bakanlığı'nı Deprem Bölgesindeki Hapishanelerin ve Mahpusların Durumuna Dair Bilgi Vermeye Çağırıyoruz' (We Call on the Ministry of Justice to Provide Information on the Situation of Prisons and Prisoners in the Earthquake Zone), *Civil Society Association in the Penal Execution System*, cisst.org.tr/basin-duyurulari/adalet-bakanligini-deprem-bolgesindeki-hapishanelerin-ve-mahpusların-durumuna-dair-bilgi-vermeye-cagiriyoruz [accessed on 8 May 2023].
- 268 For example, see, 'Afet-Çocuk Koordinasyonu: Tutuklu çocuklar ve çocuklu anne tutuklular serbest bırakılsın' (Disaster-Child Coordination: Arrested children and mothers with children should be released), *Eyvensel*, 17 February 2023, www.eyvensel.net/haber/482626/afet-cocuk-koordinasyonu-tutuklu-cocuklar-ve-cocuklu-anne-tutuklular-serbest-blakilsin.
- 269 'Deprem bölgesindeki cezaevi boşaltıldı, 'iç güvenlik tehdidi' gerekçe gösterildi' (Prison in the earthquake zone was evacuated, 'internal security threat' was cited as the reason), *Kısa Dalga*, 24 February 2023, kisadalga.net/haber/detay/deprem-bolgesindeki-cezaevi-bosaltildi-ic-guvenlik-tehdidi-gerekce-gosterildi.58304.

- 270 'At least 20 escape ISIS prison following Syria earthquake', *The National News*, 7 February 2023, www.thenationalnews.com/mena/syria/2023/02/07/at-least-20-escape-isis-prison-following-syria-earthquake.
- 271 'Florida Inmates Forced to Ride Out Hurricane Ian in Worst-Hit Area', *Newsweek*, 29 September 2022, www.newsweek.com/hurricane-ian-southwest-florida-inmates-jail-prisons-1747690.
- 272 'Asia: Mapping a safer future for prisoners of climate change', *International Committee of the Red Cross*, 24 February 2023, blogs.icrc.org/inspired/2023/02/24/asia-philippines-mapping-safer-future-prisoners-climate-change.
- 273 'Extreme temperatures take deadly toll on people in Texas prisons study finds', *Science Daily*, 4 November 2022, www.sciencedaily.com/releases/2022/11/221104134544.htm.
- 274 'Inside Britain's prisons during the deadly heatwave', *Huck*, 22 July 2022, www.huckmag.com/perspectives/inside-britains-prisons-during-the-uk-heatwave.
- 275 'Piden medidas para combatir las altas temperaturas en la prisión de Córdoba: "Entrar en un vis a vis es como hacerlo a una sauna"', *El Diario de Córdoba*, 19 July 2022, www.eldiariodecordoba.es/cordoba/combate-altas-temperaturas-prision-cordoba_0_1703230165.html.
- 276 'Canicule: en prison, les détenus cuisent', *Reporterre*, 21 March 2023, reporterre.net/Canicule-en-prison-les-detenus-cuisent.
- 277 'Classification of Fragile and Conflict-Affected Situations', *World Bank*, 1 July 2022, www.worldbank.org/en/topic/fragilityconflictviolence/brief/harmonized-list-of-fragile-situations.
- 278 'News: OLA fighters break into prison, set hundreds of detainees free in West Guji Zone, Southern Oromia', *Addis Standard*, 11 January 2023, addisstandard.com/news-ola-fighters-break-into-prison-set-hundreds-of-detainees-free-in-west-guji-zone-southern-romia.
- 279 'Évasion de la prison de Kuje : le Nigeria est-il à court d'options sécuritaires?', *Institut d'études de sécurité*, 11 July 2022, issafrica.org/fr/iss-today/evasion-de-la-prison-de-kuje-le-nigeria-est-il-a-court-doptions-securitaires.
- 280 'Nigeria Kuje prison break: More than 400 missing from Abuja jail', *BBC News*, 6 July 2022, www.bbc.com/news/world-africa-62069753.
- 281 'Prison break: ISIS fighters launched a brazen attack to free their comrades', *The Washington Post*, 3 February 2022, www.washingtonpost.com/world/2022/02/03/syria-hasekah-isis-prison-attack.
- 282 'Former regime leaders say they are free from prison, call to support Sudanese army', *Sudan Tribune*, 25 April 2023, sudantribune.com/article273363/.
- 283 'Ukraine: news from the front lines', *Prison Insider*, 26 September 2022, www.prison-insider.com/en/articles/ukraine-nouvelles-du-front.
- 284 'Russian Federation: UN experts alarmed by recruitment of prisoners by "Wagner Group", UN Office of the High Commissioner for Human Rights, 10 March 2023, www.ohchr.org/en/press-releases/2023/03/russian-federation-un-experts-alarmed-recruitment-prisoners-wagner-group.
- 285 'Haitian prisoners are severely malnourished, study finds', *University of Florida Health*, 19 December 2022, ufhealth.org/news/2022/haitian-prisoners-are-severely-malnourished-study-finds.
- 286 'OSH: Tuberculosis y desnutrición son las principales causas de muerte de la población penitenciaria', *Mediosur*, 7 February 2023, mediosur.org/osh-tuberculosis-y-desnutricion-son-las-principales-causas-de-muerte-de-la-poblacion-penitenciaria.
- 287 Article 1, Décret n° 90-20/PRN/MJ du 7 février 1991, déterminant les attributions du ministre de la Justice, garde des Sceaux.
- 288 Victoria Knight et al., *Digital Maturity of Prisons: A Global Survey*, 2023.
- 289 Teemu Rantanen et al., 'Prisoners as Users of Digital Health Care and Social Welfare Services: A Finnish Attitude Survey', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Volume 18, Issue 11, 2021.
- 290 Andrea Mufarreh et al., 'Prison official perceptions of technology in prison', *Punishment and Society*, Volume 24, Issue 3, 2022, pp. 410–432.
- 291 'End solitary confinement and video surveillance of death row prisoners', *International Federation for Human Rights*, 22 August 2022, www.fidh.org/en/region/asia/japan/japan-end-solitary-confinement-and-video-surveillance-of-death-row.
- 292 Civil society & rights groups call on the eu to prohibit predictive and profiling AI systems in law enforcement and criminal justice, *Fair Trials*, www.fairtrials.org/app/uploads/2022/03/Prohibit-predictive-and-profiling-AI-systems-in-law-enforcement-and-criminal-justice-January-20239828ca9d610e35808e4baf8ff26014fb406cb1bdfda979b037f53a387896e87.pdf [accessed on 8 May 2023].
- 293 'Delhi's prisons have a plan for inmates: Stop court visits, move hearings online', *The Indian Express*, 31 January 2023, indianexpress.com/article/cities/delhi/delhis-prisons-have-a-plan-for-inmates-stop-court-visits-move-hearings-online-8414133.
- 294 Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, *Report of the Secretary-General on use and application of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice*, E/CN.15/2023/9, 14 March 2023.
- 295 'BLOG: The Impact of Remote Custody Hearings in Brazil', *Fair Trials*, 5 March 2021, www.fairtrials.org/articles/news/blog-impact-remote-custody-hearings-brazil.
- 296 Nicolas Barnes et al., 'On the Practical Use of Immersive Virtual Reality for Rehabilitation of Intimate Partner Violence Perpetrators in Prison', *Frontiers in Psychology*, Volume 13, 16 May 2022.
- 297 'Immersive virtual reality. Design of new virtual environments to work on empathy with men convicted of crimes of gender violence', *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada*, 2022, ceje.gencat.cat/en/reerca/catalogue/crono/2022/realitat-virtual-immersiva.
- 298 'Ecuador instala en las cárceles del país un sistema de seguridad con inteligencia artificial', *Notimérica*, 22 November 2022, www.notimerica.com/politica/noticia-ecuador-ecuador-instala-carceles-pais-sistema-seguridad-inteligencia-artificial-20221122220042.html.
- 299 'Revisiones en cárcel La Joya serán ahora con tecnología no invasiva', *Crítica*, 9 February 2023, www.critica.com.pa/nacional/revisiones-en-carcel-la-joya-seran-ahora-con-tecnologia-no-invasiva-646582.
- 300 Giorgia Vaccaro et al., 'NPS detection in prison: A systematic literature review of use, drug form, and analytical approaches', *Wiley Analytical Science*, Volume 14, Issue 8, August 2022, pp. 1350–1367.

เกี่ยวกับองค์กรปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International; PRI)

องค์กรปฏิรูปการลงโทษสากล (PRI) เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไรที่ปฏิบัติงานทั่วโลก มีภารกิจในการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งช่วยให้เกิดการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับทุกคนและการไม่ทำให้เกิดผลหรือความเสียหายใด ๆ องค์กร PRI ดำเนินการเพื่อสร้างกระบวนการยุติธรรมที่ไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมถึงคุ้มครองสิทธิของบุคคลชายขอบที่อยู่ในสภาวะเปราะบางผ่านโครงการด้านสิทธิมนุษยชนในเชิงปฏิบัติ และการสนับสนุนการปฏิรูปต่าง ๆ ที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

www.penalreform.org

เกี่ยวกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice; TIJ)

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยเป็นองค์การมหาชนที่รัฐบาลไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2558 และได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการโดยสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime; UNODC) ให้เป็นสมาชิกสูงสุดของ "สถาบันเครือข่ายแผนงานสหประชาชาติด้านการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Programme Network Institutes; PNIs)" ในปี พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ หนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของ TIJ คือการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุมัติข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่ใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) นอกจากนี้ TIJ ยังมีบทบาทในการนำเสนอแนวคิดต่างๆ ระดับโลกมาปฏิบัติในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นประเด็นพื้นฐานต่าง ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างหลักนิติธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน สันติภาพ และความมั่นคง

www.tijthailand.org

**องค์การปฏิรูปการลงโทษสากล
(Penal Reform International)**

สำนักงานใหญ่

เดอะ-กรีนเฮาส์
เลขที่ 244-254 ถนน เคมบริดจ์ อีธ
กรุงลอนดอน E2 9DA
สหราชอาณาจักร

The Hague Humanity Hub
Fluwellen Burgwal 58
เลขที่ 2511 CJ Den Haag
ประเทศเนเธอร์แลนด์

info@penalreform.org

 @PenalReformInt

 @Penalreforminternational

www.penalreform.org

ประจำเอเชียกลาง

ถนน Syganak 29
บูร์-ซุลติม
สาธารณรัฐคาซัคสถาน
pricentralasia@penalreform.org

ประจำคอเคซัสใต้

prisouthcaucasus@penalreform.org

ประจำตะวันออกกลางแอฟริกาเหนือ

เลขที่ 22 Amro Bin Dinar
กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดน
priamman@penalreform.org

ประจำตะวันออกแอฟริกา

Plot 4999
Kironde Road
Muyenga
Kampala
คูโปเลนยี 11455 สาธารณรัฐยูกันดา
africa@penalreform.org

**สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
(Thailand Institute of Justice)**

999 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210
ประเทศไทย

info@tijthailand.org

 @TIJthailand

 @tijthailand.org

www.tijthailand.org